

KRIMINALFORSORGSUDVALGETS BETÆNKNING OM PROSTITUTION

Udvalgets 4. betænkning

BETÆNKNING NR. 678
KØBENHAVN 19 7 3

ISBN 87 503 1373 8

S. L. MØLLERS BOGTRYKKERI, KØBENHAVN

INDEX

Kap. I.	Indledning	5
Kap. II.	De praktiske hovedbestemmelser i prostitutionsbekæmpelsen. - Tidligere ændringsforslag	7
Kap. III.	Fremmed ret. Internationale forpligtelser.	10
Kap. IV.	Prostitutionsmilieuet. Social-psykiatriske oplysninger om de prosti- tuerede kvinder. Homoseksuel prostitution.	11
	A. Prostitutionsmilieuet	11
	B. Psykisk og personlig baggrund.	14
	C. Den homoseksuelle prostitution.	16
Kap. V.	Samfundets reaktion over for prostitutionen	17
	A. Børne- og ungdomsforsorgen	17
	B. Strafferetlige indgreb	17
	1. Politiets anholdelsespraksis. Den stærkt aftagne politimæs- sige indsats.	17
	2. Foranstaltninger over for de anholdte.	19
	3. Reaktionen over for personer, der overtræder et § 199-pålæg	20
Kap. VI.	Forsøg på vurdering af de hidtil anvendte foranstaltninger over for kvindelige prostituerede.	25
	A. Anholdte kvinder.	25
	B. Kvinder, der har fået meddelt pålæg efter straffelovens § 199	25
	C. Kvinder, der er blevet betinget dømt for overtrædelse af straffe- lovens § 199.	26
	D. Kvinder, der har afsonet ubetinget straf for overtrædelse af § 199.	27
	E. Spontan stabilisering?	27
	F. Sammenfatning	28
Kap. VII.	Underudvalgets stillingtagen og forslag	29
	A. Principielle synspunkter vedrørende kommissoriet	29
	B. Om det gældende system og dets effektivitet.	29
	C. Følgerne af en ophævelse af § 199.	32
	1° Følgervirkningen med hensyn til samfundets rehabiliterende indsats over for de prostituerede.	32
	1. Ganske unge, der kan behandles efter børne- og ung- domsforsorgsloven.	32
	2. Sindssyge, evnesvage og andre særligt handicappede	32
	3. Det almindelige klientel.	32
	11° Følgervirkninger for det omgivende samfund af en ophæ- velse af § 199.	33

1. Reklame m.v.	33
2. Prostitutionens fremtrædelsesform	33
D. Udvalgets forslag til foranstaltninger i forbindelse med ophævelse af § 199.	34
1. En aktiv, social oplysningstjeneste	34
2. Begrænsninger over for prostitutionsreklamer.	34
3. Begrænsning af muligheden for oprettelse af prostitutionshuse	35
4. Ændringer i alfonseribestemmelserne	35
5. Strafferammerne	36
 Kap. VIII. Plenarudvalgets bemærkninger til de i kapitel VII stillede forslag	
1. Indledning	38
2. Straffelovens § 199.	38
3. En aktiv social oplysningstjeneste	38
4. Prostitutionsreklamer.	38
5. Prostitutionshuse.	39
6. Straffelovens § 229, stk. 3-5 (alfonser).	39
7. Strafferammerne	41
 <i>Bilag.</i>	
1. Fremmed ret. Internationalt samarbejde	45
I. Norge	45
II. Sverige	47
III. England	53
IV. Det internationale samarbejde	55
2.a. Politidirektørens skrivelse af 29. marts 1968 til udvalget	57
2.b. 3. politiinspektors skrivelse af 27. marts 1968 til politidirektøren i København	58
2.c. Ekstrakt af skrivelse af 30. august 1972 fra politidirektøren i København	61
2.d. Politidirektørens dagsbefaling af 1. juni 1971.	63
3. Redegørelse for det hjem, der drives af foreningen »Unge Kvinders Vel«	65
4. Personundersøgelse på frivilligt grundlag i forb. m. pålæg efter § 199	67
5. Dansk Forsorgsselskabs bistandsarbejde over for prostituerede.	68
6. Kriminalforsorgsudvalgets undersøgelse om prostituerede kvinders recidiv efter afsoning af straf.	72
7. Kriminalforsorgsudvalgets undersøgelse vedrørende de af Københavns sædelighedspoliti i 1966 indbragte kvinder.	75
8. Notat om mulighederne for oplysning social bistand efter en eventuel ophævelse af straffelovens bestemmelser om prostitution.	85
9. Notat om anvendelse af kønssygdomsloven over for kvinder indbragt for utugt	87
10. Notat om beværterlovens regler.	88
11. Straffelovens regler om prostitutionens bagmænd og disse reglers anvendelse	90

KAPITEL I

Indledning

Kriminalforsorgsudvalget blev nedsat ved justitsministeriets skrivelse af 9. september 1960 med den opgave at overveje bl.a. mulighederne for iværksættelse af forsorgsmæssige foranstaltninger i forbindelse med meddelelse af de i straffelovens § 199 omhandlede pålæg til prostituerede kvinder.

Udvalget har følgende sammensætning:
direktør for fængselsvæsenet *H. H. Brydesholt* (formand),
kontorchef i socialministeriet *Vagn Holm*,
dommer *A. Hye-Knudsen*,
landsdommer *K. Kjøgx*,
politiinspektør *Henry Kudsk*,
statsadvokat *Per Lindegaard*,
politimester *Niels Schaumburg* og
direktør *Otto Schlegel*.

Udvalget afgav i oktober 1965 sin første betænkning (nr. 400 vedrørende tilsyn m.v. med betinget dømte og andre lovovertrædere).

I november 1968 afgav udvalget sin anden betænkning (nr. 519 om vilkår ved betingede domme og prøveløsladelser), hvori som bilag er optrykt forskellige tidligere afgivne indstillinger fra udvalget.

Udvalgets 3. betænkning (nr. 563 om rekruttering og instruktion af honorarlønnede tilsynsførende) blev afgivet i december 1969.

I foråret 1967 nedsatte udvalget et underudvalg til at forberede behandlingen af problemerne vedrørende *prostituerede kvinder*. Underudvalget fik følgende sammensætning:

daværende direktør for fængselsvæsenet *L. Nordskov Nielsen* (formand),
statsadvokat *Hervert Grell*,
kontorchef *Vagn Holm*,
politiinspektør *Jens Jersild* og
overlæge, dr. med. *Emma Vestergaard*.

I underudvalgets møder har deltaget professor, dr. jur. *Karl O. Christiansen* samt afde-

lingslederne *Elmquist* og *Lotte Porsing*, Dansk forsorgsselskab.

Efter L. Nordskov Niensens udnævnelse til folketingets ombudsmand blev direktør for fængselsvæsenet H. H. Brydesholt ved justitsministeriets skrivelse af 4. februar 1972 udpeget som formand for kriminalforsorgsudvalget, samtidig med at Nordskov Nielsen blev fritaget for hvervet. Brydesholt har derefter også overtaget formandsskabet i underudvalget.

Hvervet som sekretær er varetaget af fuldmægtig i justitsministeriet Sven Ziegler.

Udvalgets kommissorium blev til dels ændret ved skrivelse af 15. august 1967 fra justitsministeriet, idet ministeriet bad udvalget overveje spørgsmålet om hensigtsmæssigheden af § 199 og redegøre for, om der burde gennemføres forsorgsmæssige foranstaltninger til modvirkning af prostitutionen, såfremt §199 blev ophevet.

Underudvalget har aflagt besøg på en række forsorgsmæssige institutioner og haft drøftelser med de pågældende institutioners ledere og medarbejdere om arbejdet med prostituerede kvinder.

Repræsentanter for underudvalget har i Norge, Sverige og England besigtiget institutioner og haft drøftelser med institutionsledere og myndigheder. Man har herunder navnlig søgt belyst anvendelsen af forsorgsmæssige foranstaltninger på frivilligt grundlag i forbindelse med et opsøgende forsorgsarbejde. En af udvalgets sekretær udarbejdet redegørelse herom er vedføjet som bilag 1.

Underudvalget har endvidere søgt gennem bearbejdelse af et statistisk materiale at ajourføre og uddybe de oplysninger, der er optaget i den »Betænkning om foranstaltninger til bekæmpelse af prostitutionen« (nr. 139/1955), der blev afgivet i november 1955. Der henvises herom til redegørelsen i bilag 6-7 og til bemærkningerne nedenfor i kapitel V.

Underudvalgets stillingtagen og forslag til foranstaltninger, der bør iværksættes i forbindelse med en ophævelse af § 199 for at modvirke visse uheldige konsekvenser, findes i kapitel VII

Plenarudvalgets bemærkninger hertil findes i kapitel VIII.

Politiinspektør Henry Kudsk og direktør Otto Schlegel har ikke deltaget i behandlingen af underudvalgets betænkning under hensyn til, at de pågældende var fratrådt de hverv, der begrundede deres indtræden i udvalget.

København i februar 1973.

H. H. Brydenscholt
formand

A. Hye-Knudsen

Vagn Holm

K. Kjøgøx

Per Lindegaard

N. Schaumburg

Sven Ziegler
sekretær

KAPITEL II

De praktiske hovedbestemmelser i prostitutionsbekæmpelsen. Tidligere ændringsforslag.

De praktiske hovedbestemmelser

Bestemmelsen i straffelovens § 199, hvis hensigtsmæssighed udvalget er anmodet om at overveje, har følgende ordlyd:

»§ 199. Hengiver nogen sig til lediggang under sådanne forhold, at der er grund til at antage, at han ikke søger at ernære sig på lovlig vis, skal der af politiet gives ham pålæg om at søge lovligt erhverv inden en fastsat rimelig frist og så vidt muligt anvises ham sådant erhverv. Efterkommes pålægget ikke, straffes den pågældende med hæfte eller med fængsel indtil 1 år. Pålægget har gyldighed for 5 år.

Stk. 2. Som lovligt erhverv anses ikke spil, utugt eller understøttelse fra kvinder, der ernærer sig ved utugt.«

Det fremgår af bestemmelsen, at »utugt« ikke er noget lovligt erhverv, men at der ikke umiddelbart er knyttet nogen sanktion til at udøve det. Har den »utugtsdrivende« ved siden af dette erhverv en almindelig lovlig indtægt, d.v.s. er der tale om halvprostitution, giver »utugten« ikke grundlag for indskriden. Kun hvis hun (eller han) alene har indtægt ved prostitution, d.v.s. at der er tale om helprostitution, giver § 199 mulighed for indskriden, men alene i form af, at politiet meddeler den pågældende pålæg om inden en vis frist at søge lovligt erhverv. Efterkommes dette pålæg ikke, er der grundlag for en straffesag. Det, der er strafbart efter paragraffen, er altså ikke prostitutionen, men tilsidesættelse af politiets pålæg.

Om selve bestemmelsens motiver og historiske oprindelse henvises til den i november 1955 afgivne »Betænkning om foranstaltninger til bekæmpelse af prostitutionen« (nr. 139/1955).

Bestemmelsen suppleres af regler i politivedtægterne og af straffelovens § 233.

Ifølge politivedtægten for København er det forbudt på eller ud til en gade eller på andre

steder, hvortil der er almindelig adgang, at vise uanstændig opførsel, f.eks. ved uanstændige ord eller handlinger, ved uanstændig blottelse af legemet eller ved at opfordre til utugt. Også de øvrige lokale politivedtægter indeholder en sådan bestemmelse.

Denne bestemmelse rammer i modsætning til § 199 i princippet enhver form for prostitution - altså også halvprostitution - men rammer kun »utugtsdriven« på offentlige steder.

Bestemmelsen har væsentligst haft betydning som anholdelsesgrundlag. - Overtrædelse kan alene medføre bødestraf, og man har været tilbageholdende med at anvende en sådan sanktion på grund af faren for derved at ansprende den prostituerede til at fortsætte virksomheden for at skaffe pengene til bøden.

Straffelovens § 233 har følgende ordlyd:

»§ 233. Den, som opfordrer eller indbyder til utugt eller stiller usædelig levevis til skue på en måde, der er egnet til at forulempe andre eller vække offentlig forargelse, straffes med hæfte eller med fængsel indtil 1 år eller under formildende omstændigheder med bøde.«

Den har fået sin nuværende udformning i 1961 på grundlag af forslaget i 1955-betænkningen, jfr. dennes p. 53 f. og 106 f. Man tilsigtede gennem udtrykket »egnet til« at få mulighed for at skride ind overfor generende »utugtige« udfoldelser, uden at det var nødvendigt, at beboere i kvarteret som anmeldere eller vidner blev udsat for risiko for represalier.

Bestemmelsen har - også efter ændringen - været uden praktisk betydning.

Endelig giver de almindelige bestemmelser om iværksættelse af børne- og ungdomsforsorg adgang til at iværksætte visse forsorgsforanstaltninger over for prostituerede under 18 år, i visse tilfælde også over for 18-19 årige, hvad enten der er tale om hel- eller halvprostitution.

Om reglerne i lov om restaurations- og hotelvirksomhed («beværterloven») henvises til bilag 10.

Tidligere ændringsforslag

Som det fremgår af betænkningen fra 1955 om foranstaltninger til bekæmpelse af prostitutionen (p. 10 f. og 56 f.), har man siden forrige århundrede søgt at bekæmpe prostitutionen ved anvendelse af en bestemmelse af stort set samme indhold som § 199. Resultatet af indsatsen var så nedslående, at Københavns politi i 30'erne tog initiativ til en dyberegående undersøgelse af problemerne gennem en af professor Kemp foretaget social-psykiatrisk og medicinsk undersøgelse af 530 kvinder, der var kendt af politiet som prostituerede. Professor Kemp fandt, at hovedparten af kvinderne intelligens- og karaktermæssigt afveg væsentligt fra det normale. Mange af dem havde et alkoholproblem, og deres arbejdssevne var i vidt omfang nedsat på grund af forskellige former for sygdom. Hans konklusion var, at anvendelse af straf var formålsløs overfor dette klientel, og at man i stedet burde iværksætte egnede forsorgsmæssige foranstaltninger.

Redegørelsen førte til, at man i praksis i København lod foretage personundersøgelser af prostituerede, før der rejstes tiltale mod dem, og at der i ikke ringe omfang blev idømt betingede domme med tilsyn.

I 1937 tog Dansk Kriminalistforening § 199 op til debat, og foreningen nedsatte et udvalg, der afgav betænkning om spørgsmålet i 1939. Udvalget foreslog § 199 gjort uanvendelig på prostituerede kvinder. I stedet foreslog man indført særlige forsorgsforanstaltninger. Foreningen afleverede betænkningen og et supplerende materiale til justitsministeriet i 1940. Efter at have indhøret en del erklæringer, bl.a. fra anklagemyndigheden, nedsatte justitsministeriet 1942 et udvalg til overvejelse af problemerne. Udvalget blev rekonstrueret i 1949 og afgav betænkning i 1955. Heri foreslog udvalget § 199 begrænset til personer over 21 år. For så vidt angik yngre personer, der ikke kunne inddrages under børne- og ungdomsforsorg, foresloges en særlig forsorg med mulighed for tvangsanbringelse på en særlig institution.

I erklæringer om betænkningen gav såvel rigsadvokaten som straffelovskommissionen udtryk for betænkeligheder ved den af prostitutionsudvalget foreslåede særlige forsorg.

Ved forelæggelsen af et forslag til lov om æn-

dringer i borgerlig straffelov i folketingssamlingen 1960-61 udtalte justitsministeren herom bl.a. (FT 1960-61, sp. 1070):

»I prostitutionsbetænkningen foresloges § 199 begrænset til personer over 21 år og med henblik på unge prostituerede foreslog udvalget en lov om særlig forsorg til bekæmpelse af prostitutionen. Efter denne lov skulle et særligt administrativt nævn kunne træffe bestemmelse om inddragelse af de unge prostituerede, herunder de såkaldte halvprostituerede, under en særlig forsorg, der efter omstændighederne indebar længerevarende frihedsberøvelse. Om enkeltheder i forslaget må jeg henvide til betænkningen.

Selv om prostitutionen erfaringsmæssigt trækker en ikke ubetydelig kriminalitet med i sit kølvand, vil jeg gerne give tilslutning til det grundsynspunkt, som betænkningen er udtryk for, og hvorefter prostitutionen i højere grad er et socialpolitisk end et kriminalpolitisk problem.

Når regeringen alligevel ikke mener at burde gennemføre betænkningens lovudkast, skyldes det i første række, at udkastet med sine vidtgående regler og ubestemte betingelser for indgriben overfor de unge frembyder betydelige betænkeligheder ud fra et retssikkerhedssynspunkt. Disse betænkeligheder må tillægges afgørende vægt, når der ikke foreligger sikrere holdpunkter for, at der efter udkastets regler kan gennemføres en forsorg, der er mere effektiv end den forsorg, som kan iværksættes på grundlag af de gældende regler, eller for, at prostitutionen iøvrigt bedre skulle kunne modvirkes efter udkastets regler.

Det er min opfattelse, at foranstaltningerne overfor de prostituerede kvinder i de tilfælde, hvor børne- og ungdomsforsorg ikke er anvendelig, fortsat i hovedsagen må bygges på § 199 og reglerne om betingede domme. Jeg skal i denne forbindelse pege på, at de foreslåede regler om betingede domme ikke mindst på dette område vil betyde fordele frem for de gældende regler. Der bør lægges den største vægt på en forbedring af de praktiske forsorgsmæssige foranstaltninger, der gennem § 199 og de betingede domme kan iværksættes overfor de prostituerede.«

Ved lov nr. 248 af 9. juni 1967 ophævedes bestemmelsen i straffelovens § 230 om straf for den, der modtager betaling for et homoseksuelt forhold. Herefter har homoseksuelt prostituerede skullet bedømmes efter den almindelige bestemmelse i straffelovens § 199.

I folketingsudvalgets betænkning af 24. maj

1967 vedrørende straffelovsændringen (FT 1966-67, till. B, sp. 1415 ff.) udtaltes bl.a.:

»Udvalget har diskuteret de konsekvenser, som en ophævelse af straffelovens § 230 vil få for det forsorgsmæssige arbejde blandt homoseksuelt prostituerede. Udvalget er enig med justitsministeren i, at det er uheldigt at benytte straffeloven som et middel til at etablere kontakt med et forsorgsklientel, som man ønsker at hjælpe, men hvis adfærd man ikke ønsker at straffe. Udvalget er af den opfattelse, at børne- og ungdomsforsorgsloven giver gode muligheder for indgriben overfor unge under 18 år, og at en flytning af tyngdepunktet i forsorgsarbejdet fra politiet til børneforsorgsmyndighederne er principielt rigtig. Man vil dog fremhæve, at politivedtægterne stadig kan danne grundlag for en afhøring, hvorved en kontakt til børne- og ungdomsforsorgen formidles,

Udvalget har med ministeren for familiens anliggender drøftet mulighederne for på grundlag af reglerne om børne- og ungdomsforsorg at sætte et forsorgsarbejde i gang blandt unge homoseksuelt prostituerede. Ministeren har over for udvalget erklæret sig villig til at sætte et sådant opsøgende og behandlende arbejde, baseret på et antal social-pædagogisk uddannede personer i gang, såfremt der bliver de nødvendige bevillinger. Da det ved ophævelsen af § 230 bliver nødvendigt at reorganisere forsorgsarbejdet over for dette særlige klientel, skal udvalget anbefale, at der bliver givet de nødvendige bevillinger til dette arbejde.

I forbindelse med diskussionerne om den homoseksuelle prostitution har justitsministeren givet tilsagn om, at han snarest vil lade hensigtsmæssigheden af straffelovens almindelige regel om prostitution i § 199 undersøge . . .«

I overensstemmelse hermed blev kriminalforsorgsudvalgets kommissorium udvidet som nævnt foran i kapitel I.

I folketingssamlingen 1970/71 fremsatte Kurt Brauer, Poul Dam og Morten Lange et »forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Prostitution m.v.)«, hvorefter bl.a. straffelovens § 199 og § 233 foresloges ophævet.

Det hed i motiverne:

»Lovforslaget har til formål at modernisere reglerne vedrørende prostitution og løsgænger,

navnlig således at den indirekte kriminalisering af selve prostitutionen ved løsgængerbestemmelsen i § 199 forsvinder. Bestemmelsen fungerer som et middel til at etablere kontakt med et forsorgsklientel. Forslagsstillerne kan dog ikke acceptere, at man bruger straffeloven, når man ønsker at hjælpe og ikke at straffe.

Forslagsstillerne foreslår også § 233 om den, der krænker blufærdigheden ved at opfordre til utugt m.v., ophævet, idet den almindelige regel om blufærdighedskrænkelser i § 232 og reglerne i politivedtægterne må antages at indeholde tilstrækkelig beskyttelse.

Specielt med hensyn til forslaget om ophævelse af § 199 bemærkes:

Det er almindeligt kendt, at bestemmelsen i praksis alene anvendes over for prostitution. Efter forslagsstillerens opfattelse udgør prostitution ikke en så stor ulempe for samfundet, at der er tilstrækkelig grund til en kriminalisering. Det skal erkendes, at bestemmelsen efterhånden ikke mindst fungerer som middel til at etablere kontakt med et forsorgsklientel. Men forslagsstillerne kan ikke acceptere, at man bruger straffeloven, når man ønsker at hjælpe og ikke straffe. Set som straffebestemmelse har § 199 desuden den uretfærdige virkning, at den rammer de dårligst stillede blandt de prostituerede, mens den bedre begavede del forstår at omgå straffeloven.

Når man skal give en rationel forklaring på, at det kun er de prostituerede, der ikke har et andet erhverv, der straffes — nemlig for ikke at søge et sådant erhverv — så begrundes det med, at de i højere grad er udsat for socialt forfald. Betragtningen er ret tvivlsom, da der sikkert i ret stor udstrækning er tale om, at de erhverv, som de prostituerede med lovligt erhverv påberåber sig, er fiktive; og selv i det omfang det måtte være rigtigt, er det ikke en sondring gående ud på, om noget er strafværdigt, men en sondring af rent social og forsorgsmæssig karakter.«

Forslaget nåede ikke at blive færdigbehandlet. Et tilsvarende forslag blev herefter fremsat i folketingssamlingen 1971-72, men heller ikke dette forslag blev færdigbehandlet.

Der blev under debatten fra samtlige partiers side givet udtryk for den opfattelse, at § 199 burde ophæves.

KAPITEL III

Fremmed ret. Internationale forpligtelser

Udvalgets sekretær har bl.a. på grundlag af studiebesøg i de pågældende lande og forbindelse med de respektive myndigheder udarbejdet den oversigt over forholdene i Norge, Sverige og England, der findes i bilag 1. I samme bilag omtales de internationale konventioner, der findes på dette område.

Udvalget har hæftet sig ved oplysningerne om, at man heller ikke i de andre lande, hvis retssystemer er undersøgt, har kriminaliseret prostitution som sådan. Derimod har man - som i Danmark - mulighed for - via ungdomsforsorgen - at gribe ind med tvangsforanstaltninger overfor de helt unge.

Løvrigt ligger de norske regler nærmest de gældende danske. Begge steder er samfundets indgriben i hovedsagen bygget op omkring lediggangsbestemmelser. Dog er der den forskel, at man i Danmark i politivedtægterne har ganske vidtrækkende regler over for gadetrækkeri,

medens de tilsvarende norske bestemmelser efter det oplyste er for snævre til at kunne anvendes i noget større omfang.

I forhold til England og Sverige er der derimod karakteristiske forskelle. Medens man i England i alt væsentligt har rettet samfundets reaktion mod gadeprostitution og virkelig har haft held til ved hjælp af bøder at få de prostituerede væk fra gadebilledet, har man i Sverige i højere grad interesseret sig for de sociale faktorer, der ligger bagved prostitutionen, end for prostitutionen som fremtrædelsesfænomen. Det bør således fremhæves, at man i Sverige i modsætning til de øvrige lande har organiseret en aktiv social opsøgnings-tjeneste, som man anser for et væsentligt våben i samfundets foranstaltninger overfor forskellige former for social mis-tilpasning, herunder også en betydelig del af prostitutionen.

KAPITEL IV

Prostitutionsmilieuet. Social-psykiatriske oplysninger om de prostituerede kvinder. Homoseksuel prostitution

A. Prostitutionsmilieuet

Som nævnt foran i kapitel II er det kun i begrænset omfang, politiet skrider ind overfor prostituerede kvinder. Overfor halvprostituerede er § 199 uanvendelig, og for så vidt angår halvprostituerede anvendes den kun over for en begrænset aldersgruppe, nemlig den yngre del, og yderligere kun overfor den »lavere« del af prostitutionen, nemlig den, der udøves ved gade-

træk og fra beværtninger i særlige kvarterer af byen (i København: Nyhavn og visse dele af Vesterbro). Også indskriden i medfør af politivedtægten sker i det væsentlige kun over for gadetrækkeri i de særlige kvarterer.

I en redegørelse fra 1970 har den mangeårige leder af sædelighedspolitiet i København, *politinspektør Jens Jersild*, givet følgende oplysninger om disse prostituerede kvinders milieu:

Kvinder, indbragt i 1968 af eller til sædelighedspolitiet

	Antal	Alder			De anvendte bestemmelser	Straffelovens § 199		Særlige oplysninger
		-18	18-21	21-		Pålæg	Sigtelser	
NYHAVNS-PIGER	88	19	27	42	Strfl.s § 199 eller som eftersøgte (7).	22	28	Omdrivere. 80 % er hårdt belastede (sinker og på anden måde ødelagte. Ca. 50 % er kønssyge). Ingen alfonser.
GADE-TRÆKKERE	183	24	47	112	Pvt.s § 5. Strfl.s § 199. (Strfl.s § 233).	44	50	a) 61 begyndere. b) 45 kvinder i akutte økon. vanskeligheder. c) 77 ældre professionelle. Ca. 30 % kønssyge – b og c har næsten alle alfonser.
BAR-PIGER CALL-GIRLS	13	1	4	8	Kønssygdomsloven.	7	4	Her findes bl.a. prostitutionens overklasse. Der er få kønssyge. Mange har alfonser.
ANDRE PIGER	55	15	15	25	Kønssygdomslov, tyveri m.v., fremmedlov.	14	12	6 er »amerikanerpiger« (tidl. var 25 % af samtlige indbragte »amerikanerpiger«). 50 % kønssyge.
I alt	339	59	93	187		87	93	

»Ønsker man at få et overblik, der viser, hvilke problemer de løbsagtige kvinder har at kæmpe med, vil en mere gennemført inddeling i grupper end den, man hidtil har anvendt, utvivlsomt være af betydning.

Omstående skema giver de vigtigste oplysninger om de særlige grupper.

Skemaet giver kun en oversigt i grove trak, og det er derfor nødvendigt, at det i nogen grad kommenteres.

Nyhavns piger

Som anført i skemaet, er det en svært belastet gruppe.

Over halvdelen er mærket af spiritusmisbrug.

Størstedelen må betegnes som vagabonder. De er ødelagte, derangede og syge, og på grund af deres tilstand og da de er uden fast bopæl, er det politiets pligt at indbringe dem, således at der i medfør af straffelovens § 199 kan ydes dem den fornødne hjælp, hvilket sker i samarbejde med foreningen Unge Kvinders Vel og med Dansk forsorgsselskab.

Gadetrækkere

Kvinder af denne kategori indbringes i henhold til bestemmelserne i politivedtægtens § 5 og eventuelt også for overtrædelse af straffelovens § 233.

Denne form for prostitution foregår fortrinsvis i kvarteret omkring Halmtorvet og Gasværksvej.

Gadetrækkerskerne kan som anført deles i tre grupper:

Gruppe a) omfatter begynderne, d.v.s. unge fra ca. 16 til 21 år. Flere af de unge er løbet hjemmefra eller fra en børneværnsinstitution. De er i starten af deres karriere, og en hurtig indsats har derfor stor betydning for deres resocialisering.

Gruppe b) består navnlig af kvinder, der på grund af akutte økonomiske vanskeligheder og efter aftale med deres ægtefælle eller samlever vælger denne udvej til at klare de udgifter, som de i reglen har pådraget sig ved hæmningsløse indkøb på afbetaling. Det drejer sig ikke sjældent om gældsposter på mange tusinde kroner til anskaffelse af bil, stereoanlæg og fjernsyn - ja, endog farvefjernsyn.

Vanskelighederne kan naturligvis også opslå, fordi manden er arbejdssky.

Når kvinder af denne kategori er samlet i en særskilt undergruppe, er det, fordi deres proble-

mer er af mere intern art. Der ligger ofte tragedier bag sådanne sager, og her vil en hurtig indsats være af betydning.

Gruppe c) omfatter de virkelig professionelle gadetrækkersker. I tallet er dog inkluderet enkelte vindustrækkere fra den indre by.

Prostituerede af denne art ønsker ikke at spille deres tid ved at drikke med kunder, der måske alligevel springer fra. Hertil kommer, at selv barernes dæmpede belysning virker mere afslørende end gadens lys.

En del prostituerede fortsætter deres erhverv godt op i årene, men det må dog erkendes, at det er sjældent, at disse indbringes. Det skyldes, at de oftest trækker på steder, hvor de ikke er til større ulempe. Endvidere er sædelighedspolitiet i reglen vidende om, at den pågældende har en eller anden mindre beskæftigelse, der formelt dækker dem med hensyn til § 199.

Barpiger og callgirls

Ved kendelse af 8/2 1966 fastslog Østre landsret, at der ikke har foreligget noget strafbart forhold, der kunne begrunde en af byretten afsagt anholdelsesbeslutning vedrørende en prostitueret kvinde. Den pågældende drev erhvervs-mæssig utugt fra en bar og havde nægtet at møde til afhøring hos sædelighedspolitiet.

Den kategori af kvinder, som man efter kendelsen er afskåret fra at afhøre, holder navnlig til på barerne.

Sædelighedspolitiet fører dog stadig et vist tilsyn med de barer, restauranter og hoteller, hvor man har erfaring for, at en del yngre, løbsagtige piger holder til. De indbringes eventuelt til foranstaltning for forsorgsselskabet eller børneværnet.

Callgirl-virksomheden drives som hovedregel fra de barer, der søges af de såkaldte finere prostituerede med fast bopæl og telefon, og det er derfor ret sjældent, at sædelighedspolitiet kommer i forbindelse med kvinder af denne type.

Det må erkendes, at denne forskelsbehandling af prostitutionens over- og underklasse er uheldig. Justitsministeriets opmærksomhed er da også henledt herpå.

Andre piger

Det drejer sig her navnlig om piger, der er indbragt, fordi de er anmeldt som smitekilder eller er udeblevet fra behandling af kønssygdomme.

En del af pigerne fra denne gruppe er indbragt af andre politiafdelinger, navnlig kriminalpolitiet, for tyveri eller overtrædelse af fremmedloven.

Alfonser

1. Typer.

De mænd, der helt eller delvis lader sig underholde af kvinder, der driver utugt som erhverv, kan ifølge en her foretaget undersøgelse fra 1962 deles i tre kategorier, alt efter den aggressivitet med hvilken de optræder overfor deres kvinder.

20 o/o kunne herefter betegnes som hørende til den aggressive type, der ved vold eller trusler herom driver pigerne på gaden.

40 % var assisterende, idet deres virksomhed indskrænkede sig til f.eks. at leje aftrædelsesværelse og til at følge kvinden for at advare hende eller for at beskytte hende mod sadistiske handlinger samt for at indkassere betalingen hos modvillige kunder.

Resten - 40 % - må betegnes som passive alfonser, der f.eks. kun passer børnene, men de deltager dog i nydelsen af den indvundne fortjeneste.

2. Sagernes afgørelse.

lait omfattede undersøgelsen 270 mænd, fordelt over en 5 årig periode fra 1957 til 1961.

146 blev idømt fængsel i gennemsnitlig 6 måneder.

15 dømtes til forvaring i forskellige anstalter.

4 blev frifundet.

105 sager blev sluttet uden tiltale på grund af bevisets stilling.

Sager mod alfonser er vanskelige at gennemføre, fordi kvinderne, der som oftest er de eneste, der kan fælde dem, i reglen ikke ønsker eller tør give politiet de fornødne oplysninger. Antallet af alfonser er derfor langt større end det nævnte, og det er sædelighedspoliets personale ganske klar over, men det har ingen mulighed for blot at rejse en sigtelse imod dem.

3. Hvilke kvinder har alfonser.

Nyhavns pigerne - gruppe I - er som anført ikke egentlige prostituerede. De fleste er omdrivere, der lader sig traktere af alle og enhver, men navnlig af søfolk. Når de har tilbragt et par døgn med en glad giver, går de til gengæld også gerne i seng med ham.

Da pigerne således ikke erhverver egentlige kontanter, er alfonserne ikke interesseret i at træde i forbindelse med dem.

For så vidt angår gruppe II (Gadetrækkere) må man skelne mellem undergrupperne, jfr. skemaet.

a) Begynderne har normalt ikke alfonser, og de ledes i reglen ind i prostitutionen af mere erfarne veninder.

b) Kvinderne fra denne gruppe er som hovedregel gifte eller samlever med mænd. Dette medfører, at de næsten alle må siges at have alfonser i den gældende lovgivnings forstand. Langt de fleste af disse falder dog ind under den gruppe, der foran er betegnet som passive, og sagerne henlægges derfor ofte.

c) I denne undergruppe finder man de virkelige professionelle gadetrækkersker. Deres alfonser er som oftest kriminelle og arbejdssky.

Kvinderne i gruppe III (Barpiger, Callgirls) har temmelig store indtægter, og der er mange underhånds-oplysninger, der tyder på, at de fleste har alfonser.

Med hensyn til gruppe IV («Andre piger») kan oplyses, at amerikanerpigerne ikke havde alfonser, idet disse udnyttede aldrig stiller deres piger til rådighed i så lange perioder, som amerikanerne ønsker at være sammen med dem. Det skete dog, at desertører blev underholdt af deres danske veninder.

Om resten af denne gruppe mangler de fornødne oplysninger i alfonsspørgsmålet.

De meget aktive alfonser træffer man navnlig i sager vedrørende kvinder fra grupperne II, c og III.

Det er sædelighedspoliets opfattelse, at antallet af alfonser af den hårde type er steget en del.

Kvindernes indtjeningsmuligheder

Det er store summer, det drejer sig om.

I 1960 foretog sædelighedspolitiet en række afhøringer i anledning af en sag, der var rejst mod personalet på en bar. Flere af de kvinder, der holdt til i baren, blev også afhørt, og selv om de tilhørte prostitutionens middelklasse, blev det oplyst, at de havde indtægter på ca. 50.000 kr. årlig.

I øjeblikket er indtægterne meget højere, og som et eksempel herpå kan nævnes, at en 20

årig norsk pige blev anholdt for gadetræk. Hun forklarede, at det var første gang, hun havde trukket på gaden, og at hun havde gjort det på grund af akutte likviditetsvanskeligheder. Hun var gift, og manden udnyttede hende groft. Hun mente, at hun tjente ca. 20.000 kr. pr. måned. Til brug for alfonsersagen mod manden foretog sædelighedspolitiet en del afhøringer i de forskellige barer, som hun havde trukket fra. Hendes forklaring blev herved i nogen grad verificeret. Pengene var gået til fornøjelser, spiritus og hotelophold.

Kvinder, der trækker på gaden, og som i reglen afgør forholdet i kundens bil, får oftest 100 kr., og 3-4 forhold på en aften er ikke ualmindeligt.

Kønssygdomme har i mange år været konstateret hos 33 % af de piger, der er blevet undersøgt af politiets visiterende læge, og det farlige er, at ingen af de pågældende vidste, at de var kønssyge.

Antallet af syge svinger dog stærkt i de forskellige grupper, og det kan ikke undre, at Nyhavnspigerne på grund af deres levevis har den højeste procent på ca. 50. Dernæst kommer de unge begyndere i gruppe II a, men også i b er der mange urutinerede med kønssygdomme.

Udenlandske kvinder

Ca. 20 % af de i skemaet omhandlede piger var fra de øvrige nordiske lande, og det er navnlig de norske, der dominerer.

I samarbejde med Unge Kvinders Vel lykkes det at få en del sendt hjem eller på anden måde hjulpet ud af prostitutionen.«

Prostitutionen har i de senere år fået en vis tilgang af kvindelige narkomaner, der søger at skaffe sig penge til at finansiere indkøb af narkotika på denne måde. Der foreligger ikke oplysninger, der giver mulighed for at slutte noget om det talmæssige omfang af dette klientel.

Heller ikke om den del af prostitutionen, der har tilknytning til »massageklinikker« o.lign., foreligger der nærmere undersøgelser. Alene gennem den dagbladsannoncering, der foregår, kan man dog danne sig en forestilling om denne virksomheds betydelige omfang.

B. Psykisk og personlig baggrund

Ved bedømmelsen af de nedslående oplysninger må man have følgende i erindring: Det klientel af prostituerede, vi har oplysninger om, omfatter kun et begrænset udsnit af prostitutionens »lavere« del. Vi mangler stort set oplysninger om den talmæssigt formentlig langt mere omfattende gruppe af halvprostituerede foruden om den »højere« del af de prostituerede. For den gruppe af prostituerede, myndighederne kender til, giver prostitutionen en adgang til at tjene penge i et omfang, som en normal arbejdsindsats ikke kan give dem. Det medfører vel en kraftig tilskyndelse, men det kræver overvindelse af gængse forestillinger om det socialt acceptable at inddrage sig i prostitution. Det er derfor naturligt i klientellet at finde et betydeligt antal kvinder, der ikke fra opvækst og milieu har fået indpodet de sædvanlige sociale normer, eller hvis psykiske særpræg kan have disponeret dem for en sådan livsform.

Der er i 1955--betænkningen redegjort for en række undersøgelser om de prostituerede kvinders psykiske udrustning og sociale baggrund. Der henvises særlig til s. 16-21 og 30-47

I tilslutning hertil kan følgende oplyses om en senere tilsvarende undersøgelse: I en artikel i Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab 1961 s. 17-24 har overlægerne *Gunnar Mortensson* og *Emma Vestergaard* redegjort for en socialpsykiatrisk analyse vedrørende ialt 457 kvinder, der var sigtet for overtrædelse af straffelovens § 199, og som i årene 1952-59 blev mental-undersøgt i justitsministeriets psykiatriske undersøgelsesklinik, afdeling B.

Kvinderne, der i nogle måneder, højst 1 årstid, havde været løsgængere, var forholdsvis unge, idet ca. 40 % var under 20 år, andre 40 % i alderen 21-25 år, og kun ca. 5 % var over 30 år. De inddeltes i følgende 5 typer ud fra en personlighedsbedømmelse

1) Kvinder fra et særdeles uheldigt barndomsmilieu (»brudt hjem«, urolige og omskiftelige opvækstår og skolegang uden den nødvendige kærlighed og omsorg), der ligesom er vokset ind i løsagtig levevis. Kvinderne betegnes som *prædestinerede* til prostitution m.v.

2) *Konfliktfyldte* kvinder, hos hvem løsagtigheden er en symptomatisk reaktion på sjælelige konflikter, der har deres rod i uheldige påvirkninger i barndommen, navnlig hvad angår den følelsesmæssige kontakt til forældrene. Re-

staurationsmilieuet tjener til at give dem glemsel for deres konflikter og kontaktvanskeligheder.

3) *Intelligensdefekte* kvinder, der siden barndommen har haft svært ved at klare sig i skole og i pladser. I kraft af deres kortsynethed og ringe dømmekraft med hensyn til valg af omgangsfeller samt uselvstændighed er de lette at lokke og lede, men også nemme at påvirke i positiv retning under en tilsynsperiode. Vanskeligheden er især at placere dem ved et passende arbejde, de kan beherske.

4) *Karakterinsufficiente* kvinder, der snart er slappe og holdningsløse, snart er stemningssvingende med tilbøjelighed til affektexplosioner. Almindelige hjælpeforanstaltninger vil jævnligt være virkningsløse, og en resocialisering kræver lang tids personlighedsbehandling.

5) *Forlystelsessyge*, selvoptagne, forfængelige, egocentriske kvinder, der er optimistiske i deres syn på fremtiden. Disse kvinder er i henseende til intelligens, kultur, baggrund og udseende jævnligt bedre udrustet end de øvrige grupper.

Ca. halvdelen af det undersøgte klientel udgjordes af såkaldte »amerikanerpiger«, som var de bedst placerede både socialt og kulturelt; de var mere forlystelsessyge, mere luksusrægede og betegnedes som mindre tragiske end de andre grupper, og deres prognose gennemgående bedre, også fordi de kun befandt sig på begyndelsesstadiet af prostitutionen *).

Godt en trediedel af kvinderne var »Nyhavnspiger«, der betegnedes som forsimplede, ikke sjældent forhutlede kvinder. Følelse af egen utilstrækkelighed var særlig iøjnefaldende hos disse kvinder.

Endelig androg »Vesterbropigerne« ca. 15 % af materialet. De var de socialt lavest placerede, og i deres gruppe var en stor del af de andre havnet, hvis deres parasitære levevis ikke var standset ved myndighedernes indgriben eller af andre årsager.

Redegørelsen rubricerede endvidere materialet efter psykiatiske diagnoser. Hos ca. $\frac{1}{5}$ var der ikke fundet tegn på nogen psykisk lidelse eller afvigelse; de årsagsfaktorer, der udløste den løsagtige levevis, var iøvrigt de samme som for de øvrige kvinder. Ca. $\frac{1}{10}$ af kvinderne var præget af milieuskade uden at vise alvorlige karakterafvigelser. Hos ca. $\frac{1}{5}$ var karakterafvi-

*) Denne gruppes talmæssige betydning har i de senere år været klart faldende.

gelserne så alvorlige, at diagnosen psykopati blev anvendt. Hos disse sidste var personlighedsforstyrrelsen så alvorlig, at dette i sig selv var tilstrækkelig forklaring på den sociale afsporing. Hos ca. $\frac{1}{5}$ stilledes diagnosen karakterneurose. Lidt mere end $\frac{1}{10}$ diagnosticerades som sinker, 3-4 % som åndssvage, ca. $\frac{1}{10}$ var psykoinfantile og omtrent lige så mange havde vanskeligheder, der kunne henføres til pubertetsuro. Egentlige sindssygdomme var sjældne.

Blandt årsagsfaktorerne til den parasitære livsform dominerede miljøfaktorerne, herunder alle de kendte former for sjælelige belastning i barndommen. Kvinderne fremhævede selv som årsagsfaktorer det tiltrækkende restaurationsmilieu med dets muligheder for eskapisme. Seksuel omgang angaves for det meste at være noget, der »fulgte med«.

Redegørelsen slutter med følgende:

»Sammenfattende og konkluderende bemærkninger.

Sexuel promiscuitet og halvprostitution hos unge kvinder er en alvorlig »social sygdom«. Eksempelvis kan anføres, at de omhandlede kvinder repræsenterer en stor fare med hensyn til kønssygdomssmitte.

Vi har mentalundersøgt 457 unge kvinder, der var sigtede for overtrædelse af arbejdsplæg, og som var begyndere i prostitutionsfaget. Vi har givet en oversigt over disse kvinders psykiske habitus, opstillet forskellige typer og antydte årsagsfaktorer. - Det er vort indtryk, at hvis disse kvinder ikke var blevet stoppet i deres parasitære levevis, ville de fleste have fortsat og før eller senere have etableret sig som utugtsdrivende. Politiets indgriben på et så tidligt tidspunkt som muligt og Dansk forsorgselskabs store arbejde i tilsynsperioden er således af stor social og menneskelig værdi. - Det arbejde, der udføres i Dansk forsorgsselskab, og som er - og bør være - en kombination af pædagogiske, sociale og psykiatiske forudsætninger, har efter vort skøn et rigtigt sigte, og alt i alt må vi anse prognosen for de her omhandlede kvinder for relativt god. Blandt dem, der ikke er resocialiserede i løbet af få år efter idømmelsen af betinget straf og tilsyn, findes, som ventet, en del, der er karakterinsufficiente. Yderligere har flere af de mere neurotisk prægede kvinder direkte behov for psykiatrisk behandling. En udbygning af de psykiatiske behandlingsformer og -midler er således en påkrævet, men endnu uløst opgave.«

C. Den homoseksuelle prostitution

I 1967 ophævedes den hidtidige bestemmelse i straffelovens § 230, der straffede for homoseksuelle prostitution - den såkaldte »trækkerdrengeregel«. Som grundlag for lovændringen forelå straffelovrådets indstilling af 4. januar 1967 om straf for homoseksuelle prostitutionsforhold m.v. (Folketingstidende 1966-67, tillæg A, spalte 2491). Med hensyn til spørgsmålet

om, hvorledes det er gået efter den særlige straffebestemmelses ophævelse, findes oplysninger i den redegørelse, der gengives i bilag 2 c. Det fremgår heraf, at politiet på det nærmeste har måttet afstå fra at skride ind overfor eller blot holde føling med denne prostitution, som gennemgående har været bedre skjult ved skinjobs etc.

Samfundets reaktion over for prostitutionen

A. Børne- og ungdomsforsorgen

For børn og unge i alderen op til 18 år - med mulighed for udstrækning op til 20 år, hvis den pågældende er undergivet forsorg ved det fyldte 18. år - indeholder lov om børne- og ungdomsforsorg mulighed for indgreb over for social mistilpasning — også hvor denne giver sig udtryk i prostitution. Indgrebene kan variere i intensitet alt efter, hvad man skønner hensigtsmæssigt i det enkelte tilfælde, men der er mulighed for de mest indgribende foranstaltninger med langvarige institutionsanbringelser til følge.

Man kan således straks konstatere, at der ikke for så vidt angår disse unge aldersgrupper er behov for nogen særbestemmelse, der giver myndighederne adgang til indgreb på grund af prostitution.

Der er yderligere grund til at bemærke, at prostitution ikke er noget større selvstændigt problem i disse aldersgrupper. Det forekommer praktisk taget aldrig, at et ungt menneske bliver institutionsanbragt alene på grund af prostitution. Hvor prostitution forekommer i dette klientel, er det led i en mere generel mistilpasning. Kommer den unge ud i en subsistensløs tilværelse, fremtræder prostitution som en nem måde til at tjene det nødvendige. Ikke mindst unge, der er bortgået fra institutioner, kan komme ind i prostitution, jfr. oplysninger herom fra Københavns politis side. Men det er åbenbart, at prostitution her fremtræder som en følgevirkning af en tilgrundliggende social mistilpasning, som indsatsen i første række må rettes imod.

Forekomsten af prostitution som en følgevirkning af andre vanskeligheder er de seneste år blevet forstærket på grund af helt unge kvinders narkotikamisbrug. Om forekomsten af stofmisbrug blandt børne- og ungdomsforsorgens klientel kan henvises til Redegørelse II fra Kontaktudvalget vedr. ungdomsnarkomanien, Kbh. 1970, side 114 ff. Prostitution blandt de unge kvindelige narkomaner forekommer ikke alene i den periode, der ligger forud for børne- og ungdomsforsorgens beslutning om institutionsanbringelsen, idet de unge kvinder ved

udgang fra institutionerne kan påvirke hinanden til ved prostitution at skaffe penge til stof og restaurationsbesøg.

Alligevel må det antages, at børne- og ungdomsforsorgsklientellet ikke har spillet nogen dominerende rolle i prostitutionsmiljøet. Af en af udvalget foretaget undersøgelse vedrørende de kvinder, der i 1966 blev anholdt af politiet i København for prostitution, fremgår det, jfr. s. 77, at kun ca. 25 pct. har været undergivet børne- og ungdomsforsorg eller en form for særforborg. Dette harmonerer med, at debutalderen som prostitueret efter undersøgelsen typisk ligger i 18-20 års-gruppen.

Selvom den senere fremkomst af ungdomsnarkomaniproblemet har medført en tendens til, at yngre aldersgrupper er kommet ind i prostitution, må det fortsat antages, at tyngdepunktet blandt de egentlige prostituerede udgøres af kvinder, der er kommet ind i denne tilværelse på et tidspunkt, hvor børne- og ungdomsforsorgen ikke længere kan nå dem.

Det skal yderligere vedrørende børne- og ungdomsforsorgens relation til prostitutionsproblematikken i forbindelse med de ganske unge blot anføres, at også de danske erfaringer - med prostitutionen som en blot manifestation af en dybere liggende social mistilpasning - taler for en løsning som den svenske, hvor den samfundsmæssige indsats på området er koncentreret omkring en aktivt opsøgende virksomhed med et generelt forebyggende perspektiv, jfr. side 51 f. Med hensyn til mulighederne for i Danmark at iværksætte noget lignende henvises til redegørelsen i bilag 8.

B. Strafferetlige indgreb

1. Politiets anholdelsespraksis. Den stærkt aftagende politimæssige indsats

Overfor løssagtige voksne kvinder er adgangen til at skride ind i anledning af den af de pågældende udviste livsførelse i alt væsentligt begrænset til straffelovens § 199. Om indholdet af denne bestemmelse henvises til redegørelsen ovenfor s. 7.

Den ordning, der nu er hjemlet i straffelovens § 199, har uden principielle ændringer fundet anvendelse på prostituerede, siden den politimæssige regulering af erhverv ved utugt blev ophævet ved lov nr. 81 af 30. marts 1906 om modarbejdelse af offentlig usædelighed og venerisk smitte («oktoberloven»¹⁾). Politiet i København har i tiden op til 1966 fulgt den faste praksis at anholde prostituerede, hvis der forelå begrundet formodning om, at den pågældende ikke havde lovligt erhverv, og indbringe hende til Politigården til nærmere afhøring bl.a. med henblik på at tilvejebringe pålidelige oplysninger om hendes arbejde, bopæl, tilholdssteder og personlige forhold iøvrigt og forhindre påvirkning af personer, som sad inde med viden herom. De indbragte kvinder tilbageholdtes som anholdte, indtil de den følgende dag var undersøgt for kønssygdomme af politiets visiterende læge.

Denne praksis blev dog fraveget i tilfælde, hvor den pågældende kvinde undtagelsesvis blev truffet på en bopæl, der ikke blot fungerede som et mere eller mindre tilfældigt aftrædelsesværelse. Endvidere løslodes kvinder umiddelbart efter indbringelsen, når de pågældende antageliggjorde, at de havde mindreårige børn hjemme.

Ved Østre landsrets kendelse af 8/2 1966 (U.f.R. 1966 s. 483) blev det imidlertid stueret, at der ikke var grundlag for at træffe bestemmelse om anholdelse af en kvinde med henblik på en undersøgelse af hendes personlige forhold og evt. meddelelse af pålæg efter § 199, efter at politiet gentagne gange forgæves havde tilsagt hende til møde på Politigården. Begrundelsen må efter kendelsen antages at være, at erhverv ved utugt ikke er strafbart, før der er meddelt pålæg, og at der derfor ikke har været hjemmel til at anholde den pågældende kvinde i medfør af retsplejelovens § 769 nr. 2.

Efter denne kendelse har Københavns politi ændret anholdelsespraksis med hensyn til kvinder, der ikke allerede har fået meddelt pålæg efter straffelovens § 199.

Den praksis, der nu følges, er nærmere beskrevet i to redegørelser, som udvalget har modtaget fra politidirektøren i København. Redegørelserne gengives som bilag 2b og c nedenfor s. 58 ff.

Der er grund til at fremhæve, at politiet faktisk nu i en længere årrække normalt ikke har

haft nogen mulighed for indgriben overfor den prostitutionsvirksomhed, som udspringer fra barer o.lign. Man har også holdt sig tilbage fra indgreb overfor ældre gadetrækkere, hvor de ikke er til større ulempe. Tilbage står en vis indsats overfor helt unge kvinder - navnlig de under 18 år - og udlændinge.

I tabel 1 og 2 gives oplysning om antallet af indbringelser af kvinder med henblik på foranstaltninger efter § 199 m.v.²⁾ henholdsvis i Københavns politikreds for årene 1951-1971 og for politikredene Frederiksberg, Gentofte, Lyngby, Gladsaxe, Hvidovre, Glostrup og Tårnby (= »Omegnen«) samt for Odense, Århus og Ålborg politikredse.

Tabellerne giver et klart indtryk af den specielt i København dalende politimæssige indsats på dette område.

Ved bedømmelsen af tallene for 1971 må det haves for øje, at Københavns politi pr. 1/7 1971 af personalemæssige grunde har nedlagt det særlige sædelighedspoliti, hvis arbejdsopgaver herefter er indgået i ordenspolitiets almindelige sagsf or deling; der findes ikke statistiske oplysninger for tiden efter 1. juni 1971.

Tabel 1

År	Anholdelser	Antal anholdte kvinder	Heraf under 18 år
1951	829	—	—
1952	756	—	—
1953	916	—	88
1954	784	—	58
1955	864	—	46
1956	737	—	57
1957	687	470	59
1958	676	481	69
1959	608	457	72
1960	581	431	68
1961	563	415	68
1962	537	422	64
1963	535	433	70
1964	531	419	58
1965	478	359	57
1966	439	344	54
1967	415	286	50
1968	339	274	47
1969	314	253	26
1970	301	241	16
1971	100	75	9

²⁾ For Københavns vedkommende inkluderer oversigterne et mindre antal kvinder, der indbringes for overtrædelse af kønssygeloven.

0 Jfr. betænkning 1955 s. 12.

Tabel 2

Anholdelser af kvinder med henblik på foranstaltninger efter § 199. Nogle provinspolitikredse

	Anholdelser				Antal anholdte kvinder											
	Omegnen	Odense	Århus	Ålborg	Omegnen			Odense			Århus			Ålborg		
					-18	18-21	21-	-18	18-21	21-	-18	18-21	21-	-18	18-21	21-
1961.....	5	8	6	62	-	1	4	-	1	4	1	3	2	22	14	19
1962.....	9	11	13	87	-	3	6	-	5	6	5	8	-	23	27	30
1963.....	19	6	19	73	-	6	12	1	4	-	5	13	-	22	21	23
1964.....	3	5	5	78	1	1	1	-	4	1	3	1	1	18	27	30
1965.....	12	8	19	41	-	1	11	1	5	2	9	6	4	19	15	4
Ialt.....	48	38	62	341	1	12	34	2	19	13	23	31	7	104	104	106

Det fremgår af tabellerne, at den kvindelige prostitution bedømt efter antallet af indbringelser ikke har spillet nogen betydelig talmæssig rolle uden for København bortset fra Ålborg politikreds, hvor der i de pågældende år gennemsnitlig var 5-6 indbringelser om måneden. Det er uden for København endvidere forholdsvis sjældent, at de pågældende kvinder anholdes mere end én gang i løbet af det samme kalenderår - i gennemsnit over perioden 1961-65 således kun 1,07 gange, medens det tilsvarende tal for København var 1,29. Det fremgår endvidere af tabellerne, at medens i København 15 pct. af de i perioden indbragte kvinder var under 18 år, var denne procent i de nævnte provinskredse som helhed 29 pct. Af de i disse kredse indbragte kvinder var 65 pct. ikke fyldt 21 år.

Af nogle for justitsministeriet foreliggende oplysninger fremgår, at antallet af anholdelser i politikredse uden for København i det væsentlige har været uændret i perioden 1966-70, når alene bortses fra en midlertidig stigning i Århus i årene 1966-67. Aldersfordelingen må i disse kredse ligeledes antages at være uforandret. Når der i Ålborg ingen anholdelser har været i 1970, hænger dette alene sammen med, at politiet har måttet koncentrere indsatsen om narkotikakriminaliteten.

2. Foranstaltninger overfor de anholdte

De indbragte kvinder tilbageholdes som anholdte, indtil de kan blive fremstillet for politiets visiterende læge til undersøgelse for køns sygdomme, jfr. statistiske oplysninger herom nedenfor bilag 9, side 87.

Er det ved politiets undersøgelse godtgjort, at kvinden ikke har lovligt erhverv, meddeles der hende straks pålæg om at søge lovligt er-

hverv inden en frist af 14 dage, og samtidig tilkendegives det hende, at hun ved at undlade dette udsætter sig for at blive straffet. Det sker dog ret hyppigt, at politiet ikke finder tilstrækkelig anledning til at meddele et pålæg, men indskrænker sig til at advare den pågældende mod at fortsætte sin virksomhed, jfr. s. 63 og s. 80.

Tabel 3

Antal pålæg i henhold til straffelovens § 199 fra 1948 til 1971 (København)

	Ialt	heraf under 21 år
1948	205	79
1949	189	86
1950	138	69
1951	166	58
1952	142	77
1953	153	72
1954	149	79
1955	154	91
1956	126	56
1957	144	86
1958	172	83
1959	135	67
1960	153	81
1961	135	74
1962	141	70
1963	136	68
1964	141	70
1965	189	88
1966	152	71
1967	109	62
1968	87	34
1969	95	42
1970	83	37
1971	18	6

*) indtil 1. juni, jfr. s. 18.

Tabel 4
 Antal pålæg i henhold til straffelovens § 199 i visse politikredse udenfor
 København

	Omegnen		Odense		Århus		Ålborg	
	Ialt	heraf under 21 år	Ialt	heraf under 21 år	Ialt	heraf under 21 år	Ialt	heraf under 21 år
1961.....	—	—	2	—	—	—	3	2
1962.....	4	2	3	3	—	—	4	1
1963.....	4	1	3	3	1	1	5	2
1964.....	1	1	1	1	—	—	2	1
1965.....	4	1	1	1	1	—	1	—
lait.....	13	5	10	8	2	1	15	6

Det fremgår af tabellerne sammenholdt med tabel 1 og 2, at der har været betydelig forskel i praksis med hensyn til meddelelse af pålæg i de enkelte kredse. Medens der såvel i København som i omegnen og i Odense³⁾ anvendes pålæg i knapt 30 pct. af anholdelsestiltældene, var den tilsvarende procent i Århus og Ålborg kun 3 og 4 for den af tabel 4 omfattede periode. Beregnes procenten af antallet af indbragte kvinder, øges forskellen mellem København, hvor der som nævnt ovenfor er tale om forholdsvis flere anholdelser pr. indbragt kvinde, og de øvrige kredse; i perioden 1961—65 bliver procenten således 46, i den følgende femårsperiode 1966—70 dog med klart nedadgående tendens til 34 pct. i 1970.

Det fremgår af tabel 3, at der i de enkelte år meddeles nogenlunde lige mange pålæg til kvinder under og over 21 år. En sammenligning med de nævnte provinskredse lader sig på grund af det beskedne statistiske materiale ikke gennemføre.

Politiet søger efter indbringelsen - hvad enten det beslutter sig til at meddele pålæg efter § 199 eller ikke - at vejlede den pågældende kvinde og at formå hende til på frivilligt grundlag at undergive sig sådanne hjælpeforanstaltninger, som findes hensigtsmæssige, herunder navnlig frit ophold i det hjem, som drives af foreningen »Unge Kvinders Vel«. Denne institution er nærmere beskrevet i bilag 3.

Om en forsøgsvis anvendelse af personundersøgelse på frivilligt grundlag i forbindelse med meddelelsen af pålægget henvises til bilag 4, s. 67.

³⁾ For perioden 1966-70 6 af 52, d.v.s. 11,5 pct. (Odense).

3. Reaktionen overfor personer, der overtræder et § 199 pålæg

Bortset fra et eventuelt, på frivilligt grundlag etableret tilsyn, jfr. s. 67 om det forsøg, der er gjort med en frivillig tilsynsordning, og de muligheder, sædelighedspolitiet har for gennem de rutinemæssige patruljeringer at følge de pågældende, finder der ikke nogen løbende kontrol sted med de kvinder, der har fået meddelt pålæg efter § 199.

Antræffes de pågældende kvinder påny under sådanne omstændigheder, at de må antages at føre en tilværelse i strid med pålægget, vil de blive opfordret til at redegøre for deres levevis. Kan deres forklaring ikke godtages, evt. efter nærmere undersøgelse, anholdes kvinden i medfør af retsplejelovens § 771, stk. 1, jfr. § 769, nr. 2. Det sker, som det fremgår af tabel 5, i rundt regnet $\frac{2}{3}$ af tilfældene og uden nogen signifikant forskel fra år til år, at politiet efter omstændighederne lader sagen afgøre ved en indskærpelse af det meddelte pålæg; dette gælder således, hvis der kun er tale om en kortere periode af løsgænger, hvis prostitutionen skyldes akutte vanskeligheder, eller hvis der foreligger andre formildende omstændigheder, såsom tilskyndelse fra bagmænd.

Også i forbindelse med en blot indskærpelse af pålægget vil kvinden jævnlig blive anbragt på Unge Kvinders Vel's optagelseshjem; de vil være tilskyndet til at følge politiets henstilling herom ved udsigten til, at der ellers vil kunne rejses tiltale for overtrædelse af § 199.

I det omfang, hvori den pågældende kvindes personlige forhold ikke allerede er undersøgt, for eksempel i forbindelse med det tidligere pålæg eller indskærpelse heraf, vil en sådan undersøgelse typisk blive gennemført, inden der rejses

Tabel 5

Antal sigtelser for overtrædelse af straffelovens §199 fra 1948 til 1971 (København)

	Ialt	Henlagte ²⁾	Rejst tiltale ³⁾
1948	271	149	122
1949	281	171	110
1950	374	276	98
1951	379	244	135
1952	326	215	111
1953	423	291	132
1954	372	251	121
1955	458	324	134
1956	341	222	119
1957	309	214	95
1958	318	236	82
1959	263	170	93
1960	245	180	65
1961	202	142	60
1962	215	143	72
1963	223 ¹⁾	162	61
1964	168	109	59
1965	139	84	55
1966	125	69	56
1967	134 ¹⁾	67	67
1968	89 ¹⁾	53	36
1969	95 ¹⁾	58	37
1970	97 ¹⁾	55	42
1971 ¹⁾	25	17	8

1) Herudover er i 1963 2, 1967 4, 1968 5, 1969 1 og 1970 1 sager sendt til fremmed jurisdiktion.

2) I de henlagte sager er medregnet 43 sager, i hvilke der har været rejst tiltale, men som senere er sluttet på forskellig måde, eller hvori der er sket frifindelse.

3) I nogle af saerne tillige for overtrædelse af den nu ophævede § 200.

¹⁾ Indtil 1. juni, jfr. s. 18.

tiltale, jfr. retsplejelovens § 800 a, og om praksis nedenfor i bilag 7.

Som der også er nærmere redegjort for i bilag 7, vil en del af de pågældende kvinder tillige blive underkastet mentalundersøgelse - enten med de pågældendes eget samtykke eller efter rettens kendelse efter retsplejelovens § 800 b, stk. 1. Ved denne undersøgelse klarlægges det, om den pågældende er sindssyg eller åndssvag og derfor bør inddrages under en form for særforanstaltning. Undersøgelsen vil kunne gennemføres uden fængsling, såfremt den pågældende virkelig har fast bopæl. Er dette ikke tilfældet, vil det være en forudsætning for, at sagen kan fremmes til dom med den ønskelige hurtighed, at hendes tilstedeværelse sikres under mentalundersøgelsen. Det har derfor i en lang årrække været praksis, at der

fængsles for en periode af 7 dage, indenfor hvilken frist undersøgelsen har kunnet tilendebringes ved justisministeriets psykiatriske undersøgelsesklinikk.

Efter at strafferammen i § 199 ved lov nr. 248 af 9/6 1967, der trådte i kraft den 1/7 1967, blev udvidet til også at omfatte hæfte, gav det anledning til tvivl i praksis, om det kunne antages, at der i de nævnte mere gravevende tilfælde - bortset fra gentagelsestilfælde - var forskyldt straf af fængsel, hvilket efter retsplejelovens § 780, stk. 1, er en betingelse for, at fængsling kan ske. Efter baggrunden for ændringen af § 199 - der efter straffelovrådets begrundelse, hvortil bemærkningerne til lovforslaget henviser, FT 1966-67, till. A, spalte 2462 og 2526 tilsigtede at udjævne de bestående forskelle mellem den dagældende bestemmelse i § 230 om homoseksuelle betalingsforhold og

Tabel 6

Antal straffe for overtrædelse af straffelovens §199 fra 1948 til 1971 (København)

	Betinget dom med straffast.	Betinget dom uden straffast.	Kombinationsdom	Ubetinget fængselsstraf	Hæfte *	Ialt
1948	49	0	0	73		122
1949	47	0	0	63		110
1950	56	0	0	42		98
1951	50	0	0	85		135
1952	45	0	0	66		111
1953	61	0	0	71		132
1954	61	0	0	60		121
1955	72	0	0	62		134
1956	48	0	0	71		119
1957	49	0	0	46		95
1958	36	0	0	46		82
1959	46	0	0	47		93
1960	37	0	0	28		65
1961	28	2	2	28		60
1962	21	11	0	40		72
1963	23	12	2	24		61
1964	13	17	4	25		59
1965	13	26	0	16		55
1966	14	20	0	21		55
1967	23	23	0	15	2	63
1968	7	6	0	17	4	34
1969	8	12	0	4	6	30
1970	8	16	0	10	1	35
1971 **)	0	5	0	0	1	6

*) heraf ialt 8 betingede domme.

**) indtil 1. juni, jfr. s. 18.

Tabel 7

Betingede domfældelser i årene 1953-71 for løsgængerer med tilsyn.

Kilde: Dansk forsorgsselskabs årsberetninger

Samtl. domfældte	1953	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	66	67	68	69	70	71
Forbrydelse § 197 (mænd)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
§ 199-200 ialt	49	55	62	38	44	37	44	40	29	33	34	31	29	48	9	8	8	0
Heraf i hovedstaden . . .	48	53	61	37	44	30	44	36	28	31	34	27	26	-	-	-	-	-
Idømt straf (fængsel)																		
ialt	49	52	62	38	44	37	44	39	56	19	21	13	12	27	5	0	0	0
- 30 dage	33	49	57	29	42	31	34	32	15	11	15	1	-	-	-	-	-	-
- 30-60 dage	16	3	2	6	1	4	8	5	6	5	4	8	8	-	-	-	-	-
- 60 dage - 3 mdr.	-	-	3	3	1	2	2	2	3	2	-	3	3	-	-	-	-	-
- 6 mdr.	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	1	1	-	-	-	-	-
Uden straffastsættelse . .	-	-	-	-	-	-	-	-	3	13	14	18	-	-	-	-	-	-

§ 199 - er det imidlertid antaget, at hæftestraf alene bør anvendes, når særlig formildende omstændigheder foreligger. I overensstemmelse hermed bestemte Østre landsret i utrykt kendelse af 2/8 1967, at en norsk kvinde, der var sigtet for overtrædelsen af § 199 ved siden af meddelelsen af pålægget alene at have haft lovligt erhverv i 2 af 6 måneder, burde fængsles, da fængselsstraf måtte antages at være forskyldt.

Konkluderer mentalundersøgelsen i, at den pågældende som sindssyg eller åndssvag kan undergives forsorg efter loven om sindssyge personers hospitalsophold eller lov om forsorgen for åndssvage og andre særligt svagt begavede, henlægges straffesagen. I modsat fald rejses der tiltale.

Om strafudmålingspraksis henvises til bemærkningerne nedenfor. Disse har praktisk taget udelukkende relation til København. Dette har sin baggrund i, at domme for overtrædelse af pålæg efter § 199 er uhyre sjældent forekommende i politikredsene uden for København. I femårsperioden 1961-65 blev der således afsagt 307 sådanne domme i København, medens det samlede antal i omegnskredsene og i Odense, Århus og Ålborg var 26⁴⁾, nemlig 15 på Frederiksberg, 2 i Gentofte, 1 i Glostrup, 5 i Ålborg, 3 i Odense og ingen i nogen af de øvrige kredse.

Det ses af tabel 6 sammenholdt med de ovenfor i tabel 5 meddelte oplysninger om antallet af sigtelser for overtrædelse af § 199, at antallet

⁴⁾ Tallet er yderligere faldet kraftigt i perioden 1966-70.

af ubetingede domme, der i perioden 1948-53 udgjorde ca. 20 pct. af antallet af sigtelser, er faldet til ca. 11 pct. i perioden 1967-70. Den tilsvarende andel var for de betingede dommes vedkommende nogenlunde uforandret 14-17 pct. i hele perioden 1948-63. Først herefter er der sket en stigning i antallet af betingede domme til omkring 1/4 i den følgende periode. Det anførte må bl.a. antages at være udtryk for en tendens til i stigende omfang at undlade at rejse tiltale mod gentagne recidivister, jfr. nedenfor s. 24.

Af kriminalstatistikens oplysninger vedrørende domfældelser for overtrædelse af straffelovens § 199 og - indtil 1964 - § 200 fremgår de - ubetinget og betinget - dømte kvinders aldersfordeling. Det fremgår heraf, at andelen af domfældelserne vedrørende kvinder ikke over 20 år over en årrække er steget fra omkring 37 pct. til 43 pct. Omvendt er aldersgruppen over 24 år faldet fra 26 pct. til 19 pct. Mellemlgruppen (21-24 år) har ligget på 37-38 pct. i hele perioden. Samtidig med, at antallet af domfældelser sammenlagt er faldet til under halvdelen, er der således sket en koncentration omkring de yngste aldersgrupper.

Som det fremgår af tabel 7, sammenholdt med tabel 6, vil der i 80-90 pct. af tilfældene, hvor der gives betinget dom, blive knyttet et vilkår om tilsyn af Dansk forsorgsselskab til dommene.

Det følger af tabel 7, at den dominerende udmåling i betingede domme indtil 1961 var fængsel i 30 dage (ikke under 75 pct. af de hvert år forekommende sager), medens kun

ganske enkelte af afgørelserne udmålte den forskyldte straf til fængsel over 3 måneder. Efter at der ved straffelovsændringen i 1961 er blevet åbnet mulighed for i dommen at bestemme, at spørgsmålet om straffastsættelse udsættes og bortfalder efter en prøvetid, har denne domsform i løbet af de følgende år gradvis erstattet de betingede fængselsdomme på 30 dage. Derimod er det fortsat almindeligt i forbindelse med den betingede dom at fastsætte straffen, hvor denne ligger på over 30 dage.

I praktisk taget alle domme - efter 1954 gennemsnitlig 95 pct. - er der fastsat særvilkår, og i næsten alle disse tilfælde har der været tale

om vilkår om at tage ophold og arbejde efter forsorgsselskabets nærmere bestemmelse. Medens der i perioden 1953-59 kun i ca. 5-9 pct. af tilfældene forekom andre særvilkår - f.eks. om ambulant alkoholist- eller psykiatrisk behandling - har disse i de senere år fundet stigende anvendelse; i 1966 var der således ved siden af 28 vilkår om ophold og arbejde tale om 14 vilkår om ambulant alkoholistbehandling (50 pct.), 5 vilkår om optagelsehjem og 1 vilkår om psykiatrisk behandling.

Aldersfordelingen af de kvinder, der har været undergivet tilsyn i årene 1953-70 fremgår af nedenstående tabel:

År	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	66	67	68	69	70	71
-18.....	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18-20.....	16	30	28	14	26	15	21	21	13	14	13	14	14	10	6	3	1	-
21-24.....	26	19	25	12	15	16	15	15	12	12	10	12	10	26	1	1	4	-
25-29.....	4	3	6	7	3	4	6	2	3	4	6	5	1	7	2	4	3	-
30-39.....	3	3	3	4	-	2	2	1	-	3	5	-	4	3	-	-	-	-
40-49.....	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-

Det ses af tabellen, at forsorgsselskabet tidligere førte tilsyn med et ikke ubetydeligt antal 18-24 årige, men at der i de seneste år - i takt med politiets mere beskedne indsats på området - er sket et markant fald i antallet af tilsyn.

Overtræder en kvinde, der er idømt en betinget straf for overtrædelse af straffelovens § 199, vilkårene for den betingede dom, må det efter almindelige synspunkter bedømmes, om mulighederne for at gentilpasse den pågældende gennem forsorgsmæssige foranstaltninger fortsat består, eller om det er påkrævet at fuldbyrde straffen. Består vilkårsovertrædelsen ikke i tilbagefald til en livførelse, der er omfattet af straffelovens § 199 (eller dog ved en bedømmelse af vilkårsovertrædelsens betydning må sidestilles hermed) eller i øvrigt i strafbart forhold, er forsorgsselskabet og retsmyndighederne særdeles tilbageholdende med hensyn til at lade straffen komme til fuldbyrdelse. Som regel vil reaktionen over for den pågældende være en inden- eller udenretlig advarsel, jævnlig forbundet med en institutionsmæssig placering af den pågældende, om fornødent via en skærpe af vilkårene efter straffelovens § 60. Medens det tidligere var sædvanligt at idømme kvinder, der i gentagelsestilfælde overtrådte pålæg efter § 199, en ubetinget straf, jfr. således prostitutionsudvalgets betænkning s. 26, er det i

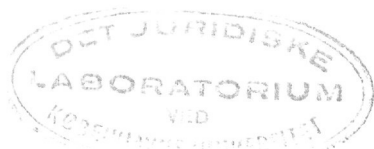
dag den absolutte hovedregel, at sagen i gentagelsestilfælde afgøres med yderligere én eller to betingede domme, inden det findes påkrævet at gøre straffen ubetinget. Det må efter de oplysninger, der er meddelt udvalget, antages, at en betydelig del af de kvinder, der kun én gang er anset med en betinget dom, inden de hensættes til afsoning, tillige en eller flere gange af politiet udenretligt er blevet advaret under henvisning til § 199.

Som nævnt ovenfor i tilknytning til tabel 6 kommer ubetinget frihedsstraf kun til anvendelse over for et såvel relativt som absolut faldende antal kvinder. Efter straffelovsændringen i 1967 er ubetinget hæftestraf anvendt i nogle tilfælde, men anvendelsen heraf synes i overensstemmelse med det ovenfor s. 21 f. bemærkede begrænset til sådanne situationer, hvor særlige formildende omstændigheder har foreligget. Med hensyn til strafudmålingen ved ubetinget fængselsstraf kan henvises til bilag 7, jfr. nedenfor s. 81, hvoraf fremgår, at udmålingen, der spænder fra fængsel i 30 dage til 4 måneder, koncentrerer sig omkring 60 dage. Straffen udstås i statsfængslet i Horserød. På grund af behandlingens kortvarighed er det naturligvis overordentlig vanskeligt at vænne de indsatte til en normal arbejdsrytme. Fængslets forsorgsmedarbejdere søger under opholdet at sanere

kvindens sociale forhold og motivere hende til efter løsladelsen at søge en egnet beskæftigelse, som man også hjælper hende med at få. På grund af afsoningstidens kortvarighed kan der ikke ske prøveløsladelse, jfr. straffelovens § 38, stk. 1 og 2, og et eventuelt tilsynsarbejde må derfor baseres på et fuldstændig frivilligt grundlag. På samme måde som overfor andre kort-

tidsafsonere vil et sådant frivilligt tilsyn dog blive tilbudt i indicerede tilfælde.

Endelig er der grund til at fremhæve, at der i tilfælde af gentagen overtrædelse af § 199 udvises betydelig varsomhed med at søge den pågældende kvinde idømt ny ubetinget frihedsstraf for sådant forhold, jfr. herom bilag 6 nedenfor s. 72 ff.

KAPITEL VI

Forsøg på vurdering af de hidtil anvendte foranstaltninger over for kvindelige prostituerede

I det følgende skal gives en oversigt over de undersøgelser, der - til dels på udvalgets foranledning - er foretaget med henblik på at belyse, i hvilket omfang kvinder, der på en nærmere givet sig til en livsførelse som beskrevet i straffelovens § 199, er blevet socialt gentilpasset efter denne kontakt forstået på den måde, at der ikke senere er fremkommet oplysninger om en fortsættelse af prostitutionen.

A. Anholdte kvinder

1) *Jersild* redegør i sin bog »Løstgængende kvinder«, København, 1962, s. 29-34, for en dels i 1957, dels i 1962 foretaget efterundersøgelse vedrørende 117 amerikanerpiger, som i tiden fra 1. juni til 15. november 1953, tildels i forbindelse med en større razzia, var blevet anholdt af det københavnske sædelighedspoliti. På grundlag af politiets registre og lokalkendskab samt oplysninger indhentet gennem folkeregistre konstateredes det, at 55 kvinder 4 år efter anholdelsen var rejst til provinsen eller udlandet, medens 17 kvinder levede i København, uden at der forelå oplysninger, der indicerede fortsat løstgængende levevis (hvilket også for de kvinders vedkommende, der var rejst til udlandet, efter politiets erfaringer hurtigt ville være kommet til kundskab), og 5 kvinder var afgået ved døden, indlagt på statshospital m.v. Kun 40 kvinder svarende til 34 pct. måtte antages fortsat at være prostituerede. Efter 9 års forløb kunne det på tilsvarende måde konstateres, at 12 kvinder fortsat var prostituerede, medens der bestod mistanke herom mod 8 kvinder, ialt 20 kvinder eller 17 pct. af hele materialet. For nogle af disse kvinders vedkommende gælder det, at de senere har vist tegn på tilpasning til en normal livsførelse.

De nævnte oplysninger vedrører som nævnt kun amerikanerpigerne, der som anført s. 15 udgjorde den mindst belastede del af de prostituerede og navnlig omfatter yngre begyndere (gennemsnitsalderen var 20 år). *Jersild* anfører dog s. 33, at »alt i alt kan man sikkert sige, at af de løstgængende kvinder, som politiet kommer i forbindelse med, og som får pålæg om at søge lovligt arbejde, er det vel kun omkring 20 pct., der forbliver i prostitutionen til den bitre ende«.

2) Kriminalforsorgsudvalget har i forbindelse med undersøgelsen af de af Københavns politi i 1966 indbragte kvinder, jfr. bilag 7 s. 83 ff., tilvejebragt oplysninger om, i hvilket omfang de pågældende senere er indbragt for prostitutionsforhold (straffelovens § 199, politivedtægten m.v.) inden for 1 år regnet fra anholdelsen. Af samtlige anholdte kvinder blev 71 pct. ikke påny indbragt, spændende fra 62 pct. for de 14-17 årige til 82 pct. for kvinderne over 31 år.

B. Kvinder, der har fået meddelt pålæg efter straffelovens § 199

1) I prostitutionsudvalgets betænkning nr. 139/1955, s. 45, redegøres for en af Københavns politi i 1941 foretaget efterundersøgelse vedrørende 352 kvinder, som i årene 1934-36 havde fået pålæg om at søge lovligt erhverv. På samme måde som ovenfor under A. 1 blev det konstateret, at 132 kvinder (ca. 37,5 pct.) senere var blevet straffet for overtrædelse af pålægget, medens 69 (19,6 pct.) måtte antages at have fortsat prostituerede uden at blive straffede. De resterende 151 (ca. 43 pct.) måtte antages at have opgivet utugtserhvervet efter at have fået pålægget.

2) I betænkningen oplyses det tillige, at af 80 ungs kvinder, som i årene 1945-46 fik pålæg om at søge lovligt erhverv, var ved udgangen af 1949 50 eller 62,5 pct. ikke senere straffet

for overtrædelse af pålægget. Nogen nærmere undersøgelse svarende til den under B. 1 nævnt blev ikke foretaget.

3) Af kriminalforsorgsudvalgets recidivundersøgelse, jfr. bilag 6 fremgår, at recidivet inden for ét år for kvinder, der får pålæg for 1. gang, er 30 pct., medens 70 pct. inden for det første år påny blev anholdt af politiet for prostitution.

C. Kvinder, der er blevet betinget dømt for overtrædelse af § 199

1) Ved en undersøgelse, der blev foretaget af Dansk forsorgsselskab i 1952 (årsberetningen for 1952 s. 10–11), viste det sig, at 24 pct. af 316 kvinder, der i årene 1947–48 var anset med betinget dom med tilsyn, var straffet for overtrædelse af § 199. Prostitutionsklientellet udgjorde altså dengang en meget betydelig del af forsorgsselskabets kvindeklientel. I løbet af perioden 1947–52 blev 47 pct. på grund af ny lovovertrædelse idømt ubetinget fængselsstraf eller blev på grund af vilkårsovertrædelse hensat til afsoning, blandt kvinderne under 21 år endog 62 pct. Bøde, hæfte eller ny betinget dom er ikke medregnet i disse procenttal. Til sammenligning kan nævnes, at den tilsvarende procent for de betinget dømte kvinder under ét var 29, for de for berigelseskriminalitet m.v. dømte kvinder omkring 23 pct., d.v.s. forholds-mæssigt kun halvt så mange som blandt prostitutionsklientellet.

2) I betænkningen 1955 s. 46 er redegjort for en lignende i 1950 foretaget undersøgelse vedrørende 64 § 199-kvinder. Efter denne undersøgelse var dog kun 28 pct. (18) recidiveret i løbet af 2–3 år regnet fra dommens dato, næsten alle (17) for overtrædelse af § 199. Recidivet havde for mere end halvdelens vedkommende fundet sted i løbet af den første måned af tilsynsperioden.

3) I to artikler i Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab (1961, s. 17–24, jfr. navnlig s. 23 f., og 1965 s. 246–258) har *Gunnar Mortenson* og *Emma Vestergaard* redegjort for to efterundersøgelser af unge begynder-prostituere-de, der er mentalundersøgt efter at have over-trådt et tilhold om at søge lovligt erhverv, jfr. straffelovens § 199.

a) 1961-redegørelsen vedrører 90 kvinder (hvoriblandt mange Nyhavns piger og kun få amerikanerpiger), der blev mentalobserveret i 1949–50. I løbet af de første 3 år gav 62 kvinder ikke mere anledning til indgriben fra sæde-

lighedspolitiets side; heraf syntes 41 at være pacificerede allerede inden for det første år og 8 i løbet af et par år. Efter 6 års observationstid gav 68 (76 pct.) ikke anledning til indgriben fra politiets side. Kun 4 var kriminelle på anden måde end via § 199.

b) 1965-redegørelsen angår en i 1960–64 foretaget efterundersøgelse af 299 kvinder, der blev mentalobserveret i årene 1952–57, således at de pågældende altså er fulgt mindst 7, højst 12 år. Der er indsamlet så mange oplysninger om de pågældende som muligt, uden at der dog er rettet henvendelse direkte til de pågældende. Oplysningerne er indhentet fra Dansk forsorgsselskab, sædelighedspoliet, rigsregistraturen, mødrehjælpsinstitutionen, en række psykiatriske hospitaler og åndssvageforsorgen. Som naturligt er efter den praksis, der er redegjort for s. 22 ff., er de fleste af kvinderne kort efter mentalundersøgelsens afslutning idømt en betinget dom, normalt med tilsyn af forsorgsselskabet i 2 år.

Af de 299 kvinder betegnes 56 (19 pct.) som resocialiseret allerede i tilsynsperioden i den forstand, at de ikke mere har givet anledning til indgriben fra sædelighedspolitiets side, medens 159 (53 pct.) er resocialiseret på et senere tidspunkt og 84 (28 pct.) ikke var resocialiseret på undersøgelsestidspunktet.

Af de 41 kvinder, der ikke havde tilsyn, betegnes ca. 67 pct. som resocialiseret, medens tallet for de øvrige 258 kvinder er ca. 73 pct.

Af hele materialet havde ca. 43 pct. afsonet ubetinget straf for overtrædelse af § 199. Af de resocialiserede kvinder havde $\frac{1}{3}$, af de ikke-resocialiserede $\frac{2}{3}$, afsonet. Af de 258 kvinder med tilsyn havde ca. 45 pct. afsonet, af de 41 kvinder uden tilsyn 27 pct.

Undersøgelsen finder herefter ikke beviser på, at strafafsoning (af den betingede straf) virker befordrende m.h.t. resocialisering, ligesom tilsynsforanstaltninger nok har stor værdi, men dog synes at have mindre overbevisende positiv effekt, end man skulle have forventet.

Kun 14 kvinder eller under 5 pct. er dømt for andre lovovertrædelser end § 199.

Blandt de resocialiserede var 20–23 pct. karakterafvigende, af de ikke-resocialiserede kvinder 38–39 pct.

Medens mindst 40 pct. af de resocialiserede havde giftet sig med en mand, om hvem der ikke forelå negative oplysninger, hverken m.h.t. kriminalitet eller asocialitet, gælder dette kun 10 pct. af de ikke-resocialiserede. Omvendt

havde henholdsvis 11 pct. og 20 pct. indgået ægteskab med mænd, der karakteriseredes som karakterdefekte, asociale, alkoholiske eller kriminelle. Lægges hertil oplysningerne i tilsynsjournalerne, finder undersøgelsen indicier for en sammenhæng mellem resocialisering og normalt giftermål.

Endelig finder man, at prognosen afgjort er bedst for amerikanerpigerne og dårligst for Nyhavnspigerne. Antallet af Vesterbropiger er for ringe til sikre konklusioner, men tendensen synes også for disse at være bedre end for Nyhavnspigerne.

4) Det københavnske sædelighedspoliti har, jfr. *Jersild* (1962) s. 35, i 1962 foretaget en undersøgelse vedrørende 88 kvinder, der i 1956 og 1957 var blevet *betinget dømt*. Af undersøgelsen fremgår, at 33 pct. påny har gjort sig skyldig i overtrædelse af § 199 i løbet af 5 år.

5) Dansk forsorgsselskab har meddelt nedestående oplysninger om tilbagefaldet blandt de prostituerede kvinder, der i årene 1963-68 er idømt *betinget straf med vilkår om tilsyn* ved forsorgsselskabet (antal kvinder):

	Anbragt på institutioner				Ikke anbragt på institutioner				Total
	63-64	65-66	67-68	ialt	63-64	65-66	67-68	ialt	
Løsgænger	12	5	7	24	5	3	3	11	35
Anden kriminalitet	7	3	4	14	1	1	1	3	17
Domsændring p. gr. a. vilkårsovertrædelse	2	1	—	3	—	—	—	—	3
Indberettet p. gr. a. vilkårsovertrædelse ..	27	16	9	52	—	8	6	14	66
Anholdt el. fængslet	25	11	7	43	—	7	4	11	54
Kvinder ialt	38	24	14	76	22	20	9	51	127

Det fremgår af tabellen, at ca. 42 pct. af kvinderne recidiverede til ny kriminalitet i tilsynsperioden, og at kriminaliteten i $\frac{2}{3}$ af disse tilfælde (28 pct.) (alene eller tillige) omfattede løsgænger, jfr. § 199. 52 pct. var af forsorgsselskabet indberettet til politiet p.g.a. vilkårs- overtrædelse, og af disse blev langt de fleste anholdt eller fængslet. Tallene er forholdsvis større blandt de institutionsanbragte kvinder, hvilket er et udtryk for, at disse kvinder hører til det vanskeligste klientel. Med hensyn til anbringelsernes karakter og varighed samt årsagen til deres ophør henvises til bilag 4 om forsorgs- selskabets institutionsundersøgelser.

6) Af kriminalforsorgsudvalgets egen under- søgelse, jfr. bilag 7, fremgår, at 53 pct. af de kvinder, der fik en betinget dom for overtræ- delse af § 199, påny blev anholdt af sædelig- hedspolitiet inden for ét år regnet fra forrige anholdelse.

D. Kvinder, der har afsonet ubetinget straf for overtrædelse af § 199

I prostitutionsudvalgets betænkning fra 1955, s. 46-47, redegøres for en undersøgelse af, i hvilket omfang ialt 105 kvinder, der i årene 1952 og 1953 var indsat til afsoning i Horserød statsfængsel for overtrædelse af § 199, tidligere

havde været straffet. Udvalget har suppleret denne undersøgelse med tilsvarende oplysninger for årene 1960, 1961 og 1966, ligesom man har undersøgt recidivet for de i årene 1960 og 1961 indsatte kvinder igennem den efter afsoningen følgende femårsperiode. Der henvises til bilag 6, s. 72 ff.

Det fremgår heraf, at godt $\frac{1}{3}$ senere påny blev straffet for prostitutionsforhold, men at hele $\frac{2}{3}$ af kvinderne ifølge rigsregistraturens oplysninger måtte antages at have fortsat deres livførelse, for førstegangsafsonernes vedkom- mende endog 81 pct.

£. Spontan stabilisering?

Som også anført i prostitutionsudvalgets be- tænkning er der betydelige vanskeligheder for- bundet med en bedømmelse af virkningen af de foranstaltninger, der anvendes af samfundet over for de af straffelovens § 199 omfattede kvinder. Rent bortset fra de ufuldkommenhe- der, der er knyttet til de fleste statistiske opgø- relser, som omfatter samtlige prostituerede un- der ét uden at skelne mellem de forskellige kategorier, er det en følelig mangel ved det fo- religgende materiale, at der ikke foreligger op- lysninger af tilsvarende art vedrørende dels pro- stituerede kvinder, over for hvem de ovenfor

nævnte reaktioner ikke er iværksat, dels kvinder placeret i en lignende personlig eller social situation uden at komme ud i prostitution. Det er på forhånd rimeligt at antage, at de pågældende reaktioner, det være sig den med politiets indgriben forbundne advarsel eller det af forsorgsselskabet udførte tilsynsarbejde og i forbindelse hermed den straffetruusel, der ved betinget dom med tilsynsvilkår er forbundet med en tilside-sættelse af vilkårene, har medvirket til at stabilisere et antal af de pågældende kvinder, og denne antagelse støttes da også af den vurdering, der anlægges af personer, der aktivt er beskæftiget med tilsynsarbejde med dette klientel. Men man kan ikke se bort fra, at en indtrådt stabilisering kan skyldes faktorer uden forbindelse med de af myndighederne iværksatte foranstaltninger, for eksempel modning med højere alder, indgåelse af ægteskab m.v., jfr. Mortenssons og Vestergaards antydning i samme retning ovenfor under C. 3.

Udvalget har i samarbejde med kriminologen, professor, dr. jur. Karl O. Christiansen, nærmere overvejet muligheden for gennem en analyse af et antal af forsorgsselskabets tilsynsforløb i forbindelse med samtaler med de pågældende klienter, dels ved tilsynets udløb, dels efter nogle års forløb at belyse effekten af tilsynsarbejdet overfor det her omhandlede klientel. Man har imidlertid ikke fundet, at det på grundlag af det foreliggende materiale ville være muligt at opnå noget væsentligt resultat af en sådan undersøgelse.

F. Sammenfatning

Der har i dette kapitel kunnet henvises til en lang række ældre og nyere undersøgelser, der belyser forløbet af en prostitutionskarriere i de tilfælde, hvor samfundet på et eller andet tidspunkt har sat ind med reaktioner over for forholdet. Der findes derimod ingen undersøgelser, der viser, hvorledes det er gået prostituerede, som myndighederne ikke har grebet ind overfor.

De foreliggende oplysninger viser, at der er et forholdsvis meget stort antal kvinder, som politiet kun er i kontakt med en enkelt gang. Kriminalforsorgsudvalgets egen undersøgelse har således vist, at af de kvinder, som politiet i København i 1966 anholdt for prostitutionsforhold, gav 71 pct. ikke anledning til anholdelse i det følgende år.

Af de anholdte kvinder er det kun knapt 30

pct., der efter § 199 får meddelt pålæg om at søge lovligt erhverv, jfr. s. 19. Selv om der har været betydelig forskel mellem forskellige politikredses praksis m h t § 199-pålæg er det klart, at det er de letteste tilfælde, der søges skilt fra uden denne reaktion. Alligevel tyder de foretagne undersøgelser på, at recidivet er nogenlunde lige stort blandt dem, der undgår et pålæg, og dem, der får det. Kriminalforsorgsudvalgets undersøgelse viste således, at af dem, der i København i 1966 fik pålæg efter § 199, var der 30 pct., der i det følgende år påny blev anholdt for prostitution. Den tilsvarende procentdel for dem, der undgik pålæg, var 29.

Overtrædelse af et § 199-pålæg er ikke ensbetydende med, at straffetruslen realiseres. I omkring $\frac{2}{3}$ s af tilfældene sker der blot indskærpelse af pålægget eller meddelelse af et nyt, jfr. s. 20.

Man kan altså gå ud fra, at en person, der idømmes straf efter § 199 typisk har fået flere advarsler forinden.

Når der endelig rejses tiltale, vil reaktionen i første omgang blive en betinget dom. Til trods for den betydelige karriere, der skal gennemløbes, før der gives en betinget dom, er op imod halvdelen (43 pct.) af de domfældte endnu på domstidspunktet under 20 år. I 80-90 pct. af dommene er givet vilkår om 2-årigt tilsyn af Dansk forsorgsselskab, jfr. side 22.

Af en nyere opgørelse, som forsorgsselskabet har lavet, fremgår, at selskabet i løbet af tilsynsperioden med mere end halvdelen af klientellet (52 pct.) var ude for så grove vilkårsovertrædelser, at det gav anledning til indberetning til politiet. Kriminalforsorgsudvalgets egen undersøgelse har vist, at 53 pct. af de kvinder, der i 1966 fik en betinget dom efter § 199, inden 1 år påny blev anholdt af sædelighedspolitiet.

Reaktionen på vilkårsovertrædelsen vil normalt indskrænke sig til en udenretlig eller indenretlig vilkårsindskærpelse. Ved gentagne overtrædelser gives yderligere 1 eller 2 betingede domme, inden der endelig - i et fåtal af tilfælde — gives ubetinget straf, jfr. s. 23. Den ubetingede straf vil oftest ligge omkring 60 dages fængsel. Når først den prostituerede har afsonet en frihedsstraf, er der en udtalt tendens til, at samfundet opgiver videre strafforfølgning. Medens over $\frac{4}{5}$ s af dem, der første gang har afsonet en straf, efter politiets oplysninger (rigsregistraturen) må antages at fortsætte deres livsførelse, er det kun godt $\frac{1}{3}$, der påny vil blive straffet.

KAPITEL VII

Underudvalgets stillingtagen og forslag

A. Principielle synspunkter vedrørende kommissoriet

Den politiske debat omkring straffelovens § 199 har nu stået på i en årrække. Allerede i 1967 gav et folketingsudvalg udtryk for klar betænkelighed ved den gældende regel, jfr. side 9, og den politiske stillingtagen til problemet er senere forstærket, således at der under den seneste folketingsdebat, jfr. side 9, fra samtlige partiers side blev givet udtryk for den opfattelse, at § 199 burde ophæves.

Den politiske stillingtagen er sket navnlig ud fra det princip, som folketetinget også i øvrigt i de senere års kriminalpolitik har lagt til grund, at man ikke bør opretholde en straffebestemmelse på et område, hvor det, man ønsker, i virkeligheden ikke er at straffe, men at hjælpe de pågældende. Bestemmelsen bør i så fald findes inden for sociallovgivningens rammer. Dette er yderligere i god harmoni med det også i anden sammenhæng knæsatte princip om, at moralopfattelse ikke bør søges håndhævet gennem et straffebud. Synspunktet var stærkt fremme i forbindelse med pornografiliberaliseringen i 1967 og 1969.

Underudvalget kan ikke under disse omstændigheder se det som en hovedopgave at gå nærmere ind på en vurdering af de værdinormer, som det politiske forum allerede har anlagt. Dette gælder så meget mere, som de principielle synspunkter, som er anlagt i den politiske debat, svarer nøje til de synspunkter, der er fremherskende i den faglige debat, og der derfor ikke fra udvalgets side vil kunne tilføjes væsentlige nye synspunkter.

Underudvalget har derfor i sit arbejde kunnet lægge til grund, at opgaven i første række har været gennem fremdragelse af faktiske oplysninger at belyse, hvorledes samfundet under det gældende system har reageret over for prostitution, og hvilke følger disse indgreb har haft (behandles nedenfor under B), hvilke fak-

tiske ændringer der må antages at følge med en ændring af regelsystemet (behandles nedenfor under C), ligesom udvalget må vurdere, i hvilket omfang disse forudsigelige følger er af en sådan karakter, at det må skønnes nødvendigt at modarbejde følgerne gennem andre samfundsmæssige foranstaltninger (behandles nedenfor under D).

B. Om det gældende system og dets effektivitet

Ved beskrivelsen af det gældende system er det ud fra en realistisk betragtning rigtigere at tage sit udgangspunkt i politiets aktuelle kontroludøvelse og anholdelsespraksis end i selve bestemmelsen i § 199 og dens forhistorie. Den aktuelle politipraksis er, jfr. side 18, karakteriseret ved, at man i København, hvor prostitutionen er mest udtalt, efter i 1971 af ressource-mæssige grunde at have ophævet det særlige sædelighedspoliti, ikke udøver noget aktivt kontrollerende arbejde i relation til § 199, men i hovedsagen lader kontrollen bero på anmeldelser eller rene ordensmæssige hensyn (politivedtægten). Allerede inden denne omlægning var politiets kontrol foruden med gadetrækkeriet i hovedsagen indskrænket til at vedrøre de ganske unge, jfr. bilag 7.

Det er for underudvalget særdeles væsentligt at fremhæve, at der almindelig kendt længe har eksisteret en professionel prostitution, der bliver drevet fra barer og lign., men som politiet eller andre myndigheder ikke har haft mulighed for — eller fundet det rimeligt begrundet — at skride ind overfor. Hertil kommer udviklingen med de såkaldte intime massage-klinikker, hvor det også er kendt, at betjeningen kan gå længere end til vanlig massage. Der er forekommet sager, hvor der er rejst tiltale for alfonseri og rufferi mod indehaverne af sådanne klinikker, hvor kunderne kunne opnå samleje med de betjenende kvinder, men i forhold til klinikkernes udbredelse må det siges, at sam-

fundets indgriben ikke væsentligt har begrænset dette fænomens udvikling. Man har ikke i den gældende lovgivning haft regler, der kunne danne grundlag for en effektiv indgriben fra politiets side.

Man kan heller ikke ved beskrivelsen af den aktuelle situation se bort fra den virksomhed med såkaldte live-shows og pornofilm o.s.v., der som forudset voksede frem i forbindelse med pornografiens frigivelse over for voksne. Sædelighedspolitiet kunne ikke skride ind, idet det jævnlige ville være vanskeligt at bevise, at der forelå udnyttelse eller mellemmandsvirksomhed fra ledelsens side. Samlejerne - oftest med ægtemænd eller samlevere - fandt som regel sted i fortsættelse af et dansenummer med petting eller strip-tease og var tit af lesbisk art. Endvidere var deltagerne fast lønnede. Vedrørende de regler, der nu gælder på dette område, kan i øvrigt henvises til *H. H. Brydesholt »Juristen«* 1969 side 229f. Selvom det næppe er almindeligt prostituerede, der sædvanligvis optræder som modeller i disse shows etc., er det vel uden videre klart, at disse forholds almindelige forekomst må smitte af på vurderingen af prostitutionen.

Også andre lovændringer og ændringer i den almindelige holdning til visse seksuelle fænomener har bevirket, at en aktiv indsats over for prostitutionen har mistet en del af sin begrundelse. Der tænkes bl.a. på de foreslåede ændringer i kønssygdomsloven, der er omtalt side 87. Til disse ændringer i det omgivende samfund kommer så den ændring, Københavns politi foretog i 1971, hvorved det selvstændige sædelighedspoliti blev nedlagt, således at vægten nu lægges på at løse de rent ordens- og kriminalpolitimæssige problemer, som dette milieu giver anledning til, jfr. bilag 2 c.

Det er klart, at indgreb over for prostituerede i takt med denne udvikling har fået en mere sporadisk karakter. I overensstemmelse med, hvad man måtte vente, er retssystemets sanktionsfastsættelse under disse omstændigheder blevet stadig mere forsigtig. Det ville harmonere særdeles dårligt med grundlæggende retfærdighedsnormer, hvis myndighederne iværksatte meget følelige indgreb over for nogle få, hvis sag kommer til behandling, samtidig med at tilsvarende forhold får lov til at udfolde sig uden nogen aktiv reaktion fra myndighedernes side. Man kan gå det skridt videre at sige, at allerede det forhold, at systemet, således som det har udviklet sig, kun fører til indgreb

over for et fåtal af ensartede forhold, er et hovedargument imod systemets opretholdelse. Den neddæmpning af sanktionsfastsættelsen, der er sket, har bevirket, at den uformelle politiadvarelse er den hyppigst anvendte reaktion, jfr. ovenfor side 19, og at man allerede, medens sædelighedspolitiet eksisterede, kun undtagelsesvis anvendte ubetingede frihedsstraffe flere gange over for den vedvarende prostituerede, jfr. side 23.

Det har under disse omstændigheder næppe mening at tale om, hvilken effekt de samfundsmæssige reaktioner over for prostitutionen har på de prostitueredes fremtidige livsmønstre. Man kan derimod formulere spørgsmålet således: Hvilken effekt de indgreb, i form af uformelle advarsler, pålæg, betinget og ubetinget straf, der tidligere blev anvendt nogenlunde konsekvent, dengang havde på klientellet. I forsøget på at finde et svar på dette spørgsmål er der, som allerede refereret i kapitel V, også herhjemme foretaget en række undersøgelser.

Hvilket resultat viser disse undersøgelser?

For en umiddelbar betragtning kunne det se ud, som om de anvendte foranstaltninger har virket effektivt - i hvert fald hvis man sammenligner med de recidivprocenter, man kender fra unge mandlige lovovertrædere. Ved hver af de foranstaltninger, der indgår i reaktionsrækken, synes der at være sat stop for den uønskede udvikling for mere end halvdelen af det klientel, foranstaltningen er anvendt overfor. Det er således et forsvindende mindretal, over for hvilket man når igennem alle reaktionerne frem til anvendelse af en ubetinget straf. Sædelighedspolitiet har da også tidligere skønnet, jfr. side 25, at kun omkring $\frac{1}{5}$ af dem, der starter som prostituerede, holder ud til den bitre ende.

Så enkelt kan man imidlertid ikke se på sagen. Prostitutionen hører til de såkaldte offerløse lovovertrædelser. I modsætning til de lovovertrædelser, der er dominerende for de unge mænds vedkommende - berigelsesforbrydelserne, navnlig tyverierne - vil der normalt ved prostitutionen ikke blive foretaget nogen anmeldelse. Omfanget af den konstaterede kriminalitet på området vil under disse omstændigheder være mere afhængig af politiets egen indsats end af forholdenes reelle omfang. Der er da f.eks. heller ingen, der af den omstændighed, at antallet af reaktioner over for prostitutionen over en lang årrække har været nedadgående, mener at finde udtryk for en tilsvaren-

de reel nedgang i prostitutionens faktiske omfang.

De anvendte reaktioners tilsyneladende effektivitet kan således lige så godt være udtryk for, at samfundets kontrollerende indsats på dette område er betydelig mindre finmasket, end tilfældet er f.eks. over for berigelseskriminelle eller — sagt på en anden måde — at tolerancen er større. Nogle af de foreliggende statistiske oplysninger tyder på, at dette faktisk er det reelle i sagen. De betinget dømte kvinder, som forsorgsselskabet havde tilsyn med, begik således for mere end halvdelen vedkommende så grove vilkårsovertrædelser, at der blev foretaget indberetning til politiet, jfr. side 27, men forholdene gav kun undtagelsesvis anledning til indbringelse for retten. Når det i de senere år har været umuligt at fastholde de unge kvinder på en institution i en rimelig stabiliseringsperiode, jfr. bilag 5, tyder dette heller ikke på de anvendte reaktioners generelle effektivitet. Endvidere erindres om oplysningen om, at godt $\frac{4}{5}$ af dem, der har udstået en ubetinget straf for overtrædelse af § 199, i en efterfølgende periode falder tilbage til den hidtidige livsførelse.

Hvis man imidlertid går ud fra den almindelige antagelse om, at det kun er en relativ beskeden del af dem, der i en vis periode i deres unge år kommer ud i prostitution, der fortsætter denne livsførelse op i årene, jfr. side 27 f., bliver spørgsmålet, hvad det egentlig er, der får dem til at holde op. Myndighedernes resocialiserende indsats har ydet en i øvrigt motiveret kvinde den rette hjælp til at komme ud af denne tilværelse i en række tilfælde, men der er på den anden side efter det ovenfor sagte ingen grund til at tro, at det i et flertal af tilfældene har været noget afgørende moment. Det fremstår herefter som en rimelig antagelse, at det er ændringer i den pågældendes egen tilværelse, der som en konsekvens fører til opgivelsen af prostitutionen. En væsentlig faktor er formentlig selve alderen. Vi ved fra den almindelige kriminologi, at alderen er den væsentligste stabiliserende faktor, der findes. De fleste unge mænd vokser ud af kriminaliteten på et relativt tidligt tidspunkt, uden at dette kan tilskrives bestemte reaktioner fra samfundets side, medens der naturligvis ikke kan ses bort fra betydningen af, at samfundet overhovedet reagerer på lovovertrædelser. Det er en rimelig hypotese, at de forhold, der med alderen virker stabiliserende på unge mænd, også gør sig gældende for de unge prostituerede kvinders ved-

kommende. Hypotesen er så meget mere rimelig, som alderen for kvindernes vedkommende må antages efterhånden at gøre opretholdelsen af prostitutionen på et attraktivt niveau vanskelig. Hertil kommer så, at en alternativ tilværelse i et stabilt ægteskab synes at være en reel mulighed for en meget stor del af dette klientel.

Der foreligger vel ikke undersøgelser, der endeligt viser denne hypoteses rigtighed, men den hidtil mest dybtgående undersøgelse, der er foretaget af dette klientel, når dog til et resultat, der peger i denne retning, jfr. side 26 f.

Konklusionen bliver herefter, at flertallet af de kvinder, der er omfattet af undersøgelserne, ikke har været påvirkelige af de anvendte samfundsmæssige foranstaltninger på en sådan måde, at det har ført til en radikal ændring af deres livsførelse på dette tidspunkt af deres liv, men at de typisk selv på et senere tidspunkt har været i stand til at bryde ud af denne livsform, og faktisk har gjort det.

Det er klart, at denne konklusion i forhold til denne gruppe prostituerede taler imod gennem lovgivningen fortsat at åbne mulighed for indgreb, der for samfundet er spild af ressourcer og for de pågældende selv, næsten uanset hvordan reaktionerne udformes, indebærer påførelse af yderligere ydmygelser.

Dette, at de hidtil anvendte foranstaltninger må fremstå som i bedste fald uden nævneværdig positiv værdi for flertallet af de prostituerede, myndighederne har haft kendskab til, bortforklarer imidlertid ikke det forhold, at der tilbage er en del af kvinderne, som på et tidligt stadium af deres prostitutionskarriere lever en miserabel tilværelse, og hvis fremtid er udsigtsløs. Efter beskrivelsen side 13 f. er der en afstand mellem den indbringende tilværelse, en ung barprostitueret kan leve, og den forhutlede kønssyge tilværelse, der ofte er blevet andre prostituerede til del. At samfundet over for et sådant klientel har en social forpligtelse, kan efter de principper, der i øvrigt lægges til grund i moderne sociallovgivning, ikke diskuteres, lige så lidt som det kan diskuteres, at de af klientellet, der på grund af ung alder eller psykiske defekter hører ind under en eller anden form for forsorg, bør hjælpes efter de samme regler, der i øvrigt gælder for disse grupper. Spørgsmålet er imidlertid, hvorledes en sådan hjælp kan praktiseres, hvis den særlige strafferetlige reaktionsmulighed, der har ligget i § 199, opheves. Dette spørgsmål behandles i afsnit D.

C. Følgerne af en ophævelse af § 199

1°. Følgevirkingen med hensyn til **samfundets rehabiliterende indsats over for de prostituerede**

1. Ganske unge der kan behandles efter børne- og ungdomsforsorgsloven

Med hensyn til denne gruppe henvises til bemærkningerne ovenfor side 17. En ophævelse af § 199 vil ikke medføre nogen ændring i de behandlingsmuligheder, der står til samfundets rådighed.

2. Sindssyge, evnesvage og andre særligt handicappede

Med hensyn til forekomsten af handicappede blandt prostituerede henvises til bemærkningerne side 14 ff. I forhold til dette klientel vil en ophævelse af § 199 formelt betyde en ændring, idet den selvstændige adgang til samfundsmæssige indgreb, som det strafferetlige system hidtil har indeholdt, vil bortfalde. På den anden side vil ændringen ikke få større praktisk betydning, jfr. oplysningen i bilag 4 om, at der i de senere år kun i et enkelt tilfælde er givet særvilkår om psykiatrisk behandling. Der kan i denne forbindelse også henvises til nedgangen i anvendelse af mentalerklæringer forud for sanktionsfastsættelsen, jfr. side 83 (bilag 7).

Man kunne forestille sig, at § 199 alligevel havde haft en vis reel betydning overfor det nævnte klientel, idet politiet har haft mulighed for i forbindelse med en anholdelse at skabe kontakt mellem den pågældende og den rette forsorgsmyndighed. I det omfang politiet ikke kan gribe ind på grundlag af politivedtægten ordensbestemmelser, vil en sådan uformel kontaktmulighed bortfalde. Efter det for udvalget oplyste har man imidlertid så at sige ikke i praksis haft tilfælde, hvor man har fundet anledning til at henvende sig til særforborgsmyndighederne, jfr. også oplysningerne i bilag 7, II j, om, hvorledes der rent faktisk blev forholdt med de i 1966 indbragte kvinder efter anholdelsen.

3. Det almindelige klientel

I praksis har sædelighedspolitiets indsats — mens denne politiafdeling endnu eksisterede — navnlig rettet sig mod unge i 18-24 års alderen, der var for gamle til at blive indfanget af børne- og ungdomsforsorgen. Det er den mest forkomne del af disse unge prostituerede, man gennem bestemmelsen har søgt at komme til hjælp. Man har i mange år ikke haft midler til at gøre noget

i forhold til den almindelige barprostitution, men derimod nok til en vis indsats over for de unge i gadeprostitutionen og Nyhavns pigerne, jfr. side 18.

Denne begrænsede indsats er nu drejet over mod beskyttelsen af ordensmæssige hensyn, jfr. side 61. Der vil imidlertid fortsat være mulighed for at yde de mest forsorgstrængende blandt de prostituerede hjælp i kraft af bestemmelserne i politivedtægten, jfr. side 7, og lov om restaurations- og hotelvirksomhed, jfr. bilag 10. Politiet vil fortsat have et anholdelsesgrundlag, således at kontakten med tilbud om hjælp i givet fald vil kunne opretholdes ad denne vej. Derimod vil truslen, som politiet efter det gældende system har i baghånden, svækkes. Hvor man nu har mulighed for at anvende betinget dom med tvangsmæssigt tilsyn og eventuelt institutionsvilkår og som yderste middel ubetinget straf, vil man fremtidigt kun have bøden. Det siger sig selv, at forsorgen under disse omstændigheder i realiteten kommer til at bygge på tilbud og ikke tvang. Her må man imidlertid påny erindre sig, at politiets aktive indsats i realiteten stort set allerede er lagt an på det ordensmæssige. Spørgsmålet bliver altså ikke så meget, om man vil kunne acceptere en ophævelse af § 199 med den konsekvens, at politiet og samfundet i øvrigt herved bliver afskåret fra at udøve en tvangsforsorg, som det spørgsmål, om man vil foretage en lovændring, der formaliserer den retstilstand, der allerede i det væsentlige er gennemført i praksis.

Det må her indskydes, at underudvalget, som også tidligere nævnt, finder den nuværende retstilstand uholdbar. Det er ikke stemmende med principielle synspunkter vedrørende straffelovgivning at opretholde en bestemmelse som § 199, når resultatet er, at kun et fåtal af handlinger, som almindelig kendt foregår i betydelig udstrækning, giver anledning til, at myndighederne griber ind. Man må enten opgive retsforfølgningen helt eller afse ressourcer, der muliggør, at bestemmelsen kan håndhæves nogenlunde konsekvent. En ordning som den nuværende må i forhold til befolkningen virke nedbrydende på respekten for retssystemet og i forhold til de enkelte prostituerede, der rammes, virke urimelig. Det bemærkes i denne forbindelse, at underudvalget har overvejet, hvilken betydning selve det forhold, at det af § 199 omfattede forhold lovliggøres, kan antages at få med hensyn til rekrutteringen til prostitutionen, og hvilken betydning almindelige moralske mod-

forestillinger vil have i denne forbindelse. Man må imidlertid konstatere, at det ikke er muligt at udtale sig blot med nogen sikkerhed om dette problem, der vedrører spørgsmålet om en straffebestemmelses normdannende og moral-understøttende effekt. Det er dog underudvalgets overvejende opfattelse, at den blotte eksistens af en lovbestemmelse som § 199 næppe er af afgørende betydning i forhold til den almindelige modvilje mod prostitution.

I forhold til det i øvrigt på dette sted behandlede problem er det imidlertid tilstrækkeligt at konstatere, at en ophævelse af § 199 ikke i praksis vil have særlige virkninger i forhold til resocialiseringsforanstaltninger over for de prostituerede, idet § 199 faktisk ikke længere håndhæves. Spørgsmålet om at skabe resocialiserings-tilbud behandles neden for under D, men det er altså ikke spørgsmålet om at foreslå en aktivitet, der skal træde i stedet for en, der i dag sker i henhold til § 199, men spørgsmålet om at foreslå en ny og øget social aktivitet i forhold til prostitutionsmilieuet.

11°. Følgevirkninger for det omgivende samfund af en ophævelse af § 199

1. Reklame m.v.

Ved en ophævelse af § 199 må det forudses, at prostitutionens hidtidige diskrete tilstedeværelse i samfundet vil ændre karakter. Hvor der nu averteres med intim massage o.s.v., vil der fremtidigt kunne averteres åbenlyst med kønslig betjening. Også betjening, der afviger fra almindelige heteroseksuelle forhold, kan tænkes annonceret.

En vis begrænsning findes i politivedtægternes bestemmelse om, at det er forbudt på eller ud til en gade eller på andre steder, hvortil der er almindelig adgang, at vise uanstændig opførelse, f.eks. ved uanstændige ord eller handlinger ... eller ved at opfordre til utugt. Med hjemmel i denne bestemmelse vil man f.eks. kunne ramme mere voldsomme reklamer anbragt på husmure o.s.v. Men man vil næppe kunne ramme neutrale angivelser af, at der i den pågældende ejendom findes en prostitutionsvirksomhed.

Det kan diskuteres, i hvilket omfang straffelovens § 233, der er omtalt ovenfor side 7, vil kunne bringes i anvendelse over for reklamer med tilbud om kønsligt forhold. § 233 kræver, at tilbudet skal gives på en måde, »der er egnet til at forulempe andre eller vække offentlig for-

argelse«. Udtrykket »offentlig forargelse« angiver en retlig standard, hvis nærmere indhold må fastlægges i retspraksis. En sådan foreligger imidlertid ikke, idet der efter det oplyste kun er rejst tiltale i 5 tilfælde efter denne bestemmelse siden 1952, og de 3 førte til frifindelse. Det er klart, at bestemmelsen under alle omstændigheder vil få en udvidet betydning efter ophævelsen af § 199, men hvor man i givet fald i praksis vil sætte grænsen kan ikke siges. Som det fremgår af det nedenfor side 34 f. anførte, finder underudvalget ikke en sådan vid usikkerhed tilfredsstillende. Man foreslår derfor en præcisering af bestemmelsen, der vil bringe denne i harmoni med de kriterier, der er lagt til grund for offentlig fremvisning af billedporno-grafi.

Uanset bestemmelsen i politivedtægterne og en eventuel præcisering af straffelovens § 233 må man utvivlsomt i forbindelse med ophævelse af § 199 være forberedt på annoncering i aviser m.v.

Man må også være opmærksom på, at det, der reklameres for, ikke behøver at være mere beskedne foretagender, hvor kun en enkelt kvinde eller mand driver sin forretning. Der findes ikke i alfonseribestemmelserne i dag regler, der vil være til hinder for, at flere slår sig sammen i et slags økonomisk fællesskab, hvor man deler udgifter o.s.v. Først i tilfælde af, at en bestemt overtager økonomien, vil forholdet falde ind under straffelovens bordelbestemmelse i § 228, stk. 1, nr. 3, eller i en af de øvrige bestemmelser i § 228 eller 229. Med hensyn til underudvalgets vurdering af dette forhold henvises til bemærkningerne nedenfor i afsnit D.

2. Prostitutionens fremtrædelsesform

Selve prostitutionen vil utvivlsomt skifte karakter i og med, at den officielt kan komme frem i lyset som lovligt erhverv. Som netop berørt må det forudses, at der - med mindre andre regler gives - kan opstå »huse«, hvor der drives prostitution af flere personer i forening. Man kan også forestille sig, at hele gader eller kvarterer efterhånden domineres af sådanne huse.

En vis mulighed for indgriben har *udlejeren* i lejelovens regler om ophævelse eller opsigelse af lejemål i tilfælde, hvor lejerer trods udlejernes påmindelse tilsidesætter sine pligter til at iagttage god skik og orden i ejendommen, eller hans eller hans husstands optræden eller forhold

trods udlejerens påmindelse har været til ulempe for ejendommen eller dens beboere, jfr. lejelovens § 63, stk. 1, nr. 8, og § 14, stk. I, nr. 6, sammenholdt med lov om midlertidig regulering af boligforholdene § 2, stk. 2. Endvidere har *politiet* en selvstændig mulighed for indskriden over for personer, der opholder sig i de pågældende lokaliteter, i det omfang, hvori straffelovens § 233 er anvendelig, jfr. ovenfor. Disse bestemmelser er imidlertid kun anvendelige i tilfælde, hvor ejeren faktisk er interesseret i at gribe ind, eller forholdet kan virke klart generende for omgivelserne.

Den betingelse, der med hjemmel i § 228 kan stilles om, at de enkelte prostituerede på lige fod skal være med i den økonomiske drift af disse huse, vil vanskeligt kunne håndhæves i praksis. Politiet eller andre myndigheder vil ikke på egen hånd have store muligheder for at afsløre de økonomiske kræfter, der måske i realiteten står bag sådanne etableringer. Opklaringen må antages at blive afhængig af tilfældige anmeldelser. Dette forhold bevirker, at man må overveje, om man fra samfundets side kan acceptere opkomsten af sådanne huse som en konsekvens af ophævelsen af § 199, jfr. mere herom under afsnit D.

D. Underudvalgets forslag til foranstaltninger i forbindelse med ophævelse af § 199

1. En aktiv social opsøgnings-tjeneste

Som det fremgår af det ovenfor under A anførte, har underudvalget i sit arbejde med detailproblemer kunnet gå ud fra den forudsætning, at den strafferetlige forfølgning af prostituerede skulle ophøre og i stedet antage karakter af sociale hjælpeforanstaltninger over for dette klientel.

Med hensyn til de praktiske muligheder for at gennemføre en social indsats i forhold til dette klientel kan der i det hele henvises til redegørelsen i bilag 8, side 85 f. Underudvalget kan ganske tilslutte sig det forslag, der i denne redegørelse fremkommer om oprettelsen af en aktiv social opsøgningsvirksomhed, der er tilstrækkelig bredviftet til også at nå de grupper af prostituerede, hvor et dybereliggende socialt problem er den egentlige årsag til prostitutionsforholdet. Underudvalget skal yderligere blot bemærke, at en sådan social indsats må tage sigte såvel på den heteroseksuelle som den homoseksuelle prostitution, jfr. også forudsætning-

gen herom side 9. Man finder det endvidere rigtigt, at man gennem samfundets indsats på denne måde direkte kun sigter på den prostitution, der udøves af de mere forkomne kvinder eller mænd, medens de prostituerede, der ikke er ude i nogen udpræget social risikosituation, i hvert fald ikke aktuelt, ikke bliver genstand for nogen indsats, men kun får viden om, hvor de i givet fald har mulighed for at hente hjælp, hvis de på et senere tidspunkt ønsker at skifte livsmønster.

Underudvalget skal henstille, at der i den tid, der hengår indtil etableringen af den nævnte sociale indsats, drages omsorg for, at sager vedrørende kvinder, der indbringes for overtrædelse af politivedtægten ved prostitutionsforhold, ikke alene afgøres med en bøde, men at de pågældende gennem politiet får et *tilbud* om bistand ved henvendelse til Dansk Forsorgsselskab (i København centralkontorets afd. C.K. 7). Dette vil i øvrigt også være en naturlig videreførelse af de regler, der i dag gælder i tilfælde, hvor politiet i forbindelse med meddelelse af advarsel skaber kontakt til Forsorgsselskabet, jfr. bilag 2 c.

2. Begrænsninger over for prostitutionsreklamer

Som nævnt oven for under C kan man forudse en annoncering af prostitutionsvirksomheder. Kan dette accepteres? Efter underudvalgets opfattelse må spørgsmålet besvares bekræftende. Det ville ikke kunne forsvares samtidig at legalisere prostitution og indføre straf mod den blotte tilkendegivelse af prostitutionens eksistens. Underudvalget kan derfor ikke gå ind for indførelse af en bestemmelse som den, der findes i den norske straffelovs § 378, der hjemler strafansvar bl.a. for den, som ved offentlig bekendtgørelse søger indledt utugtlig forbindelse.

Noget andet er, at de synspunkter, der er blevet lagt til grund ved pornografiens frigivelse, og hvorefter ubehagelige indtryk ikke skulle kunne pånødes folk, der selv ikke gjorde noget for at blive udsat for dem, må føre til, at grovere markskrigerisk annoncering bør forhindres. Udover de bestemmelser, der findes i politivedtægterne, og som vil kunne anvendes over for gadereklamer, er der behov for en bestemmelse af den type, der findes i straffelovens § 233. Hvis denne bestemmelse skal få praktisk betydning, er der imidlertid behov for at markere en udvidet anvendelsesmulighed.

Dette kan efter udvalgets opfattelse på hensigtsmæssig måde ske ved en vis præcisering af den nuværende vage formulering »vække offentlig forargelse«. Udvalget foreslår dette udtryk erstattet med det, der i forbindelse med frigivelsen af billedpornoen blev gennemført i politivedtægterne: »virke anstødelig«. Da det drejer sig om en orden sbestemmelse, bør man endvidere på samme måde, som tilfældet nu er i billedpornobestemmelsen i § 234, kun have bøde i strafferammen.

3. *Begrænsning af muligheden for oprettelse af prostitutionshuse*

Underudvalget må nære betænkelighed ved den mulighed for oprettelse af sådanne huse, som en ophævelse af § 199 vil indebære, specielt på grund af den nærliggende mulighed for skjult bagmandsvirksomhed, dette vil skabe.

Såvel et almindeligt synspunkt om, at andre ikke bør have adgang til at udnytte de prostituerede, som de senere års øgede betænkelighed over for økonomisk bagmandsvirksomhed i det kriminelle milieu taler efter udvalgets opfattelse med stor vægt for at søge hindret skabelsen af et nyt marked for en kriminel bagmandsvirksomhed. Det bør i denne forbindelse erindres, at prostitution er et af de klassiske områder for den organiserede kriminalitet.

Underudvalget har derfor overvejet at stille forslag om en ny bestemmelse i straffeloven, der skulle tage sigte på de tidligere omtalte tilfælde, hvor flere prostituerede ville dele udgifterne til en lejlighed, eventuelt oprette fælles modtagelse, annoncere i fællesskab o.s.v. Man er opmærksom på, at det f.eks. i forbindelse med barprostitutionen forekommer, at 2 piger i forening tilbyder forhold til en kunde. Et sådant forhold skulle ikke være omfattet af bestemmelsen under forudsætning af, at hver af pigerne selvstændigt modtager betaling, og der i øvrigt ikke består noget økonomisk fællesskab mellem dem.

Imidlertid kan der ikke ses bort fra, at et hensyn til de pågældende prostituerede vil kunne tale imod en bestemmelse som den antydede. I en del tilfælde vil det formentlig i de pågældendes ønske om fælles lokaliteter ligge et ønske om en gensidig beskyttelse mod vanskeligheder fra kundernes side, herunder faren for overfald. Hertil kommer, at en sådan bestemmelses eksistens kan svække de pågældendes stilling overfor en eventuel bagmand, som

overfor de pågældende kan true med anmeldelse til politiet for overtrædelse af bestemmelsen og således være mindre sårbar overfor truslen om selv at blive impliceret i en straffesag. Da det fremdeles vil være muligt for politiet i tilfælde som de her omhandlede at indlede en efterforskning med udgangspunkt i de gældende bagmandsregler, vil det også være muligt at følge udviklingen på dette område. Underudvalget har derfor ikke fundet anledning til nu at stille forslag om en bestemmelse som nævnt.

Udlejer en indehaver af en ejendom selv værelser eller lejlighed til de enkelte prostituerede, vil forholdet, såfremt der er tale om overpris, falde ind under § 229, stk. 1, »udnytter en andens erhverv ved kønslig usædelighed.« Man kunne drøfte, om frygten for organiseret bagmandsvirksomhed på dette område burde føre til, at også udlejning af flere værelser eller lejligheder til dette formål - selvom der ikke foreligger bevist overpris - burde inddrages under det strafbare område. Bl.a. på grund af de retstekniske vanskeligheder, der vil være forbundet med håndhævelsen af en sådan regel, mener udvalget imidlertid ikke at burde foreslå en sådan udvidet bestemmelse, før man måtte få nærmere dokumentation for behovet. Men myndighedernes opmærksomhed bør fremtidig være henvendt på, om der i forbindelse med optrævling af bagmandsvirksomhed på andre felter kommer oplysninger frem om, at kriminelle fortjenester i større omfang anbringes i sådanne ejendomme, og om der i forbindelse hermed sker skjulte lejeforhøjelser eller opnås andel i de prostitueredes indtægt.

4. *Ændringer i alfonseribestemmelserne¹⁾*

For så vidt det er uden direkte sammenhæng med ophævelsen af § 199, ligger overvejelser om straffelovens alfonseribestemmelser uden for udvalgets opgave. Man finder imidlertid anledning til at gøre opmærksom på følgende. Det hovedsynspunkt, der har været dominerende i den offentlige debat, og som også udvalget har kunnet tilslutte sig, hvorefter en afkriminalisering af prostitution ikke er ensbetydende med, at samfundet ikke på andre mere hensigtsmæssige måder bør modvirke, at unge mennesker drives ud i prostitution, taler for, at der udvises stor forsigtighed med at slække på alfonseribestemmelserne samtidig med ophævelsen af

¹⁾ Jfr. hertil bilag 11.

§ 199. Der bør derfor efter udvalgets opfattelse ikke foretages ændringer i det kriminaliserede område, som er bestemt ved § 228 og § 229, stk. 1. (Der er herved ikke taget stilling til det hensigtsmæssige i en eventuel ny formulering af de pågældende bestemmelser for at give disse en mere nutidig fremtrædelsesform. Med hensyn til strafferammerne henvises til bemærkningerne nedenfor).

Til trods for den almindelige tilbageholdenhed ved ændringer på området, som udvalget foreslår, mener man imidlertid ikke, der vil være sådanne betænkeligheder forbundet med ophævelse af bestemmelserne i § 229, stk. 3-5, vedrørende de passive alfonser (dem der blot lader sig underholde eller deler bolig med prostituerede), at disse betænkeligheder kan være afgørende over for de urimeligheder, disse bestemmelser nu kan give anledning til. Der tænkes herved ikke mindst på de tilfælde, der har foreligget i praksis, hvor der er sket retsforfølgning af mænd, hvis koner eller samleversker har haft indtægter som prostituerede, uanset at manden selv har været imod forholdet. Udvalget er opmærksom på, at de pågældende bestemmelser i første række har taget sigte på at ramme alfonser der, uden at det kan bevises, har udøvet en mere aktiv rolle, og at denne type fremtidig vil undgå retsforfølgning, hvis bestemmelserne ophæves. Det vil imidlertid ikke være i overensstemmelse med moderne principper for straffelovgivning at opretholde sådanne brede straffebestemmelser for at kunne ramme en snævrere kreds af handlinger, som blot bevismæssigt er vanskeligere at fremdrage.

Man har også drøftet bestemmelsen i § 229, stk. 2, i lyset af en kommende ophævelse af § 199. Efter bestemmelsen straffes den, der udlejer værelse i hotel eller gæstgiveri til benyttelse til erhvervsmæssig utugt med hæfte eller fængsel indtil 1 år eller under formildende omstændigheder med bøde. Bestemmelsen, der blev indført ved straffelovsændringen af 31. maj 1961 (nr. 163), har sin baggrund i FN.s konvention af 1949 om bekæmpelsen af handel med personer og udnyttelse af andres prostitution. Danmark undertegnede konventionen i 1951, men har aldrig ratificeret den, og der foreligger således ingen international forpligtelse til at opretholde bestemmelsen.

Udvalget mener, der vil være væsentlig større betænkeligheder forbundet med en ophævelse af denne bestemmelse end ophævelsen af de ovenfor omhandlede bestemmelser ved-

rørende de passive alfonser. Betænkeligheden har sammenhæng med den almindelige ængstelse for at give den organiserede kriminalitet for tiltrækkende arbejdsvilkår her i landet. Som tidligere nævnt har prostitutionen traditionelt været et hovedområde for den organiserede kriminalitet i udlandet, og der vil åbenbart være store gevinstmuligheder forbundet med systematisk udlejning af hotelværelser til prostituerede på grund af den store omsætningshastighed pr. værelse. En sådan udlejningsvirksomhed vil ikke falde ind under nogen udnyttelsesbestemmelse, idet den enkelte prostituerede ellerstitutionskunde kun vil komme til at betale værelsets sædvanlige pris.

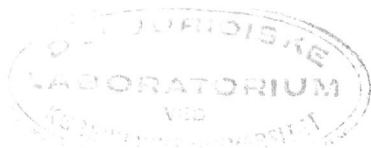
Man mener ikke, at bestemmelsen indebærer nogen følelig ulempe for den almindelige befolkning, idet den ikke nødvendiggør, at der kræves nogen form for legitimation i forbindelse med leje af hotelværelse. Heller ikke hensynet til den legitime hotelbranche taler afgørende for en ophævelse af bestemmelsen, når det fastholdes, at det almindelige forsætskrav kræves opfyldt for at straffe. Derimod er det klart, at det for de prostituerede vil være en ulempe, at de ikke frit kan benytte hoteller til virksomheden, men må skaffe sig et værelse eller lejlighed. Dette forhold er dog ikke af en sådan vægt, at udvalget vil tillægge det afgørende betydning over for risikoen for dannelsen af profitable prostitutionshoteller af en så anløben karakter, at det kun vil blive et operationsfelt for den kriminelle kapital. Udvalget mener efter en samlet vurdering ikke at burde stille forslag om, at man samtidig med ophævelsen af § 199 også ophæver § 229, stk. 2.

5. *Strafferammerne*

Til slut skal der gøres nogle bemærkninger vedrørende de strafferammer, der bør komme til anvendelse. Det kan her for det første fastslås, at der intet behov er for opretholdelsen af den særlige straffeforhøjelsesbestemmelse, der findes i § 231. Bestemmelsen har overhovedet ingen rolle spillet i praksis og bør udgå. Dernæst kan der være grund til en almindelig adgang for domstolene til i disse sager at anvende bøde, hvor man i det konkrete tilfælde finder denne sanktion mest hensigtsmæssig. Det fremgår af det tidligere bemærkede, at det specielt er den organiserede bagmandsvirksomhed, man ønsker beskyttelse imod, og det kan ikke afvises, at der vil forekomme tilfælde, hvor netop bøde vil have den klareste effekt. Man

foreslår herefter strafferammen i § 228, der bl.a. omfatter hvid slavehandel, fastsat til bøde, hæfte eller fængsel indtil 4 år (svarende til det nuværende maksimum) og rammen i § 229, stk. 1, der omfatter aktiv mellemmandsvirksom-

hed til bøde, hæfte eller fængsel indtil 3 år (svarende til nuværende maksimum). I § 229, stk. 2, der omhandler hotelværelsesudlejning til prostitution, foreslår man strafferammen sat til bøde, hæfte eller fængsel indtil 1 år.

KAPITEL VIII

Plenarudvalgets bemærkninger til de i kapitel VII stillede forslag

1. Indledning

Plenarudvalget har ikke detaljeret gennemgået underudvalgets betænkning, men har i det væsentlige indskrænket sig til en drøftelse af de forslag, der i kapitel VII er stillet af underudvalget. Man har dog fundet det påkrævet at knytte nogle præciserende bemærkninger til fremstillingen ovenfor s. 29 f. om de såkaldte massage-klinikker, live-shows m.v.

Det fremgår af Østre landsrets dom af 28. august 1969, der er gengivet i U f R 1969, s. 985, at det forhold, at en person lader unge kvinder, der aflønnes med en vis procent af indtægten, manipulere mandlige kunders kønslem til sædafgang, vil kunne straffes som drift af bordel, jfr. strfl. § 228, stk. 1, nr. 3. Anklagemyndighedens repræsentanter i kriminalforsorgsudvalget har oplyst, at denne dom er udtryk for en praksis med hensyn til massage-klinikker, der gennem en årrække er fulgt inden for anklagemyndigheden, og som også tidligere har fundet støtte i domspraksis.

Med baggrund bl.a. i denne praksis indstillede rigsadvokaten den 25. november 1971 over for justitsministeriet, at der i et tilfælde, hvor det indgik som et led i forestillingen i en live-show-klub, at de tilstedeværende mænd og kvinder blev opfordret til i de øvrige gæsters påsyn og uden særskilt betaling at modtage intim massage, og hvor desuden en del af gæsterne blev tilbudt individuel »betjening« i særlige lokaler og mod særskilt betaling, blev rejst tiltale efter straffelovens § 229, stk. 1. Rigsadvokaten bemærkede, at der ikke var fundet grundlag for at rejse tiltale efter straffeloven over for live-shows i de tilfælde, hvor der alene finder samlejeopvisninger m.v. sted mellem voksne agerende, der er engageret til formålet, men at der efter omstændighederne kunne være anledning til at rejse tiltale for overtrædelse af politivedtægten og beværter-, afgifts-, biograf-, brand- og sundhedslovgivning. Rigsadvokaten

indstillede endvidere, at politiet blev bemyndiget til at foretage lukning af live-shows-klubber under forudsætning af, at det findes klart, at klubben er ulovlig, og at der efterfølgende rejses straffesag.

Justitsministeriet tiltrådte den 13. juli 1972 rigsadvokatens indstilling. Ministeriet havde den 27. juni 1972 resolveret, at der ikke af politiet burde gives tilladelse til offentlig forestilling med »live-show«. Der er herefter fra politiets side i talrige tilfælde skredet ind over for de pågældende klubber, hvis virksomhed i det storkøbenhavnske område er blevet endog meget væsentligt begrænset.

2. Straffelovens § 199

Plenarudvalget kan tiltræde underudvalgets synspunkter, hvorefter bestemmelsen i straffelovens § 199 nu bør ophæves.

3. En aktiv social opsøgnings-tjeneste (s. 34)

Plenarudvalget kan tiltræde det af underudvalget bemærkede.

4. Prostitutionsreklamer (s. 34-35)

Man kan tiltræde, at der bør være mulighed for strafferetlig indskriden mod reklamer, som kan virke anstødelige, og at strafferammen på samme måde, som dette i dag er tilfældet i straffelovens § 234 om billedpornografi, alene bør omfatte bødestraf. Af rent tekniske grunde foreslås bestemmelsen i § 233 imidlertid formuleret således:

»§ 233. Den, som opfordrer eller indbyder til utugt eller stiller usædelig levevis til skue på anstødelig måde, straffes med bøde. På samme måde straffes den, der ved offentlig reklamering, herunder skiltning, annoncering eller udsendelse af skriftlige henvendelser, på anstøde-

lig måde fremsætter tilbud om samleje eller andet kønsligt forhold.«

Medens underudvalgets forslag indebar, at anstødelig reklamering skulle rammes efter bestemmelsen i 1. pkt., har plenarudvalget foretrukket en udtrykkelig, selvstændig bestemmelse herom i 2. pkt. Man er opmærksom på, at en del af det gerningsindhold, der er beskrevet i 2. pkt., allerede er omfattet af politivetægternes bestemmelser om orden og velanstændighed, men har fundet det hensigtsmæssigt i formuleringen at medtage de nævnte meget praktiske former for det, den foreslåede bestemmelse tilsigter at ramme.

Bortset fra den af underudvalget foreslåede ændring i bestemmelsens 1. pkt., hvorefter udtrykket: »... på en måde, der er egnet til at forulempe andre eller vække offentlig forargelse...« er erstattet med udtrykket: »... på anstødelig måde...«, har udvalget ikke ændret ordlyden af denne bestemmelse. Man ønsker i denne forbindelse - på samme måde som underudvalget har gjort s. 36 - at bemærke, at der ikke herved er taget stilling til det hensigtsmæssige i en eventuel ny formulering af bestemmelsen for at give denne en mere nutidig fremtrædelsesform.

5. Prostitutionshuse (s. 35)

Plenarudvalget er med underudvalget enigt i, at der efter en ophævelse af bestemmelsen i straffelovens § 199 må antages at opstå en øget risiko for skjult bagmandsvirksomhed i forbindelse med prostitutionen, og at der kan være trang til at hjemle indskriden ikke alene i tilfælde, hvor utugtshuse drives af en bagmand, der udnytter de personer (oftest kvinder), som betjener kunderne, men også i tilfælde, hvor det drejer sig om et etablissement, der drives eller (med skjult bagmand) påstås drevet af de deri virkende personer, f.eks. i de ovenfor s. 35 nævnte tilfælde, hvor to eller flere prostituerede organiserer et økonomisk fællesskab.

Man har på samme måde som underudvalget overvejet at stille forslag om en særskilt straffebestemmelse herom, men har ikke fundet en sådan nødvendig. Det er herved forudsat, at bestemmelsen i straffelovens § 228, stk. 1, nr. 3, hvorefter den, der holder bordel, straffes med fængsel indtil 4 år, vil kunne anvendes på de nævnte tilfælde, der efter udvalgets opfattelse for en real betragtning ikke adskiller sig fra den klassiske bordelform. Det må i

denne forbindelse være det centrale, om flere personer på samme lokalitet søger fortjeneste ved at tilbyde sig til kønsligt forhold over for en ubestemt kreds af personer. Bordelbegrebet må anses som en retlig standard, hvis nærmere indhold må fastlægges af domstolene under hensyn til den til enhver tid herskende retsopfattelse. Der kan herved også henvises til den definition af bordelbegrebet, som ifølge det nedenfor s. 53 anførte er antaget i engelsk retspraksis. Det skal understreges, at udvalget på samme måde som underudvalget går ud fra, at begrebet ikke bør omfatte forhold, hvor to kvinder i forening i forbindelse med barprostitution tilbyder forhold til en kunde, og ej heller forhold, hvor to prostituerede deler lejlighed - måske ud fra ønsket om at opnå en vis gensidig beskyttelse mod mishandling - i begge tilfælde under forudsætning af, at de pågældende hver for sig selvstændigt modtager betaling.

6. Straffelovens § 229, stk. 3-5 (alfonser), s. 35-36

Underudvalget har efter plenarudvalgets opfattelse med rette peget på, at der i praksis forekommer tilfælde, hvor en mand helt eller delvis har ladet sig underholde af en kvinde, og således if alder straf efter § 229, stk. 3, men hvor det må lægges til grund, at det er den kvindelige part, der har taget initiativet til at forøge familiens indtægter med utugtsfortjeneste. I sådanne tilfælde er det beskyttelseshensyn, det hensyn til at modvirke udnyttelse af den kvindelige part, som reglen tager sigte på, ikke til stede. Tilsvarende kan gælde bestemmelsen i stk. 4 om strafansvar for den, som mod politiets advarsel deler bolig med en prostitueret.

Der er i plenarudvalget ligeledes enighed om, at der fortsat bør være mulighed for strafretlig indskriden mod den grovere kategori af de alfonser, der også efter hidtidig praksis er henført under de nævnte bestemmelser.

Udvalgets flertal (*Hye-Knudsen, Kjøge, Lindgaard og Schaumburg*) tager bestemt afstand fra underudvalgets forslag om, at man samtidig med ophævelsen af strfl. § 199 ophæver bestemmelserne i § 229, stk. 3-4. Ophævelsen af strfl. § 199, således at det ikke længere vil være strafbart for kvinden at tjene penge ved utugt, medfører efter flertallets opfattelse ikke nogen ændring i vurderingen af strafbarheden for alfonsen, der udnytter kvinden til at tjene penge

på denne måde. ¹⁾ Den samfundsmæssige interesse i at hindre denne udnyttelse vil ikke blive mindre ved, at § 199 ophæves; snarere medfører ophævelsen et øget behov for at modvirke udnyttelsen af den kvindelige prostitution. Det er vel rigtigt, at § 229, stk. 3, omfatter tilfælde, hvor dette beskyttelseshensyn ikke foreligger. Efter flertallets opfattelse bør disse tilfælde **udskilles** til en særlig bestemmelse, der giver mulighed for anvendelse af mildere straf eller strafbortfald. Derimod vil det efter flertallets opfattelse være urigtigt at ophæve strafbarheden for sådanne tilfælde og yderligere udstrække straffriheden til alle de tilfælde, hvor det ikke kan godtgøres, at der foreligger udnyttelse af en andens erhverv ved kønslig usædelighed.

I betænkningen om foranstaltninger til bekæmpelse af prostitutionen (nr. 139/1955) skildres alfonseriets fremtrædelsesformer og det anføres, at den indflydelse, alfonserne øver, ofte er den umiddelbare grund til, at en kvinde bliver prostitueret. Alfonserne kan opdeles i 3 grupper: de passive, de aktive og de meget aktive. De passive alfonser affinder sig med, at deres samleverske, som oftest hustruen, driver erhvervsmæssig utugt og opretholder hjemmet derved. De tilskynder hende ikke direkte til at drive utugt, men er som regel ved deres arbejdsskyhed eller drikfældighed skyld i de økonomiske vanskeligheder, som er baggrunden for prostitutionen. De aktive alfonser opfordrer kvinden til at søge fortjeneste ved utugt og bistår hende på forskellig måde, medens de meget aktive alfonser ved vold eller trusler herom driver kvinden ud i prostitutionen og hyppigt fratager kvinden hele hendes utugtsfortjeneste.

Det er imidlertid klart, at overgangen mellem disse typer er glidende, og at fremtrædelsesformen for den enkelte ikke er konstant. Dertil kommer, at det i de konkrete sager meget ofte vil være overordentlig vanskeligt at føre bevis for omfanget af alfonsens aktivitet og intensiteten i hans påvirkning af kvinden. Den pression, han øver, vil hyppigt ikke afspejle sig i ydre handlinger eller håndgribelige direktiver, og det vil derfor tit - vel i reglen - være umuligt at godtgøre, at den har overskredet den tærskel

¹⁾ Ophævelsen af § 199 har ikke konsekvenser for alfonserbestemmelserne, og disse bestemmelser kan derfor næppe anses for omfattet af Kriminialforsorsudvalgets kommissorium.

som kræves, for at »udnyttelse« kan antages al foreligge.

Indsnævres det kriminaliserede område, vil der være en betydelig risiko for, at tilfælde, hvor der foreligger en intensiv, men ubeviselig, pression vil gå fri for straf.

De principielle hensyn, som mindretallet henviser til i sin argumentation mod en straffebestemmelse, der som den bestående er formuleret således, at den også omfatter disse tilfælde, er efter flertallets opfattelse ikke af væsentlig betydning. Det er velkendt, at området for en gerningsbeskrivelse i en straffebestemmelse udstrækkes udover de typiske fremtrædelsesformer, som bestemmelsen tager sigte på, for at kunne ramme skjult skyld. Bestemmelsen i § 229, stk. 4, er et eksempel herpå. Netop på dette kriminalitetsområde er der et særligt behov herfor, og dette er baggrunden for udformningen af bestemmelserne i den gældende formulering. Udtrækkelsen af de atypiske tilfælde til en mildere behandling bør efter flertallets opfattelse ske i retsanvendelsen. Den gældende regel i § 229, stk. 3, bør derfor suppleres med en bestemmelse, der tager sigte herpå. Ved en tilføjelse, hvorefter der under formildende omstændigheder kan anvendes bøder eller hæfte eller under særlig formildende omstændigheder ske strafbortfald, vil anklagemyndigheden kunne bidrage til en hensigtsmæssig retsudvikling gennem anvendelsen af tiltalefrafald i tilfælde, hvor de fremkomne oplysninger indicerer, at den pågældende mand har været imod, at kvinden skaffede sig indtægt ved utugt.

Bestemmelsen i § 229, stk. 4, bør ligeledes ændres, således at strafferammen omfatter bøder og hæfte.

Et mindretal (*Brydensholt og Vagn Holm*) går ind for underudvalgets forslag om ophævelse af § 229, stk. 3 og 4, for derved at opnå en afkriminalisering, for så vidt angår de såkaldte passive alfonser, jfr. herom ovenfor. Mindretallet er opmærksomt på, at også aktive alfonser hidtil er blevet dømt efter disse bestemmelser, specielt efter reglen i stk. 3, der straffer den mand, der lader sig underholde af en kvinde, der driver utugt som erhverv. Efter mindretallets opfattelse taler den omstændighed imidlertid ikke med nogen særlig vægt imod ophævelsen. Forholdet er nemlig det, at man i § 229, stk. 1, har en bestemmelse, hvis gerningsbeskrivelse (»den, der **for** vindings skyld eller i oftere gentagne tilfælde optræder

som mellemmand eller udnytter en andens erhverv ved kønslig usædelighed») rammer den type alfonser, hvis virksomhed fortsat bør være kriminaliseret.

Mindretallet finder det væsentligt at bemærke, at der næppe er større forskelle i flertallets og mindretallets opfattelse af, hvilke typer handlinger, der primært skal modvirkes gennem straf. Man er således enige om, at den mand, der ingen reel indflydelse har haft på hustruens eller samleverskens prostitution — eller måske endog har forsøgt at modvirke kvindens livsførelse — ikke fremtidig bør straffes.

Forskellen kommer frem i spørgsmålet om, hvorledes man skal opnå dette resultat.

Flertallet vil skabe den tilsigtede retstilstand ved at udvide bestemmelsens udmålingsrammer. Herved gives der domstolene og anklagemyndigheden videre rammer for skønnet i de enkelte sager og derved også mulighed for at undgå at pålægge straf i de sager, hvor dette efter det ovenfor anførte bør undgås.

Mindretallet vil ikke bestride, at det ønskede resultat vil kunne opnås på den af flertallet anbefalede måde. Man finder imidlertid en sådan metode, hvor man opretholder kriminaliseringen af et større område end det, man egentlig ønsker at modvirke gennem straf, stridende mod de principielle strafferetlige og retsplejemæssige synspunkter, der har været fremherskende i de senere års kriminalpolitik.

Det har været et ledende synspunkt, at straffebestemmelser skulle udformes så præcist som muligt og så snævert som muligt. Som anført ovenfor mener mindretallet, at man i den gældende § 229, stk. 1, har en bestemmelse, der på træffende måde beskriver de handlinger, der også fremtidig bør kunne straffes. Ved at opretholde en kriminalisering herudover — primært for at sikre straf overfor personer, hvis handlinger reelt falder ind under beskrivelsen i § 229, stk. 1, men hvor dette bevismæssigt ikke kan godtgøres - skabes en afgørende retsikkerhed. Denne retsikkerhed har to dimensioner. Den har for det første en side, der vender imod de personer, der også efter flertallets opfattelse skal undrages fra strafforfølgning; disse personers retsstilling vil være afhængig af anklagemyndighedens og domstolenes fakultative fortolkning af straffeloven, og deres handlinger vil fortsat være karakteriseret som over-

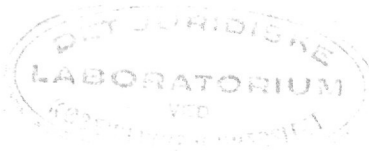
trædelse af straffeloven, selv om der ikke i det konkrete tilfælde pålægges straf. En anden - og efter mindretallets opfattelse måske alvorligere - side af retsikkerheden vender mod de personer, der efter flertallets forslag vil blive dømt, selv om de ikke bevismæssigt kunne henføres under gerningsindholdet i § 229, stk. 1. Det er for mindretallet væsentligt at fremhæve, at det ikke drejer sig om personer, som med den overvejende grad af sandsynlighed, der bevismæssigt kræves for domfældelse, har gjort sig skyldig i udnyttelse af en andens prostitution, men om personer, hvor en sådan sandsynliggørelse netop ikke er tilvejebragt. Mindretallet finder det principielt ikke acceptabelt, at disse personer skulle dømmes på en skjult formodning om, at de ved deres forhold til kvinden i væsentlig grad havde været bestemmende for hendes prostitution, en formodning, som formentlig oftest vil komme til at hvile på en vurdering af den pågældendes fra et almindelig samfundssynspunkt ulfredsstilende personlige og sociale forhold.

Det skal til slut anføres, at mindretallet er enig med flertallet i, at der i praksis vil være tale om glidende overgange mellem de mere passive og de mere aktive alfonser. En konsekvens af mindretallets forslag vil blive, at der i en del tilfælde, hvor der reelt har foreligget en skjult pression fra mandens side, af bevismæssige grunde ikke kan ske domfældelse. Man er også opmærksom på, at det såvel for anklagemyndighed som domstole vil være vanskeliggere at arbejde med det snævrere kriterium, som mindretallet anbefaler, men man finder ikke, at disse forhold kan tillægges afgørende betydning overfor de ovenfor anførte principielle betragtninger.

7. Strafferammerne (s. 36)

Plenarudvalget kan tiltræde de af underudvalget stillede forslag om justering af straffesammerne. Man finder dog anledning til at bemærke, at der eventuelt kunne være grund til samtidig at foretage en justering af andre straffesammer i straffelovens kapitel 24. Man har navnlig hæftet sig ved, at den almindelige blufærdighedsbestemmelse i § 232 i modsat fald vil fremstå som strengere end de nævnte bestemmelser om prostitutionens bagmænd.

Bilag

Fremmed ret. Internationalt samarbejde

I. Norge

A. Loven

1. Efter norsk ret er prostitution ikke strafbar i sig selv.

2. Den norske straffelov indeholder - foruden bestemmelser til modvirken af mellemmandsvirksomhed og til beskyttelse af unge - alene én bestemmelse, der anvendes på prostitutionsforhold. Efter § 378 straffes¹⁾ den, som enten ved ord, tegn eller uanstændig opførsel på offentlig sted eller på nogen måde, som er egnet til at vække offentlig forargelse, utvetydigt opfordrer eller indbyder til utugt, eller som ved offentlig bekendtgørelse søger indledt utugtig forbindelse, eller som medvirker hertil.

3. Indskriden mod prostituerede m.v. kan imidlertid ske som en børneforsorgsforanstaltning og i medfør af loven om løsgænger, betleri og drukkenskab (af 31/5 1900 - ændret ved lov af 6/5 1970).

4. Efter løsgængerilovens § 4, straffes (med fængsel indtil 3 måneder) den, der hengiver sig til ørkesløshed eller driver omkring under sådanne forhold, at der er grund til at antage, at han helt eller delvis skaffer sig midlerne til sin livsførelse ved strafbare handlinger, f.eks. overtrædelse af straffelovens § 378. Findes det formålstjenligt, skal påtalemyndigheden efter § 3 advare den skyldige om, at han vil blive sat under tiltale, såfremt han ikke inden en opgivet frist påviser at have skaffet sig lovligt erhverv.

Endvidere kan politiet, hvis nogen hengiver sig til ørkesløshed eller driver omkring, opholder sig uden for sit hjemsted og ikke på tilfredsstillende måde gør rede for sine erhvervsilder, give den pågældende pålæg om at vende tilbage til hjemstedet eller sende ham tilbage dertil, jfr. § 7.

¹⁾ med fængsel indtil 3 måneder, i gentagelsestilfælde 6 måneder; under formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

5. Efter kap. III i lov om barnevern (af 17/7 1953) kan der iværksættes foranstaltninger i form af forebyggende børnevern eller fjernelse fra hjemmet overfor unge under 18 år. Forsorgen vedvarer, når den unge er fjernet fra hjemmet, skal der sørges for betryggende efterværn, dan fjernelse, indtil det ikke længere er påkrævet og længst til det fyldte 21. år, jfr. § 48.

For en ung, der har været fjernet fra hjemmet, skal der sørges for betryggende efterværn, der kan udstrækkes til det fyldte 23. år.

6. I anledning af en tiltagende prostitution i visse centrale dele af Oslo, anmodede Oslo politikammer i 1963 om udvidede fuldmagter til at gribe ind. Dette gav anledning til, at det norske straffelovsråd behandlede spørgsmålet om en revision af de lovbestemmelser, som har til formål at modvirke prostitution. I indstillingen, som blev afgivet i 1969, frarådede straffelovsrådet imidlertid en udvidelse af bestemmelsen. Man fremhævede, at ikke strafferetlige, men sociale foranstaltninger var den rette vej at gå i indsatsen mod prostitutionen.

Der er derefter ingen aktuelle planer om ændringer i de gældende norske regler.

B. Lovgivningens gennemførelse i praksis

Udvalgets daværende formand og sekretær har under et besøg i Oslo den 6. marts 1968 haft samtaler med repræsentanter for børneforsorgen, statens sentralteam for barne- og ungdomspsykiatri, Indremisjons sosialavdeling, kriminalforsorgen (Norges Vernesamband) og anklagemyndigheden. På baggrund af disse samtaler og en utrykt rapport (1967), som Willy Martinussen under titlen »Prostitusjon i Norge« har udarbejdet for Institutt for kriminologi og strafferett til brug for det norske straffelovråd, kan meddeles nedenstående oplysninger om lovgivningens gennemførelse i praksis.

1. Bestemmelsen i *straffelovens* § 378, der er anvendelig både på den prostituerede og på

kunden, benyttes kun i meget få tilfælde, formentlig i 5-10 sager hvert år, og betegnes som helt inadækvat over for de former, prostitutionen har antaget. Dette har navnlig sammenhæng med, at der i retspraksis stilles strenge krav med hensyn til den pågældende kvindes adfærd, før der antages at være tale om en »utvetydig opfordring eller indbydelse til utugt«. Det er således ikke tilstrækkeligt at godtgøre, at en pige helt eller delvis ernærer sig ved prostitution, og at hun jævnlig har drevet omkring på offentlige gader og steder og været i snak med talrige mænd.

2. Selv om *løsgængerilovens* § 4 er bedre anvendelig på de prostituerede, benyttes heller ikke denne bestemmelse særlig meget.

I førstegangstilfælde af overtrædelse af § 4 meddeles tiltalefrafald kombineret med advarsel efter § 3; dette sker i ca. 50 tilfælde årlig.

I tilfælde af recidiv vil den pågældende blive straffet med en bøde. En kort frihedsstraf på 21 dages fængsel eller en betinget dom med vilkår om tilsyn under Norsk Vernelag i en periode, der normalt omfatter 18 måneder, forinden det bliver aktuelt at anbringe den pågældende til tvangsarbejde i et fængsel og arbejds hus for kvinder (Bredtvedt), hvor der anbringes kvinder i alderen fra 18-19 år. Det er dog kun uhyre sjældent, at kvinder alene med baggrund i prostitution straffes efter § 4. Af det materiale på ca. 400 prostituerede, der ligger til grund for Martinussens ovennævnte rapport, er således kun 2 dømt for overtrædelse af § 4 på grund af prostitution.

Oslo politi følger normalt den fremgangsmåde ved behandlingen af sager vedrørende prostitution, at man noterer sig de kvinder, der efter observationer gennem et tidsrum formodes at være prostituerede. De pågældende indbringes til afhøring, når der i det enkelte tilfælde skønnes at være grundlag herfor i henhold til § 4. Der blev i efteråret 1965 - foranlediget af klager fra beboere i den del af Oslo, hvor prostitutionen fortrinsvis drives, - af politiet foretaget 5 razziaer mod de prostituerede; der blev en enkelt aften anholdt 33 piger. Hovedsynspunktet bag politiets virksomhed er ønsket om at ryddeliggøre gaderne af hensyn til den offentlige orden.

Politiet yder i nogen grad de anholdte kvinder praktisk bistand gennem en til Oslo politi knyttet kvindelig socialmedarbejder, men har

ikke i øvrigt set sig i stand til at følge de pågældende.

Hjemsendelse efter § 7 finder sted i ikke ubetydelig udstrækning.

3. Der er næsten ingen unge piger, der indtages under *børneforsorg* principalt med baggrund i prostitution; derimod er der ikke tvivl om, at prostitution i en del tilfælde udgør et problem i forbindelse med andre vanskeligheder, navnlig omstrejfjen og småtyverier. Der udøves ikke fra børneforsorgens side nogen form for opsøgende virksomhed over for de ganske unge piger, der driver virksomhed som prostituerede på Rådhusstrøket, og der føres heller ikke noget tilsyn med, om de piger, der er indtaget under børneforsorgen, færdes i dette kvarter; da politiet ikke har hjemmel til af egen drift at anholde og bringe de pågældende til børneværnet, bliver der ikke skredet ind i noget betydeligt antal indicerede tilfælde.

4. Opsøgende arbejde finder i et vist omfang sted gennem den af Indremisjon socialafdeling udøvede virksomhed. Missionen råder over to hjem i Oslo, et herberge i Louisegaten — der tillige anvendes af børneforsorgen og kriminalforsorgen - og én af en psykiater ledet socialbygg for kvinder i Møllergaten med klinik, tilsynshjem og pensionat. Sidstnævnte hjem, der i de tre afdelinger rummer ialt 32 kvinder, er fortrinsvis beregnet til alkoholskadede kvinder, hvoraf nogle tillige er prostituerede. Hertil kommer et ungdomshjem udenfor Oslo for piger i alderen indtil 16 år.

5. Det er navnlig fra sentralteamet for barne- og ungdomspsykiatri, der gennem en årrække har beskæftiget sig med nogle af de vanskeligste piger indenfor børneforsorgen, anført, at der burde lægges mere vægt på en indsats for børne- og ungdomsforsorgens side på et frivilligt grundlag, og at denne indsats burde sættes ind på det tidligst mulige tidspunkt i det personlighedsforløb, der fixerer pigerne i en tilværelse som prostitueret. Man har herved påpeget, at stadig yngre piger indleder en sådan virksomhed, og at mulighederne for at hjælpe de pågældende ud af denne tilværelse efter klinikkens erfaringer forringes væsentligt, hvis der først gribes ind efter længere tids forløb.

Repræsentanter for Norges Vernesamband har ligeledes givet udtryk for den opfattelse, at et tilsynsarbejde med prostituerede kvinder

frembyder betydelige vanskeligheder med hensyn til at resocialisere de pågældende, hvis de først er begyndt et sådant liv.

C. De norske prostituerede

I sin ovennævnte rapport har Willy Martinussen foretaget en undersøgelse af et antal kvinder, der af politimedarbejdere inden for børne-, social- og kriminalforsorg samt gademission var kendt som prostituerede i årene 1963-65. Det skønnes, at der i 1965, forsigtigt anslået, var omkring 400 prostituerede i Norge i den forstand, at de jævnlig eller lejlighedsvis skaffer sig nogen eller alle midler til deres livsførelse ved seksuelle tjenesteydelser mod vederlag. Ca. 150 drev jævnlig virksomhed som prostituerede. Det store flertal opererer i de største byer, heraf 210 i Oslo, hvor man fandt praktisk taget hele den professionelle prostitution.

De prostituerede inddeles i tre omtrent lige store grupper, de *helprostituerede*, som driver deres virksomhed på gaden eller fra restaurant, hovedsagelig med det formål at tjene penge, de *halv prostituerede*, der ikke så jævnligt som de helprostituerede driver prostitution på restauranter m.v. samt på gader og i havne kvarterer - for at tjene penge, men ofte med fest og selvkabelighed som lige så stærke motiver - samt *amatørerne*, der først og fremmest er ude på »at leve livet« og som uden andet vederlag end ophold m.v. lever sammen med søfolk i havne kvarterer.

Omkring $\frac{1}{3}$ af kvinderne er alkoholmisbrugere eller alkoholikere. 40 pct. af kvinderne har bestjålet kunder. Ca. 80 pct. af de prostituerede færdes i milieuer, der af politiet betegnes som kriminelle eller halvkriminelle, og lige så mange har været sigtet for en eller flere loverovertrædelser, hovedsagelig berusersager og vindingsforbrydelser. Forskellene i kriminalitetsfrekvens mellem de tre kategorier af prostituerede er ikke store. 40 pct. af kvinderne har været under børneforsorg, flest blandt amatørerne. $\frac{2}{3}$ af de prostituerede har været meldt savnet, efterlyst gennem politiet eller hjemsendt fra ud- eller indland.

70 pct. af de prostituerede er under 25 år gamle, 40 pct. under 21 år, 20 pct. i alderen 15-18 år, således at de helprostituerede gennemgående er noget ældre, amatørerne noget yngre end gennemsnittet.

Der er ikke væsentlige forskelle mellem de tre grupper i henseende til de nævnte under-

søgte baggrundsfaktorer, men de helprostituerede synes at komme fra mere normale forhold end de øvrige.

De er hyppigst evnemæssigt tilbagestående og hjælpeløse i almindelige dagligdags vanskeligheder. De fremtrædende træk er ustabilitet og manglende selvtillid.

Med hensyn til varigheden af den enkelte piges karriere som prostitueret udtales det, at denne varierer meget, men gennemsnitlig antages 30 pct. at være udgået af virksomheden i de undersøgte år fra 1963 til 1965, således at den gennemsnitlige karrieretid beregnes til 8 å 10 år. Afgangen har været størst i de yngre aldersgrupper og størst blandt amatører og halvprostituerede. Næsten dobbelt så mange slutter i alderen 15-18 år som i alderen over 25 år.

Det fremhæves i rapporten, at undersøgelsen må antages at have omfattet den mest belastede del af de prostituerede, således at helhedsindtrykket må være noget lysere, end de meddelte statistiske oplysninger kunne berettige til.

II. Sverige

A. Loven

1. Efter svensk ret er *prostitution* ikke strafbar *i sig selv*.
2. Den nye svenske straffelov (brottsbalken), der er trådt i kraft den 1/1 1965, indeholder - foruden bestemmelser til modvirken af mellemmandsvirksomhed og til beskyttelse af unge - alene en straffebestemmelse af ordensmæssig karakter, der efter omstændighederne er anvendelige på prostitutionsforhold. Det drejer sig om bestemmelsen i 16. kapitel, 16. § om »förgelseväckande beteende«. Herefter straffes (med bøde ikke over 500 kr.) den, som »på allmän plats eller eljest offentligen betar sig« på en måde, som er egnet til at vække forargelse hos almenheden.
3. Indskriden mod prostituerede m.v. kan imidlertid ske som en børneforsorgsforanstaltning, indenfor særforsorgen, navnlig i medfør af reglerne om psykisk abnorme, samt efter reglerne om samfundsfarlige asociale.
4. Efter *barnavårdslag* (nr. 97 af 29/4 1960 med ændringer af 31/5 1963) kan unge *under 20 år* inddrages under børne- og ungdomsfor-sorg, når de har behov herfor, bl.a. på grund af

»sedeslöst levnadssätt« og »underlåtenhet att efter förmåga ärlegen försörja sig« (§ 25, stk. 1, litra b). Forsorgen søges så vidt muligt gennemført ved pålæg og tilsyn, der ophører med det fyldte 20 år. Skønnes disse foranstaltninger utilstrækkelige, kan den unge fjernes fra hjemmet (»omhändertagas för samhällsvård«) og placeres i private hjem eller institution (barnavårdsanstalt) for børn under 16 år eller på »*ungdomsvårdsskola*«; hvis den unge er fjernet fra hjemmet efter det 18. år, kan forsorgen udstrækkes til 3 år efter fjernelsen d.v.s. efter omstændighederne til omkring det 23. år. En udskrivning inden det tidspunkt, hvor forsorgen efter disse regler skal ophøre, kan ske på prøve for resten af forsorgstiden.

Finder politiet, at en person med føje (sannolika skäl) må antages at ville blive inddraget under forsorg efter § 25, og indebærer hans optræden eller livsførelse en fare for »allmän ordning eller säkerhet«, kan det tage den pågældende i forvaring i af v en ten af børneforsorgsmyndighedernes afgørelse. Bestemmer disse, at han ikke skal fjernes fra hjemmet, kan han tilbageholdes efter børneforsorgsmyndighedernes bestemmelse, indtil han afhentes af indehaveren af forældremyndigheden. Foreligger der ikke en sådan fare for allmän ordning eller säkerhet, kan politiet alligevel anholde personer, der antages at ville blive inddraget under forsorg efter § 25, såfremt det ikke er muligt på stedet at konstatere hans navn og bopæl.

5. Efter *lag om beredande av slutna psykiatrisk vård i vissa fall* (nr. 293 af 16/6 1966) er indikationerne for tvangsindlæggelse noget rummeligere end efter den danske lov om sindssyge personers hospitalsophold²⁾. Hertil kommer, at

²⁾ om sådan vård är oundgängligen påkallad med hänsyn till sjukdomens art och grad och till att han

a) uppenbarligen saknar sjukdomsinsikt till följd av sjukdomen och kan få sitt tillstånd avsevärt förbättrat genom vården eller avsevärt försämrat om vården uteblir,

b) till följd av sjukdomen är farlig för annans personliga säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa eller för eget liv,

c) till följd av sjukdomen är ur stånd att taga vård om sig själv,

d) till följd av sjukdomen har ett för närboende eller andra grovt störande levnadssätt eller

e) till följd av sjukdomen är farlig för annans egendom eller annat av lagstiftningen skyddat intresse som icke avses under b).

der ikke alene er mulighed for tvangsindlæggelse af sindssyge m.v., men også af psykisk abnorme i øvrigt, hvorunder ifølge motiverne³⁾ henregnes bl.a. psykopater. Selv om denne bestemmelse i overensstemmelse med motiverne må forventes alene at blive anvendt i tilfælde, hvor forsorgsbehovet er medicinsk (medikamentelt el. psykoterapeutisk) motiveret, således at sociale kriterier, f.eks. kriminalitet, løsdriveri eller prostitution, ikke i sig selv bør motivere indlæggelse, vil reglen formentlig kunne anvendes på en del af de psykisk afvigende prostituerede med forskellige tilpasningsvanskeligheder, som ikke vil kunne henføres under den danske lov om sindssyge personers hospitalsophold.

6. Endelig hjemler *lag om åtgärder vid samhällsfarlig asocialitet* (nr. 450 af 4/6 1964) tvangsindgreb overfor personer, der er fyldt 20 år, og overfor hvem det ikke er muligt at træffe foranstaltninger i henhold til særforbudslovgivningen, herunder lag om psykiatrisk vård i vissa fall. Lovens subsidiære karakter understreges yderligere bl.a. af, at den ikke er anvendelig i tilfælde, hvor en person er dømt til fængsel i mindst 6 måneder, andre frihedsberøvende foranstaltninger, forsorg (skyddstilsyn), eller han er fjernet fra hjemmet i henhold til barnavårdslagen, og hvor der ikke er forløbet mindst 1 år, efter at vedkommende foranstaltning er fuldbrydet.

Er den pågældende herefter omfattet af loven, kan han efter påstand af anklagemyndigheden dømmes til arbejdsanstalt, såfremt han undlader efter evne at forsørge sig på hæderlig måde og (tillige) fører et sådant asocialt liv, at der foreligger fare for »allmän ordning eller säkerhet«. Anstaltsopholdets varighed kan ikke overstige 2 år, men den pågældende skal som regel prøveløslades senest efter 1 års forløb på vilkår om tilsyn i en prøvetid på 2 år, som i tilfælde af vilkårsovertrædelse kan forlænges til 3 år. Genanbringes den pågældende i arbejdsanstalt, kan han prøveløslades påny, dog tidligst efter 6 måneders forløb.

Retten kan i stedet udsætte fuldbyrdelsen af en dom til arbejdsanstalt på vilkår svarende til de nævnte prøveløsladelsesvilkår.

Sagerne behandles efter de regler, der gælder for straffesager vedrørende forbrydelser med en straffedomme, hvis maksimum overstiger fan-

³⁾ Kungl. Majrts proposition 1966:53, s. 51-52 og 162-63.

geise i 1 år. Der er anholdelses- og fængslingshjemmel i tilfælde, hvor den pågældende med føje (»skäligen«) mistænkes for at føre et sådant asocialt liv, at loven er anvendelig. Inden sagens pådømmelse skal den pågældende mentalundersøges med henblik på evt. anvendelse af lag om beredende av slutten psykiatrisk vård.

B. Lovgivningens baggrund og gennemførelse i praksis.

a. Asocialitetslagen.

1. Spørgsmålet om, i hvilket omfang lovgivningen bør skride ind overfor de prostituerede, har i Sverige været genstand for en grundig drøftelse som led i den generelle problematik om behandling af asociale. Der henvises herom til den detaljerede gennemgang i betænkningen om »Samhällsfarlig asocialitet« (SOU 1962:22) og til Kungl. Maj:ts proposition nr. 128 år 1964, der var baggrunden for, at den under A. 6 nævnte lag om åtgärder vid samhällsfarlig asocialitet i 1964 trådte i stedet for løsdriveriloven af 1885.

2. Efter løsdriveriloven kunne der bl.a. skrides ind overfor personer over 21 år, som uden at eje midler til deres underhold undlader efter evne at søge at forsørge sig på ærlig måde og tillige fører et sådant liv, at der derved opstår »våda för allmän säkerhet, ordning eller sedlighet«. Såfremt de pågældende uanset et indenfor de sidste 2 år meddelt formelt pålæg (»varning«) påny gjorde sig skyldig i løsdriveri, kunne de anbringes i tvangsarbejde fra 1 måned til 1 år (evt. 3 år). I praksis anvendtes dog i vid udstrækning *advarsler* (»enskild varning«) uden retsvirkninger, ligesom det efter loven ikke var udelukket at anvende fornyet pålæg i stedet for tvangsarbejde. I promemoria af 5/1 1951 instruerede inrikesdepartementet myndighederne om at anlægge en tilbageholdende praksis, således at man i stedet for at anvende løsdriveriloven søgte at anvise den pågældende arbejde, og evt. - så vidt muligt efter lægeundersøgelse - at henføre ham under anden forsorg, hvis dette var indiceret. I 1959 udfærdigedes nærmere regler for politiets virksomhed som socialpoliti og om samarbejdet mellem politiet og de sociale myndigheder. Siden 1969 er der ikke forekommet varetægtsfængsling efter denne lovgivning eller domfældelse til arbejdsanstalt.

3.. Efter asocialitetslagen anlægges det hovedsynspunkt over for de prostituerede, at der ikke fra samfundets side bør skrives ind mod prostitutionen som sådan, men alene når denne antager sådanne former, at den er farlig for samfundet (»samhällsfarlig«) i form af kriminalitet, herunder sædelighedsforbrydelser (hvorimod fare for sædeligheden som sådan ikke kan begrunde indgreb). Da der efter de foreliggende oplysninger navnlig må antages at foreligge betydelig fare for kriminalitet ved de grovere former for gadeprostitution, opstilles i propositionen (s. 69) en formodning for, at der foreligger sådan fare i forbindelse med vanemæssig prostitution på offentlig sted. Dette behøver derimod ikke i almindelighed være tilfældet, fordi prostitutionen udøves på anstødelig eller ordensforstyrrende måde; sådan adfærd - der iøvrigt omfattes af brottsbalkens straffebestemmelser - vil snarere kunne indicere et forsørgsbehov.

Der tages i propositionen afstand fra det af utredningsmanden stillede forslag om at åbne mulighed for at skride ind overfor de såkaldte halvprostituerede i mere flagrante tilfælde.

Det fremhæves endvidere, at den med prostitutionen forbundne personlige risiko for sygdomme og social deroute udgør et alvorligt socialt problem, som samfundet ikke kan lade ligge. Samfundets indsats bør dog i disse tilfælde først og fremmest have karakter af et tilbud om hjælp og af forsorg (børneforsorg, særforplejning). Derimod bør tvangsforanstaltninger, der alene er begrundet i et hensyn til den voksne prostituerede selv, ikke iværksættes i henhold til en asocialitetslov. Man har dog under forarbejderne til loven flere gange været inde på at åbne mulighed for tvangsindskriften overfor yngre prostituerede over 21 år alene af hensyn til de pågældende selv. Der er peget på, at adskillige kvinder påbegynder en virksomhed som prostituerede kort tid efter det fyldte 21. år; det kunne derfor overvejes at udvide børneforsorgens kompetence til at omfatte prostituerede i årene umiddelbart efter denne alder, for så vidt det var åbenbart påkrævet at iværksætte særlige foranstaltninger med henblik på deres tilpasning i samfundet. Disse forslag er imidlertid ikke gennemført, bl.a. af principielle grunde.

4. Det fremgår af de af *Bertil Jarl* i Svensk Juristtidning, 1967 s. 306-09, og af nogle af det svenske justitiedepartement meddelte oplys-

ninger, at der siden asocialitetslagets ikrafttræden er sket en markant nedgang i antallet af indgreb mod løsdriveriklientellet, over for hvilket man allerede under løsdriveriloven, i overensstemmelse med det ovenfor nævnte promemoria af 1951, havde ført en meget restriktiv praksis. Der er således i årene 1965 og 1966 i Stockholm af i alt 1.043 sager vedrørende evt. samhølsfarlig asocialitet (for langt størstepartens vedkommende mod mænd) alene afgivet indstilling om tiltale i 30 tilfælde og sket anholdelse i 4 tilfælde; kun i ét tilfælde blev sagen af anklagemyndigheden indbragt for retten, der dømte den pågældende til anbringelse i arbejdsanstalt, men udsatte fuldbyrdelsen. I Göteborg blev i samme periode behandlet 260 sager, navnlig mod kvinder, hvoraf der blev afgivet indstilling om tiltale vedrørende 16 prostituerede kvinder; 4 af disse blev dømt til anbringelse i arbejdsanstalt, men fuldbyrdelsen udsattes.

Bertil Jarl finder det uheldigt, at mulighederne for at skride ind imod gadeprostitutionen for derved at forebygge og bekæmpe den i forbindelse hermed stående kriminalitet er blevet vanskeliggjort gennem den ved asocialitetslagen skete begrænsning, hvorefter fare for sædeligheden ikke mere er indikation for indskriden. Endnu mere uheldigt finder denne forfatter det, at indskriden mod et i øvrigt relevant klientel er udelukket, når de pågældende inden for det sidste år har været underkastet frihedsberøvende kriminalretlige foranstaltninger, jfr. ovenfor s. 48.

b. Barnavårdslagen.

Det er for udvalget oplyst, at der ikke i Sverige er indrettet særlige ungdomsvårdsskolor for kvindelige prostituerede, der er fjernet fra hjemmet i medfør af barnavårdslagen. På den anden side var anledningen til anbringelse af unge kvinder i sådanne institutioner tidligere i en betydelig del af tilfældene »sedesløst levnadssätt«, der omfatter såvel promiskuitet som prostitution. Af de i 1962 anbragte var således 55,7 pct. henført til denne anbringelsesgrund, men ikke mindre end 72,1 pct. var præget af denne asocialitetsytring, der i de fleste tilfælde var kombineret med løsdriveri og vagabondering. Kun 14,0 pct. var egentlig prostituerede⁴). Anbringelsesgrunden er i de senere

år overvejende prostitution kombineret med narkotikamisbrug, og indikationen »sedesløst levnadssätt« anvendes ikke længere ved anbringelse i ungdomsvårdsskola.

Baggrunden for den under I. 4 nævnte adgang til indbringelse af visse unge under 18 år til konstatering af identitet var, at man i tiden op til 1962 havde følt et øget behov for indskriden over for spiritus- og narkotikamisbrug, sædesløshed og lign. blandt ungdommen, bl.a. såkaldte »raggare«, men at politiet på den anden side var stærkt i tvivl om hjemlen til indgreb over for en del af dette klientel, navnlig unge piger, der sandsynligvis havde behov for inddragelse under børneforsorg. Man overvejede at indføre en almindelig adgang for politiet til at fjerne personer under 18 år fra forhold, der måtte antages at indebære en risiko for deres helbred eller udvikling eller for kriminel eller anden skadelig virksomhed, men indskrænkede sig til den nævnte indbringelse til konstatering af identitet.

I betænkningen »Vård utom skola av ungdomsvårdsskolelever« (SOU 1966: 43), er spørgsmålet herefter gjort til genstand for ny overvejelse. Det fremgår af udvalgets oplysninger, at der i de senere år er sket en udbygning af børne- og ungdomsforsorgens opsøgende og forebyggende arbejde, mange steder i snævert samarbejde med politiet. Dette samarbejde har været af stor værdi gennem det øgede personkendskab og gennem mulighederne for på et tidligt tidspunkt at gribe ind over for personer, der udviser tegn på at skride ud. Blandt andet derfor er det meget sjældent, at politiet anvender den ovenfor under A. 4 nævnte adgang til anholdelse af unge, der antages at have behov for børneforsorg, og i mange af de tilfælde, det sker, benyttes bestemmelsen til at knytte en forbindelse til børne- og ungdomsforsorgen. Udvalget stiller derfor ikke forslag om at udvide adgangen til indgreb efter § 33, men forudsætter, at denne opsøgende og forebyggende børneforsorg udbygges.

C. Praksis i Stockholm over for prostituerede.

Under et besøg i Stockholm den 3. og 4. marts 1969 har udvalgets daværende formand og sekretær tillige med kontorchef Vagn Holm og politiinspektør J. Jersild haft drøftelser med repræsentanter for bl.a. Stockholm politi, barnavårdsnämnden i Stockholm samt den særlige opsøgende børne- og ungdomsforsorg, der ud-

⁴) Behandlingsforskning vid ungdomsvårdsskolorna (SOU 1964: 24), s. 22, 37, 268.

øves af »Byrån för uppsökande och kurativ verksamhet« (populært: »Ungdomsslussen«).

Det fremgår heraf, at politiet (sedlighetsroteln) foretager observationer på gader, Centralstationen, hoteller m.v. — men ikke på cafeer og restauranter. Man gør herunder notater om piger, der må antages at hengive sig til løsgængerier. I de senere år er det imidlertid ikke forekommet, at nogen er blevet rapporteret alene på grund af prostitution. Rapport udfærdiges kun, hvis de pågældende færdes på steder, der anses for risikable, findes i narkokvarterer o.l. Det er uhyre sjældent, at man anholder de pågældende. Dette har, f.s.v. angår asocialitetslagen, sin baggrund i, at anholdelse alene kan finde sted i henhold til egentlig anholdelsesbeslutning fra anklagemyndigheden (»anhållande«). Heller ikke barnavårdslagens § 33 anvendes imidlertid særlig ofte. I årene 1965-67 blev således i alt kun 113 indbragt i henhold til denne bestemmelse, hvoraf endda kun 5 i 1967; dette skyldes ifølge politiet, dels at man som regel klarer sig ved på frivilligt grundlag at få den pågældende til at passere gaden eller lade sig køre hjem, dels at det navnlig udenfor City giver anledning til tvivl, i hvilket omfang bestemmelsen i det hele taget bør anvendes. Der er siden den nye barnavårdslag i 1961 ikke indbragt nogen mindreårig alene på grund af prostitution.

De nævnte notater registreres af politiet og den afdeling, som barnavården siden 1948 har haft hos politiet. Der gives meddelelse til barnavårdsnämnden i hvert enkelt tilfælde, for så vidt den pågældende er under 18 år gammel, medens sådan meddelelse i øvrigt først afgives, når der foreligger 5 å 10 notater, eller hvis den pågældende har gjort sig skyldig i anden kriminalitet. Repræsentanter for den pågældende afdeling deltager ofte i politiets patruljer og yder i øvrigt en almindelig forsorgsmæssig indsats over for de indbragte, herunder piger, som (frivilligt) kommer med »ungdomsslussen«.

Politiet har givet udtryk for, at man siden ophævelsen af løsgængeriloven har manglet oplysninger om omfanget af prostitutionen. Man har indtrykket af, at klientellet bliver yngre og yngre, ligesom den del af prostitutionen, der hidtil er blevet udøvet på gaden, nu i vid udstrækning er gået over til massageinstitutter, restauranter m.v. Over for sådan prostitution gribes imidlertid i praksis ikke ind. Endelig er det politiets indtryk, der bekræftes af repræsentanter for Stockholms børneforsorg og dennes so-

ciallæge dr. Takman, at det klientel, der tidligere blev prostituerede, i dag i ikke ringe udstrækning indfanges i et narkotikamilieu, hvor eventuel prostitution finder sted for at skaffe penge til euforiserende stoffer.

Som et resultat af denne praksis er det meget sjældent, at børneforsorgen beskæftiger sig med sager vedrørende prostituerede unge piger, og prostitutionsspørgsmålet dukker i det hele uhyre sjældent op selv i de sværeste af de sager, som børneforsorgen beskæftiger sig med. Dr. Takman, der dog i de senere år ikke har behandlet nogen prostitueret, har om sine tidligere erfaringer oplyst, at det var hans indtryk, at kun ganske få af en årgang begyndere tenderede mod at fortsætte i denne karriere.

Foruden gennem politiets patruljering drives der en opsøgende virksomhed gennem barnavården, der har ansat særlige »fältassistenter« med den opgave at organisere og overvåge arbejdet med at knytte forbindelse med unge i alderen 12—20 år og inddrage de unge i fritidsaktiviteter enten selvstændigt eller som led i forsorgens fritidsvirksomhed, herunder ungdomsgården »Fyra« i Stockholm City, der sammen med »Jova« for den lidt ældre del af klientellet tjener som opsamlingsplads for omdrivere og byder på kursus, klubvirksomhed m.v. »Fältverksamheten« skal efter sit oplæg i princippet træde i funktion, når den gennem sine kontaktmænd (børneværn, politi, skoler, privatpersoner, herunder de unge selv) erfarer, at der regelmæssigt samles unge visse steder, for eksempel på gadehjørner og jernbanestationer.

Endelig må fremhæves børneforsorgens »Byrån för uppsökande och kurativ verksamhet«, der med »Ungdomsslussen« som udgangspunkt hver aften i tiden fra kl. 17.00 til kl. 2.00 foretager en patruljering i de centrale dele af Stockholm, herunder i saneringsmodne ejendomme såvel som restauranter, og retter henvendelse til sådanne unge under ca. 20 år, som gør indtryk af at være hjemløse, og tilbyder dem hjælp på frivilligt grundlag enten i Ungdomsslussen (personlig og social rådgivning, psykiatrisk, psykologisk og somatisk behandling såvel som personlig hygiejne og forskellig hobbyvirksomhed) eller gennem natlogi i »Ungdomshärbärgen«, der har plads til 23 unge, heraf 7 piger. Der lægges betydelig vægt på at betone hjælpens karakter af tilbud, og de 8 assistenter, der i toholdsskift deltager i den opsøgende såvel som den behandlende indsats om dagen, føler ikke, at de af ungdommen opleves som repræsentan-

ter for politiet. Kontoret holder sig ajour med hensyn til efterlysninger fra politi og børneforsorg. Som regel erklærer de efterlyste unge, der er fulgt med til kontoret, sig indforstået med at tage tilbage. Kun hvis der efter længere tids forsøg på frivilligt grundlag ikke viser sig fremskridt, og hvis videre behandling skønnes udsigtsløs, foretages anmeldelse til politi (asocialitetsslagen) eller børneforsorgsmyndighederne.

Til belysning af omfanget af den opøgende indsats overfor det kvindelige klientel kan oplyses, at der i året 1968 blev registreret 124 kvinder, hvoraf der forelå aldersoplysninger for 117. Af disse var 38 under 18, 96 under 21 år. Gennemsnitlig var der tale om 7,2 besøg i løbet af året.

Sociallægen, dr. Takman har vurderet den opøgende indsats positivt, idet man som regel kan opnå resultater på frivilligt grundlag, hvis man har noget at tilbyde. Der kan dog ikke bortses fra, at den efter barnavårdsragen bestående mulighed for at instituere tvangsforholdsregler kan motivere unge under 20 år til at genoptage regelmæssig livsførelse, medens værdien af sådan tvang overfor personer over 20 år efter de svenske erfaringer er af meget problematisk værdi. Denne bedømmelse af værdien af et frivilligt behandlingsarbejde overfor prostituerede unge kvinder bekræftes af lederen af Maria-poliklinikkens ungdomsafdeling

D. Unge svenske prostituerede

Dr. John Takman, der siden 1949 har virket som sociallæge under Stockholms barnavårdsnämnd, har i sine bøger »Ungdomspsykiatri«, Stockholm 1962, s. 119-150, og »Socialmedicinsk Vardag«, Stockholm 1966, s. 18-32, jfr. også dr. Takmans artikel om »Prostitution« i det af Joachim Israel redigerede værk »Sociala avvikelser och social kontroll«, Stockholm, Göteborg, Uppsala 1964, s. 359-407, redegjort for et antal tilfælde, hvor han i årene 1949-61 personlig havde foretaget undersøgelse af unge piger mellem 12 og 21 år efter anvisning af børneforsorgsmyndighederne.

Den i 1962 refererede undersøgelse vedrører 25 piger i alderen fra knap 14 til godt 20 år, der alle overfor sociallægen havde erkendt i et eller flere tilfælde at have modtaget penge for kønsforhold til tilfældige mænd, de havde mødt på gaden.

Kun 4 af 25 piger er fundet underbegavede, medens der i 22 tilfælde blev forefundet mere

eller mindre udtalte milieuskader. I 8 tilfælde fandtes meget udtalt subjektiv besvær, medens mindre udtalt subjektiv besvær fandtes i yderligere 12 tilfælde.

Efter en gennemgang af de enkelte sager konkluderer undersøgelsen:

»Vid tiden för prostitutionsdebuten har samtliga i detta material antingen saknat egentligt hem eller befunnit sig i en akutiserad konfliktsituation med hemmet. Med få undantag lider dessa flickor av kontaktstörningar, ett resultat av otillfredsställande uppväxstförhållanden. De har få eller inga positivt betydelsefulla personrelationer vid tiden för prostitutionsdebuten. På samma gång kan konstateras, att de i regel har behov som vanliga ungdomar, i några fall större än genomsnittet, att vara föremål för andra människors förståelse, intresse, omtanke o.s.v., kort sagt hela det komplicerade kommunikationssystem mellan individer, vilket sammanfattas i begreppet kontakt. Men dessa ungdomar, som varit illa under den tidiga barndomen, får inte en gynnsammare ställning i och efter puberteten. Ofta skärps spänningen mellan dem och den trängre miljön, d.v.s. främst familjen. Och där man inte kan påvisa spänning är banden mellan ungdomarna å ena sidan och den permanenta sociala miljön å andra sidan uppluckrade och, vid tiden för prostitutionsdebuten, utan nämnvärd betydelse. Flickorna har varaktigt eller tillfälligt drivits bort från en normal livsföring och attraherats till andra rotlösa ungdomar, som de känt samhörighet med, i varje fall för en kort tid. Ingen av de 25 flickorna har oförmedlat prostituerat sig. Prostitutionsdebuten har alltid föregåtts av kontakt med andra prostituerade eller framtvingsats av en sutenör.«

Dr. Takman finder herefter, at der ved disse unge kvinder ikke som ved det recidiverende løsdriverklientel er tale om et psykiatrisk, men mere om et socialt problem, og at behandlingsarbejdet bør tilrettelægges herefter. I adskillige tilfælde har et formelt tilsyn med indberetningspligt været til hinder for kontakt med pigerne. Efter sociallægens erfaringer føler derimod flertallet af, måske alle, unge piger, der udøver prostitution, sig ensomme og ulykkelige, og de er taknemmelige for kontakt med mennesker, der viser dem forståelse og respekt og undlader at moralisere. På den anden side be-

tegnes prognosen da også gunstigt for 14 (56 pct.) af pigerne.

De ved den foreløbige undersøgelse forefundne resultater bekræftes af den mere omfattende undersøgelse vedrørende 802 unge piger, der blev undersøgt i tiden 1949-61. Heraf erkendte 94 piger at have udøvet prostitution, medens 414 havde levet under sådanne forhold (løsgænger i m.v.), at de erfaringsmæssigt er udsat for særlig risiko for at drive over i prostitution, hvilket skønnes at være sket for mindst 100 pigers vedkommende. De prostituerede kunne således anslås til at omfatte ca. 1/4 af hele materialet.

Af de 41 prostituerede kvinder, hvorom der forelå oplysninger om alkohol- og narkotikamisbrug, var 35 alkoholmisbrugere og 23 narkotikamisbrugere. Narkotikamisbruget har enten ført til prostitution eller bidraget til at holde pigerne fast i prostitutionen.

Opvækstforholdene har næsten undtagelsesfrit været meget dårlige; kun en trediedel af de 94 piger har boet hos samlevende forældre til det fyldte 10. år, og halvdelen har før det 10. år haft mere end to miljøer. Det betones særligt, at de biologiske mødre kun i 7 tilfælde (7 pct.) har været arbejdsomme og positivt indstillet overfor børnene.

Af de 94 piger har 61 debuteret som prostituerede før det fyldte 18. år, medens 17 debuterede som 18-årige og 13 de følgende to år; oplysninger mangler for 3 pigers vedkommende.

Dr. Takman har ikke foretaget en systematisk efterundersøgelse af de 508 piger, men har fra sine praktiske erfaringer det indtryk, at medens baggrundsfaktorerne for den del af pigernes vedkommende, der prostituerer sig, ikke adskiller sig væsentligt fra de øvrige pigers, er den sociale prognose væsentlig ringere, således at prostitutionsdebuten ikke sjældent betegner det afgørende skridt i retning af en deroute.

III. England

A. Loven

1. Efter engelsk ret er *prostitution* ikke strafbar i sig selv.

2. Indskriden kan imidlertid ske som en børneforsorgsforanstaltning, idet ungdomsretterne (juvenile courts) kan træffe beslutning om foranstaltninger over for børn i den skolepligtige alder, som hårdnakket skulker fra skole. Det

samme gælder for unge under 17 år, der har behov for forsorg (care), beskyttelse eller kontrol; for disse kan forsorgen udstrækkes til det fyldte 18. år.

3. De straffebestemmelser, der vedrører prostitution, og som gælder for personer såvel over som under 17 år, omtales nedenfor.

4. Efter section 1 i Street Offences Act (1959) straffes den prostituerede (common prostitute), der på offentligt sted opfordrer til utugt (loiter or solicit for the purpose of prostitution). Straffen er første gang bøde ikke over £ 10, anden gang bøde ikke over £ 25 og tredje gang og følgende gange bøde ikke over £ 25 og/eller fængsel indtil 3 måneder. Forseelsen kan medføre arrestation. Loven forudsætter, at politiet i stedet for at rejse tiltale kan meddele kvinden en advarsel (caution) og hjemler i section 2 kvinden ret til at indbringe en sådan advarsel for retten.

5. Efter section 33 i Sexual Offences Act straffes den, der driver — eller medvirker til at drive - bordel, med fængsel indtil 3 måneder og/eller bøde indtil £ 250. Retspraksis har antaget, at der ikke er tale om et bordel, medmindre mindst to kvinder driver utugt det pågældende sted.

B. Lovens baggrund og gennemførelse i praksis

The Street Offences Act blev til på baggrund af en betænkning, der i august 1957 blev afgivet til Home Office af udvalget om homoseksuelle forseelser og prostitution (den såkaldte Wolfenden-rapport)⁵). Udvalgets hovedsigte var at drive de prostituerede bort fra gaderne, hvor de var til betydelig ulempe for forbipasserende. Man foreslog i første række en forhøjelse af straffen fra de hidtidige standardbøder på 40 shillings, der ikke havde haft nogen præventiv effekt, til den ovenfor under A/4 nævnte ramme. At man i så henseende har haft succes, fremgår af nogle af kriminalforsorgsudvalget gennem udenrigsministeriet indhentede oplysninger. Medens der i det sidste hele kalenderår før lovens ikrafttræden, 1958, blev rejst tiltale mod prostituerede i 19.663 tilfælde, var tallet i det første hele kalenderår

⁵) Report of the Committee on Homosexual Offences and Prostitution, London 1957 (Cmnd. 247).

efter lovens ikrafttræden 1960, faldet til 2.828, og tallet er siden faldet til 1.634 i 1965.

Udvalget fremhævede yderligere følgende forhold:

1. Medens praksis i London havde været i førstegangstilfælde at meddele kvinden en mundtlig advarsel på gaden, havde politiet i Glasgow og Edinburgh anvendt den praksis foruden én eller to sådanne advarsler at meddele kvinden en formel advarsel på politistationen, når hun blev indbragt efter påny at have overtrådt loven. I overensstemmelse med udvalgets anbefaling anmodede Home Office efter lovens ikrafttræden politimestrene om at indføre en ordning som den skotske, således at der ikke blev rejst tiltale mod en kvinde for overtrædelse af the Street Offences Act, medmindre man forinden havde meddelt hende en formel advarsel ved mindst to lejligheder.

Man fandt endvidere, at politiet burde give en forsorgsmedarbejder (moral welfare worker, probation officer, court missionary el.lign.) underretning om en advarsel, så snart den var meddelt.

Dette angives stadig at være almindelig praksis i England. Imidlertid har ordningen - som det fremgår af Home Office's besvarelse af et spørgsmål i Underhuset den 16. april 1964 (*Hansard* for 16. april 1964 col. 81) - ikke medført, at mere end få af kvinderne har været villige til kontakt med en forsorgsmedarbejder. Derimod mener man, at den har medvirket til at bringe antallet af straffesager væsentligt ned.

2. Udvalget redegør for, at anvendelsen af kvindelige politibetjente havde vist sig at være hensigtsmæssig, dels fordi disse er mere effektive i det egentlige politiarbejde over for de prostituerede, dels og navnlig fordi de har øvet en god indsats for at lede kvinderne ud af denne livsførelse.

3. Det var udvalgets opfattelse, at skærpelsen af strafferammen ville forbedre mulighederne for i egnede sager, navnlig vedrørende de unge prostituerede, at anvende forsorgsmæssige foranstaltninger (probation) — der forudsætter og efter udvalgets opfattelse fortsat bør forudsætte den pågældendes samtykke. Man anbefalede, at der blev foretaget en fuldstændig personundersøgelse - om fornødent under varetagtsfængsling i indtil tre uger — af alle kvinder, der for første eller anden gang var kendt

skyldige (convicted) i overtrædelse af the Street Offences Act.

4. Udvalget var opmærksomt på, at man ved at hæve børneforsorgsalderen, jfr. ovenfor A/2, ville kunne bringe unge kvinder under tvunget tilsyn, og fandt, at det, set fra udvalgets områder, ville være en fordel, om denne alder blev hævet til mindst 18 år og gerne højere. Da det generelle spørgsmål herom imidlertid blev overvejet i et andet udvalg (the Children and Young Persons Committee), nøjedes man med at gøre dette udvalg opmærksomt på spørgsmålet. Sidstnævnte udvalg mente imidlertid ikke, at det ville være til megen nytte for arbejdet med unge prostituerede eller andre unge personer at hæve denne alder.

5. Udvalget tog endelig afstand fra tanken om oprettelsen af en særlig anstalt til behandling af prostituerede, fordi man ikke fandt det realistisk at søge opstillet en behandlingsplan, der havde udsigt til at lykkes, - allerede fordi anbringelsestiden af proportionalitetsgrunde måtte blive forholdsvis kortvarig.

C. *Nuværende praksis i Bow Street-distriktet i London*

Under et besøg i England i 1967 har udvalgets sekretær haft nogle samtaler med politi og kriminalforsorg i Bow Street-distriktet, der er Londons vigtigste prostitutionsområde, omfattende bl.a. Soho-kvarteret ved Piccadilly.

Det fremgår heraf, at der sker et vist egentligt opsøgende arbejde. Det udføres bl.a. af Salvation Army. Der findes et enkelt privat herberg for prostituerede m.v. i London.

Der anvendes i betydeligt omfang kvindeligt politi, som patruljerer to og to. Når de konstaterer overtrædelser af Street Offences Act, meddeler de i overensstemmelse med deres instruks de første to gange en mundtlig advarsel på stedet. Det er hyppigt ikke muligt at identificere kvinden på gaden, og da instruksen ikke tillader anholdelse i forbindelse med en advarsel, selv til identifikation, noteres ofte blot den pågældendes signalement. Samtidig prøver man at overtale hende til at sætte sig i forbindelse med en forsorgsmedarbejder, men mindre end 1 % benytter sig heraf. Man er helt klar over, hvem der for tiden er under tilsyn, og indberetter til forsorgen, hvis der foreligger en vilkårsovertrædelse, selv om Street Offences Act ikke er overtrådt. Endvidere vil unge under 17 år, for hvem børneforsorgsreglerne gælder, altid blive taget

med på stationen, hvorfra de evt. afhentes af forældrene. Endelig bestræber man sig for at udfolde en vis opsøgende virksomhed ved at tale med begyndere.

Når en kvinde efter to advarsler påny overtræder loven, vil hun blive anholdt og i retsmødet normalt fængslet for 7 dage med henblik på person- og lægeundersøgelse (først på dette tidspunkt er der mulighed for at undersøge for kønssygdomme). Kriminalforsorgen finder, at det er en forudsætning for et tilsynsarbejde med kvinderne, at den under denne personundersøgelse lærer dem at kende.

Retspraksis anvender i vid udstrækning probation i indicerede tilfælde.

Politiet oplyser, at kvinderne i alt væsentligt gribes på gaden, ikke i barer, cafeterier m.v., men politiet holder øje med, om disse er tilholdssteder for prostituerede, med henblik på inddragelse af ejerens licens.

Kvinderne er nu praktisk talt drevet bort fra gaderne. I stedet anvendes i vid udstrækning avertering dels i udhængsskabe ud til befærdede gader, dels i adresse- og telefonnummertegnelser, som for £ 1 er til salg i kiosker, ligesom call-girl systemet antages at være udbygget. Politiet noterer sig de pågældende kvinders adresser og iagttager disse for evt. at skride ind over for overtrædelse af Sexual Offences Act, jfr. ovenfor A/5. Kvinderne synes i ikke helt ubetydelig udstrækning at knytte kontakt med forbipasserende gennem mænd.

IV. Det internationale samarbejde

Det internationale samarbejde på dette område tog sit udgangspunkt i staternes interesse i at bekæmpe den såkaldte »hvide slavehandel«.

Gennem de af Danmark ratificerede internationale ordninger og konventioner af 18/5 1904, 4/5 1910 og 30/9 1921 (alle ændret 4/5 1949) blev der institueret et internationalt samarbejde med hensyn til bekæmpelsen af den hvide slavehandel, herunder strafforfølgning af personer, der for at tilfredsstille andres liden-skaber hverver, bortfører eller forleder, *dels* unge - uanset de pågældendes samtykke - mænd eller kvinder under 21 år, *dels* personer over denne alder, såfremt det sker ved svig, vold, trusler, myndighedsmisbrug eller et hvilket som helst andet tvangsmiddel, eller som gør sig skyldig i forsøg m.v. Gennem konventionen af 11/10 1933 (ændret 12/11 1957), som ikke er ratificeret af Danmark, er reglen

om straf for handlinger med hensyn til unge under 21 år udvidet til at gælde personer over denne alder.

Samarbejdet omfattede ikke bekæmpelsen af den erhvervmæssige udnyttelse af andres prostitution, endsiige selve prostitutionsproblemet, indenfor den enkelte stat. To af Folkeforbundet nedsatte arbejdsgrupper påviste imidlertid i 1927 og 1932, at der var en snæver sammenhæng mellem den måde, hvorpå prostitutionsproblemet blev søgt løst i de enkelte lande, og den af konventionerne omfattede virksomhed på internationalt plan. Navnlig pegedes der på den stimulerende virkning, som forekomsten af »licensed houses« havde på denne virksomhed.

Med henblik på et internationalt samarbejde for afskaffelsen af »licensed houses« og for retsforfølgning af personer, der driver bordel eller udnytter andres prostitution, blev der i 1937 af Folkeforbundet udarbejdet udkast til en konvention, hvis vedtagelse imidlertid blev forhindret ved verdenskrigens udbrud. Efter krigen afslutning vedtog De Forenede Nationers generalforsamling den 2. december 1949 en konvention om bekæmpelse af handel med personer og udnyttelse af andres prostitution.⁶⁾ Konventionen er undertegnet af Danmarks repræsentant ved FN den 12/2 1951, men er endnu ikke ratificeret af Danmark.

FNs sekretariat har efter anmodning af den sociale kommission udarbejdet en rapport (Study on Traffic in Persons and Prostitution) indeholdende et forslag, dels til et program mod den af konventionen omfattede virksomhed, dels til de foranstaltninger, der kan komme på tale til modvirken af prostitutionen. Det økonomiske og sociale Råd har den 30. juli 1959 henstillet til regeringerne at overveje de i rapporten stillede forslag, navnlig med hensyn til forebyggelse af prostitution og resocialisering af prostituerede. Rapporten er udgivet af FN i 1959 (Doc. ST/SOA/SD/8).

Konventionen forpligter i art. 16 de delta-gende parter til at virke for foranstaltninger, som er egnede til at forebygge prostitution og bevirke, at personer, der er blevet ofre for prostitution, genrejses og tilpasses samfundet.

Med hensyn til konventionens bestemmelser om prostitutionens bagmænd kan henvises til den udførlige drøftelse i Bet. 1955 s. 69 ff og 118 ff og de ved nr. 163 af 31. maj 1961 gennemførte ændringer af borgerlig straffelov.

⁶⁾ Aftrykt i oversættelse i Bet. 1955 s. 113 ff.

Som baggrund for sit forslag til foranstaltninger i øvrigt mod prostitutionen redegør rapporten for de faktorer, der betinger, at kvinder bliver prostituerede, og henholder sig herved i det væsentlige til Folkeforbundets i 1943 udsendte redegørelse »Prevention of prostitution« med den deri indeholdte oversigt over forskningsresultater med hensyn til dette spørgsmål. Der henvises herved til det i Bet. 1955, s. 17-18, gengivne uddrag.

Der er efter konventionen ikke pligt til at straffe prostitution som sådan, og der fremhæves i den nævnte rapport (s. 11), at kriminalisering af prostitution, der ud fra flere synsvinkler indebærer betænkeligheder, ikke bør anses som en nødvendig forudsætning for at iværksætte foranstaltninger til modvirken af prostitutionen. Tværtimod skaber den hos de enkelte prostituerede en modvilje, der skaber vanskeligheder for et resocialiserende arbejde. Af samme grund bør man, bortset fra sager vedrørende mindreårige og psykisk handicappede personer, og sager, hvor visse sundhedsmæssige hensyn spiller ind, ikke påtvinge prostituerede en resocialiserende behandling, men søge en sådan iværksat på frivilligt grundlag. I det omfang, institutionsbehandling er nødvendig, kan denne i almindelighed ydes på almindelige institutioner, således at anbringelse i lukkede institutioner så vidt muligt undgås og forbeholdes særligt indicerede tilfælde; anvendelse af fængsel eller andre institutioner inden for fængselsvæsenet (correctional establishments) over for prostituerede, der ikke har gjort sig skyldige i noget

straffbart forhold bortset fra prostitution, samt institutioner specielt for prostituerede kvinder bør ikke komme på tale. Rapporten peger herved på det muligt hensigtsmæssige i at lade behandlingen ske inden for rammerne af den almindelige socialforsorg; i så fald ville det også være berettiget at yde bistand til åbenbart promiskuøse personer.

Rapporten giver endelig anvisning på en række foranstaltninger, i det væsentlige inden for den almindelige socialpolitik, der er egnet til at forebygge prostitution, og peger bl.a. på en effektiv børne- og ungdomsforsorgslovgivning, ikke mindst under hensyn til, at der har vist sig en tendens til øget rekruttering af endog meget unge piger til prostitution. Der henvises i denne forbindelse bl.a. til de gode erfaringer, der er erhvervet ved den i New York i 1951 oprettede Girls Term Court, en forsorgsdomstol, hvortil er knyttet en klinik bestående af psykologer, psykiatere og socialrådgivere, og som over for piger under 21 år, der er mistænkte for at hengive sig til prostitution, promiskuitet eller anden asocial adfærd, kan iværksætte resocialiserende foranstaltninger. Der bør over for dette unge klientel lægges vægt på så tidligt som muligt at konstatere en løsagtig livsførelse og mentale afvigelser med henblik på at indlede en egnet behandling. — I øvrigt anbefaler rapporten at anvende kvindeligt politi i patruljetjeneste under forudsætning af, at der ikke oprettes specielle politiafdelinger mod prostitution.

KØBENHAVNS POLITI
Politidirektøren
Politigården. Tlf. CE 1448

København V., den 29. marts 1968

Kriminalforsorgsudvalget har i skrivelse af 24. januar d.å. udbedt sig en redegørelse for de retningslinier, som Københavns politi følger i praksis med hensyn til anholdelse af prostituerede kvinder.

I relation hertil ønskes også forskellige oplysninger vedrørende den mandlige prostitution. I den anledning fremsendes hoslagt en af 3. politiinspektør udarbejdet besvarelse til de rejste spørgsmål, som jeg kan tiltræde.

Eivind Larsen.

*Kriminalforsorgsudvalget
c/o justitsministeriet,
Holmens Kanal 20, 2.,
1060 København K.*

København V., den 27. marts 1968

I vedlagte skrivelse af 24. januar d.å. har Kriminalforsorgsudvalget udbedt sig forskellige oplysninger til brug ved overvejelserne vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt man vil foreslå straffelovens § 199 ophævet eller ændret.

Man har ønsket:

I. *En redegørelse for de retningslinier, som Københavns politi følger i praksis med hensyn til anholdelse af prostituerede kvinder.*

Det er, som anført i skrivelsen, rigtigt, at visse »særlige omstændigheder«, f.eks. vedrørende steder, hvor kvinder trækker, samt deres alder og deres personlige forhold kan gøre sig gældende med hensyn til sædelighedspolitiets indskriden overfor de pågældende.

1) *Kvinder på gadetræk* vil altid kunne indbringes til nærmere afhøring, hvor i byen de end træffes (politivedtægtens § 5). I praksis er det sådan, at visse kvarterer vil være særlig hjem-søgte, f.eks. den indre del af Vesterbro (Halm-torvet, Gasværksvej m.v.) samt visse gader i den indre by. En indsats er derfor mere påkrævet på disse kontaktsteder end der, hvor de mere isolerede tilfælde optræder.

2) *Kvinder under 18 år* vil som hovedregel blive indbragt, når det må antages, at de driver erhvervsmæssig utugt, uanset om de træffes på barer, restauranter eller andre lignende steder. Efter endt afhøring afgives de til forældrene eller til Børneværnet, og sidstnævnte underrettes under alle omstændigheder.

3) Sædelighedspolitiet fører blandt andet derfor et vist tilsyn med de *barer, restauranter, hoteller m.v.*, hvor løssagtige kvinder holder til. Dette sker blandt andet også for at eftersøge anmeldte smittekilder eller personer, der er

udeblevet fra lægebehandling. Er man under sådanne besøg nogle enkelte gange stødt på kvinder under 21 år, som man ved driver erhvervsmæssig utugt, og som er uden fast bopæl og efter det oplyste også uden arbejde, da er de pågældende blevet anmodet om at følge med til nærmere afhøring. Dette er dog kun sket, når man har skønnet, at de på grund af deres unge alder har været i fare for at gå til bunds i prostitution, og når alle oplysninger gør det klart, at de har behov for den hjælp, som § 199 pålægger politiet at yde, jfr. nærmere nedenfor under pkt. 5.

4) *Udenlandske kvinder*, der træffes under sådanne omstændigheder, at det må antages, at de opretholder livet ved at søge selskab med tilfældige mænd, vil, når de ikke er i stand til at legitimere sig på betryggende måde, som hovedregel blive indbragt til nærmere afhøring og til konstatering af identitet. Det er sædelighedspolitiets erfaring, at mange af dem — og det gælder navnlig de norske og svenske piger — opgiver forkerte fødselsdata og også ofte falske navne, fordi de er eftersøgte som bortgæede fra pighjem eller »Yrkesskolor«, og det kan være vanskeligt på stedet at afgøre, om de pågældende er over eller under 18 år. Er pigerne under 18 år eller eftersøgte, hjemsendes de. Er skandinaviske piger over 18 år, men uden lovligt arbejde, får de pålæg i henhold til § 199 og anbringes som regel i det hjem, der drives af »Unge Kvinders Vel«. Herfra hjælpes de på bedste måde, og i givet fald søger man for deres hjemsendelse. De kan først udvises, når de er dømt for overtrædelse af § 199, og antræffes de derefter, indbringes de i henhold til fremmedlovens bestemmelser.

5) *Pigerne fra Nyhavn* falder som oftest ind under de i punkterne 2, 3 og 4 nævnte katego-

rier, og p.t. er der et meget stort antal svenske og norske piger blandt Nyhavns-klientelet.

Mange af de pågældende må betegnes som vagabonder. De er uden fast bopæl og holder ofte til på skibe i havnen og lignende steder. Livet i Nyhavn foregår for det faste klientels vedkommende i reglen på den måde, at de pågældende dag og nat driver fra beværtning til beværtning. De opholder sig derfor meget ofte på gader og gadehjørner, hvor de blandt andet stifter bekendtskaber. I deres mere eller mindre spirituspåvirkede tilstand er de til ulempe for de forbigående.

Det sker dog også, at sædelighedspolitiet træffer piger på beværtningerne i Nyhavn, hvor de har opholdt sig i flere dage. De erkender, at de er uden bopæl og uden arbejde, og at de har haft samlejer - ofte uden sikkerhedsforanstaltninger — med ukendte mænd. De er ødelagte, derangede og syge. I henhold til straffelovens § 199 skal politiet give dem pålæg og søge at hjælpe dem. Et pålæg kan ikke gives dem således, som det eventuelt vil kunne ske med de under II nævnte kvinder, f.eks. ved forkyndelse på bopælen eller ved et anbefalet brev, og på beværtningerne kan det ikke ske. En indbringelse er derfor en nødvendighed, hvis lovens ord skal overholdes i så klare tilfælde, som der her er tale om. Det kan formentlig hævdes, at der her er tale om en benyttelse af nødretsgrundsaetningen.

Hertil kommer, at det spørgsmål, Østre Landsret i sin nedenfor nævnte kendelse har taget stilling til, ikke er identisk med det her foreliggende problem, der drejer sig om meddelelse af pålæg og ikke om konstatering af arbejde.

Det kan tilføjes, at over halvdelen af nyhavns pigerne er mærkede af spiritusmisbrug og op mod halvdelen er kønssyge, uden at de selv ved det.

6) *Angående kvinder i de ældre aldersklasser* må det erkendes, at det er sjældent, de indbringes, selvom de mistænkes for at falde ind under et af de forannævnte punkter. Dette skyldes, at de som oftest trækker på steder, hvor de ikke er til større ulempe. Endvidere er sædelighedspolitiet i reglen vidende om, at de pågældende har en eller anden mindre beskæftigelse, der formelt dækker dem med hensyn til § 199. Endelig er det sjældent, at kvinder af denne type er kønssyge, idet erfaringerne har lært dem at tage de nødvendige forholdsregler.

II. Oplysninger om, hvad sædelighedspolitiet har foretaget sig i forbindelse med Østre Landsrets kendelse af 8. februar 1966 vedrørende N. N.

Siden kendelsen har sædelighedspolitiet undladt at beskæftige sig med de løsagtige kvinder, der har fast bopæl, og som trækker fra barer o.l. (prostitutionens »overklasse«), idet man som hovedregel ikke mere har nogen mulighed for at få fornødne oplysninger om, hvorvidt de har lovligt arbejde.

Ikke mindst fordi tidligere erfaringer har vist, at adskillige piger af denne kategori er i hænderne på alfonser af et vist format, er denne sondring mellem prostitutionens »over-« og »underklasse« ikke holdbar.

Man har da også herfra ved skrivelsen af 8/3 1966 gjort justitsministeriet opmærksom på, at den nævnte dom burde foranledige en lovændring.

Dette kan ske enten ved en tilføjelse til retsplejeloven, der giver det fornødne anholdelsesgrundlag til afhøring og undersøgelse med henblik på meddelelse af pålæg, eller det kan ske ved en ændring af straffelovens § 199, således at denne bestemmelse er overtrådt, såsnart vedkommende hengiver sig til lediggang. Den første reaktion imod de pågældende bør dog i almindelighed være en af politiet meddelt advarsel i forbindelse med et tilbud om hjælp til at finde et passende arbejde.

III. En udtalelse om, hvorvidt der af hensyn til bestemmelsens anvendelse på homoseksuelt prostituerede vil være politimæssige betæneligheder forbundet med en ophævelse af straffelovens § 199.

Betæneligheder af denne art vil næppe være til stede, fordi den særlige afdeling D i 3. politiinspektorat har måttet erkende, at det efter ophævelsen af straffelovens § 230 er forbundet med endnu større vanskeligheder end tidligere at håndhæve bestemmelsen i § 199 overfor den mandlige prostitution. Dette skyldes navnlig, at de prostituerede mænd lettere end kvinderne kan dække sig bag et eller andet ukontrollabelt arbejde.

Hertil kommer, at afdeling D er blevet ophævet som selvstændig afdeling, og styrken er blevet stærkt decimeret.

IV. Oplysning om omfanget og arten af den homoseksuelle prostitution efter ophævelsen af straffelovens § 230.

Der foreligger kun et beskedent resultat af det arbejde, som afdeling D med det, som foran nævnt, stærkt reducerede personale har kunnet udføre i tidsrummet efter den 1. juli 1967.

8 personer har været afhørt med henblik på homoseksuel prostitution, og heraf har de 3 fået pålæg om at søge lovligt arbejde, medens 5 har været afhørt i henhold til § 199.

Fra kriminalpolitiet har man fået meddelelse

om, at 11 mænd har begået tyverier og 10 røverier overfor homoseksuelle i tiden fra 1. juli 1967 til 1. januar 1968. Op mod halvdelen af de anmeldte er dog indtil videre ikke identificerede.

Det kan ikke udelukkes, at antallet af kriminelle sager er større, men da § 230 ikke længere eksisterer, kan man ikke identificere de pågældende sager ved at undersøge, hvilke paragrafer der er overtrådt. F.eks. indstilles en røverisag på samme måde, hvad enten gerningsmanden er en prostitueret eller ej.

Jens Jersild.

Politidirektøren.

Ekstrakt af skrivelse af 30. august 1972 fra politidirektøren i København

Om sædelighedspolitiafdelingens nedlæggelse kan jeg oplyse:

Den 1. juni 1971 blev der med hensyn til afdelingens hidtidige arbejdsområder forholdt således, jfr. to dagsbefalinger af 1. juni 1971:

Sager vedrørende straffl. §§ 199, 233 og politivedtægtens § 5 behandles nu hovedsagelig på politistationerne. Pålæg efter strfl. § 199 meddeles ligesom pålæg efter politivedtægtens § 6 af stationslederen (evt. dennes stedfortræder eller den vagthavende politiassistent), og samtidig henvises den pågældende til Dansk Forsorgsselskab, Hjælpetjenesten, som yder bistand med hensyn til fremskaffelse af lovligt erhverv.

Sager vedrørende overtrædelse af strfl.s §§ 225, 228 og 229 behandles af kriminalpolitiet, og sædelighedspolitiets opgaver i henhold til loven om bekæmpelse af kønssygdomme (opsporing af smitekilder, tvangsfremstillinger og tvangsindlæggelser) behandles af civilpolitiafdelingen, som også har overtaget kontrollen med forhandling af svangerskabsforebyggende midler.

I en skrivelse af 12. januar 1972 til justitsministeriet, hvori jeg nærmere har redegjort for denne og andre omlægninger inden for Københavns politi, er omlægningen motiveret således:

»Ændringen er udtryk for, at man under hensyn til politiets personaleforhold og den ændrede samfundsmæssige vurdering af en del af de lovbestemmelser, som sædelighedspolitiet har haft til opgave at påse overholdt, jfr. forhandlingerne i folketinget (spalte 4614-4634) i marts 1971 af et forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov (prostitution m.v.), ikke har fundet tilstrækkelig grundlag for at opretholde en central afdeling med de hidtidige ret

specielle opgaver, der uden vanskelighed — i det omfang central behandling er nødvendig — vil kunne varetages inden for rammerne af andre bestående centrale afdelinger.«

Af det personale, som ved omlægningen var ansat i sædelighedspolitiet, i alt 21 mand, blev 8 overført til kriminalpolitiet og 4 til 4. politiinspektorat, modsvarende de opgaver, som disse afdelinger overtog fra sædelighedspolitiet. Det resterende personale blev afgivet til forskellige afdelinger under ordenspolitiet som kompensation for det merarbejde, der dels ved billedpornografiens frigivelse, dels ved sædelighedspolitiets nedlæggelse blev pålagt enkelte af politistationerne.

Dette merarbejde består først og fremmest i en rent ordenspolitimæssig kontrol med området omkring Gasværksvej, Istedgade, Colbjørnsensgade og Halmtorvet, hvor den stærke koncentration af beværtninger, pornoforretninger og -klubber, massageklinikker og gadeprostitution og i forbindelse hermed også en stigende kriminalitet har gjort det nødvendigt at oprette en særlig »Halmtorvspatrolje« til supplerung af det ordinære polititilsyn. Om denne patruljes virksomhed, der har bidraget væsentligt til at gøre forholdene i kvarteret nogenlunde tålelige, henviser jeg til

Herudover har ordenspolitiet haft et meget betydeligt merarbejde i forbindelse med efterforskning og retsforfølgning af et stort antal sager mod indehavere af de talrige ulovlige live-show- og filmklubber, som er vokset frem i forbindelse med billedpornografiens frigivelse. Om omfanget af denne virksomhed, der har nødvendiggjort en udvidelse af bevillingskontorets personale, kan oplyses, at Københavns politi i 1969, 1970 og 1971 har rejst ca. 70 sager vedrørende ulovlig klubvirksomhed, og aktivite-

ten blev yderligere intensiveret i foråret 1972 med den virkning, at ulovlighederne i hvert fald midlertidigt stort set blev bragt til ophør.

Nedlæggelsen af den hidtidige sædeligheds-politiafdeling har således ikke medført, at politiet har mindre personale end tidligere beskæftiget med kontrol med prostitutionsmilieuet. Der er derimod sket en omlægning af arbejdet,

således at hovedvægten nu lægges på at løse de rent ordens- og kriminalpolitimæssige problemer, som dette milieu giver anledning til, herunder ulemperne for de omboende, medens de hensyn, der i de enkelte tilfælde kunne begrunde en anvendelse af strfl. § 199, prioriteres lavere.

P. Christensen.

POLITIDIREKTØREN

C-dagsbefaling
Den 1. juni 1971

Ekspedition af sager

I tilknytning til den i dag udsendte C-dagsbefaling om ophævelse af 3. politiinspektorats afdeling B fastsættes følgende retningslinier for behandlingen af sager vedr. overtrædelse af straffelovens §§ 199 og 233 samt politivedtægtens § 5:

Når det konstateres, at en kvinde på eller ud til gade har gjort sig skyldig i uanstændig opførsel ved at opfordre til utugt eller i forbindelse med uberettiget ophold har drevet utugt, kan der normalt kun foretages anholdelse i tilfælde, hvor vedkommende er uden midler til lovligt underhold eller ikke har bolig eller varigere opholdssted her i landet eller er ukendt, og antagelige oplysninger om navn og adresse ikke haves eller kan fremskaffes, jfr. i øvrigt A-dagsbefaling III/1.

I tilfælde, hvor anholdelse således ikke kan finde sted, foretages på stedet en kort afhøring af evt. vidner samt under iagttagelse af retsplejelovens § 807, stk. 3, af kvinden. Hun gøres herunder bekendt med, at hun senere vil blive tilsagt til en supplerende afhøring på politistationen.

Har overtrædelsen fundet sted på gaden, skal det endvidere betydes hende, at hun, jfr. politivedtægtens § 6, stk. 1, ikke må stå stille eller færdes frem og tilbage det pågældende sted.

Der udfærdiges en 13-b rapport, og hvis forbud er givet i medfør af politivedtægtens § 6, stk. 1, noteres dette, jfr. A-dagsbefaling 11/20, på et observationsblad, hvorefter sagen forelægges for politikommissæren, der lader den pågældende tilsige til supplerende afhøring på stationen. I tilsigelsen pålægges det hende at medbringe bevis fra læge eller klinik for, at hun har ladet sig undersøge for eventuel kønssygdom.

Har vedkommende kvinde flere gange gjort sig skyldig i overtrædelse af politivedtægtens § 5, og betingelserne i øvrigt er til stede, meddeles der hende - i forbindelse med den supplerende afhøring — et forbud i henhold til politi-

vedtægtens § 6 efter de i dagsbefaling ingen anførte regler.

Fremgår det af afhøringen, at den pågældende hengiver sig til lediggang og hovedsagelig ernærer sig ved utugt, og hun er over 18 år, skal der, jfr. straffelovens § 199, meddeles hende et pålæg om at søge lovligt erhverv.

Pålægget meddeles af politikommissæren (evt. stedfortræderen eller den vagthavende politiassistent), der nøje skal gøre vedkommende bekendt med pålæggets varighed og virkninger samt udlevere hende en skriftlig meddelelse (hertil anvendes indtil videre skematisk blanket K 7786 i tillempet form) og evt. henvise hende — efter forudgående telefonisk aftale — til Dansk Forsorgsselskab, hjælpetjenesten (DFH), tlf. 39 36 52, med henblik på hjælp til lovligt erhverv. Når dette kontor er lukket, henvises til foreningen »Unge Kvinders Vel«, tlf. ØB 4737, og der udfærdiges en notits, der fremsendes til DFH.

En genpart af nævnte meddelelse indsættes i alfabetisk orden i det i A-dagsbefaling 11/20 omtalte forbudsregister, og RR underrettes pr. telex.

Efter endt afhøring og evt. meddelelse af forbud eller pålæg gøres hun af den vagthavende politiassistent (politikommissæren) bekendt med, at der ikke vil ske mere i sagen, medmindre evt. forbud eller pålæg overtrædes, og sagen henlægges derefter på politistationen.

Ved overtrædelse af et tidligere meddelt forbud eller pålæg fremsendes sagen til kontoret for politisager til afgørelse.

Har den pågældende kvinde ikke over for stationen dokumenteret, at hun har ladet sig undersøge for evt. kønssygdom, fremsendes en genpart af rapporten til 4. politiinspektorat til underretning og evt. videre foranstaltning.

Er vedkommende under 18 år, skal børneværnet snarest underrettes pr. telefon, og der fremsendes en genpart af rapporten, ligesom der til-

kaldes en børneværnsrepræsentant til den supplerende afhøring på stationen, jfr. A-dagsbefaling 1V/1.

Fremgår det af afhøringen, at den pågældende kvinde er gift (eller har en samlever), eller der i øvrigt opstår formodning om overtrædelse af bestemmelserne i straffelovens §§

228 og 229 vedr. alfonseri, rufferi m.v., fremsendes en genpart af rapporten til 2. politiinspektorat.

Når det drejer sig om en ikke-skandinavisk kvinde uden nærmere tilknytning til Danmark, underrettes 2. politiinspektorat, afdeling E, med henblik på evt. udvisning.

P. Christensen.

Redegørelse for det hjem, der drives af foreningen »Unge Kvinders Vel«

Hjemmet, der har til huse i en pæn gammel-dags lejlighed på 4. sal på Østerbro i København, består af kontor, opholdsstue, spisestue, to soveværelser og et enkelt kammer. Det er indrettet til at rumme 9 kvinder, men man kan om fornødent midlertidig disponere over en eller to yderligere sovepladser. Antallet af anbringelser¹⁾ har i året 1963 været 235, men er i årene herefter jævnt faldet med ca. 55 % til 105 i året 1970. Det gennemsnitlige daglige belæg, der i årene 1963-65 lå omkring 7, faldt i 1966 til 6,2, og er i de følgende år yderligere faldet til 4,8 i 1970; at belægget således kun er reduceret med ca. 31 % i forhold til 1963 er udtryk for, at anbringelsestiden under de bestående vanskeligheder ved at skaffe kvinderne passende værelser til en overkommelig pris har været noget længere end tidligere.

Mellem $\frac{1}{2}$ og $\frac{2}{3}$ af de unge piger er anbragt af Københavns politi, der således formentlig i gennemsnit tegner sig for ca. 3 af hjemmets pladser. Ca. 20 o/0 - i 1970 dog kun 6 o/0 - af anbringelserne er foranlediget af Dansk forsorgsselskab, der navnlig anvender hjemmet i tilfælde, hvor en anbringelse skønnes at blive så kortvarig, at opholdet i selskabets ungdomspension Engelsborg ikke bør komme på tale. Tendensen har for begge disse grupper - navnlig for politiets - vedkommende været nedadgående siden 1963; af den samlede nedgang på 130 anbringelser vedrører således 121 disse grupper. Til disse grupper kommer unge kvinder, der på frivilligt grundlag er henvist af børne- og ungdomsforsorgen; disse anbringelsers antal har været nogenlunde konstant, men relativt stigende, og udgjorde i 1970 ca. 23 % af det samlede antal anbringelser. En gruppe

på mellem 10 og 20 % udgør endelig kvinder, der af egen drift henvender sig med anmodning om bistand.

En stigende andel (ca. 63 %) af de anbragte kvinder er under 21 år gamle, knap 29 % under 18 år (1970).

Klientelet har indtil for et par år siden i alt væsentligt bestået af to lige store grupper, kvinder født i og uden for København, hvorimod antallet af kvinder født i udlandet, Færøerne eller Grønland har været af forholdsvis ringe talmæssig betydning. Sidstnævnte gruppe har siden da været i stigning, og den har siden 1966 været lige så stor som hver af de øvrige to grupper — et forhold, som navnlig skyldes det stigende antal skandinaviske prostituerede i København.

Hjemmets forstanderinde, fru *Grethe Jørgensen*, har sammen med politiinspektør *J. Jersild* under et besøg, som udvalgets medlemmer har aflagt på hjemmet, redegjort for den indsats, der ydes overfor de af politiet anbragte kvinder under opholdet og efter udskrivningen fra hjemmet. Det fremgår af denne redegørelse, at hjemmet i første række sigter imod at bringe de unge piger på fode ved at bringe deres arbejds- og boligforhold i orden. Dette sker ved at yde dem kost og logi, ved at hjælpe dem med at søge arbejde, bl.a. på arbejdspladser, hvor man har kontakter, og ved om nødvendigt at yde en beskedent hjælp til retablering af garderobe m.v. På den anden side er det en betingelse for fortsat ophold, at pigerne i hvert fald efter en kort tids forløb har arbejde uden for hjemmet og betaler et mindre beløb (i maj 1967 56 kr. ugentlig) for kost og logi; det kontrolleres dog kun i tilfælde af konkret mistanke, om den pågældende faktisk arbejder. Pigerne arbejder normalt ude et par uger, inden de, efter at have sparet tilstrækkeligt op, flytter på

¹⁾ Excl. tilfælde, hvor den pågældende er bortgået uden at være blevet indrulleret.

eget værelse. For så vidt angår de af pigerne, der hører hjemme i provinsen og ønsker at vende tilbage dertil, ydes der hjælp til hjemrejsen.

Jævnside med denne reetablering af kvindernes arbejds- og boligforhold bestræber forstanderinden og de to assistenter - hvoraf ingen har en specifik, på behandlingen af det pågældende klientel rettet uddannelse - sig på gennem uformelle samtaler at påvirke pigerne til at ændre deres livsførelse. Det er forstanderindens opfattelse, at den noget længere anbringelsestid på op til 3 måneder, der som nævnt ovenfor har baggrund i boligsituationen, har været af betydning for denne stabiliserende påvirkning af pigerne.

Opholdet på hjemmet afsluttet i ca. 1/4 af tilfældene med, at pigerne bliver anbragt i plad-

ser, og et lignende antal udskrives til ophold hos familie og bekendte. Kun omkring 16 % (i 1970 dog ca. 28 00) er udeblevet under udgang for at søge arbejde m.v. Resten anbringes i hospitaler, på optagelses- og pighjem m.v. eller sendes hjem til udlandet.

Der er ikke tilrettelagt nogen systematisk *efterbehandling* af pigerne efter udskrivningen, men det tilkendegives for dem, at de altid vil kunne få bistand, hvis de skulle føle behov herfor, og en stor del af pigerne retter efter udskrivningen henvendelse til hjemmet, der efter forstanderindens skøn opretholder kontakt af varierende intensitet med ca. halvdelen af de ca. 30 % af pigerne, som man skønner stabiliseres efter opholdet.

Personundersøgelse på frivilligt grundlag i forbindelse med pålæg efter § 199

Efter anmodning fra sædelighedspolitiet etableredes der i januar 1963 forsøgsvis en ordning, hvorefter indbragte kvinder samtidig med, at de af politiet fik meddelt pålæg efter straffelovens § 199, blev opfordret til at give samtykke til, at der af Dansk forsorgsselskab blev foretaget en undersøgelse af deres personlige forhold med henblik på en tilrettelæggelse af et tilsynsarbejde på helt frivilligt grundlag, evt. kombineret med en anbringelse på det af Unge Kvinders Vel drevne optagelseshjem eller i anden institution.

Forsorgsselskabet har i perioden 29. januar 1963–31. december 1966, altså over en periode af ca. 4 år, foretaget i alt 32 frivillige under-

søgelser, hvoraf de 24 er foretaget i løbet af det første år. Den afdeling af Dansk forsorgsselskab, der har haft med de pågældende sager at gøre, har udtalt som sin opfattelse, at den frivillige undersøgelse har været et hensigtsmæssigt og rimeligt arrangement for de ca. 60 % af kvinderne, som havde erklæret sig positivt indstillet over for undersøgelsen, medens det havde problematisk værdi overfor de resterende, negativt indstillede kvinder. Årsagen til de forholdsvis beskedne resultater af denne frivillige forsorg må søges i, at de pågældende kvinder i praksis ikke har vist sig særlig motiverede for forsorgsmæssig bistand på længere sigt.

Dansk forsorgsselskabs bistandsarbejde overfor prostituerede

Dansk forsorgsselskab tilrettelægger med udgangspunkt i de foreliggende oplysninger om de personlige forhold (mentalerklæring, personundersøgelse m.v.) og en personlig samtale en behandling efter i det væsentlige samme retningslinier, som i øvrigt følges i selskabets tilsynsvirksomhed.¹⁾ Foruden et tilbud om mere praktisk hjælp til fremskaffelse af et sted at bo, kost, beklædning, lægehjælp, arbejde m.v. vil behandlingen rette sig mod kvindens tilpassevanskeligheder og årsagen til disse. Det vil regelmæssigt være hensigtsmæssigt for behandlingen at anbringe kvinden på et hjem i kortere eller længere tid, medens hendes forhold stabiliseres. En del af de pågældende kvinder, der tidligere har været anbragt på institutioner under børne- og ungdomsforsorgen, møder tanken om institutionsanbringelse med betydelig modvilje. Hertil kommer, at varigheden af den afsoning, der kan komme på tale i tilfælde af vilkårovertrædelse, er forholdsvis kort og derfor vanskeligt kan bære for indgribende foranstaltninger, uden at den pågældende modsætter sig disse. Forsorgsselskabet er derfor noget tilbageholdende med hensyn til institutionsanbringelse og søger i vid udstrækning som et led i behandlingsarbejdet at lade klienterne søge at klare sig uden sådan anbringelse; de vil på et senere tidspunkt ofte erkende, at anbringelse er adækvat og rette sig efter tilsynets forskrifter i så henseende.

De nævnte betragtninger må antages at ligge bag den begrænsede anvendelse af særvilkår om institutionsanbringelse. I årene 1962-66 har således kun gennemsnitlig 4 kvinder hvert år haft sådant vilkår. Andre anbringelser på institutioner er sket på frivilligt grundlag. Om forsorgsselskabets institutionsanbringelse af prosti-

tuerede kvinder, der i årene 1963-68 i hovedstaden er idømt en betinget dom med vilkår om tilsyn, har selskabet meddelt følgende statistiske oplysninger, der dog ikke vedrører 31 udenlandske kvinder:

Tabel 1
Anbringelseshyppigheden

Anbragt antal gange	63-64	65-66	67-68	ialt
1 gang	11	4	7	22
2 gange	7	9	2	18
3 gange	5	4	3	12
4 gange	3	3	—	6
5 gange	2	2	1	5
6 gange	6	—	—	6
7 gange	—	1	—	1
8 gange	1	—	1	2
9 gange	2	1	—	3
14 gange	1	—	—	1
<hr/>				
Intstitutionsanbragte kvinder ialt	38	24	14	76
(Ialt antal gange ..	138	72	33	243
<hr/>				
Gennemsnitligt antal gange	3,6	3,0	2,5	3,2)
<hr/>				
Kvinder, der ikke har været på institution	22	20	9	51
<hr/>				
Tilsynsbetinget dømte ialt	60	44	223	127

Det fremgår heraf, at omkring 60 % af de pågældende kvinder rent faktisk er placeret på en eller anden institution ved Dansk forsorgsselskabs foranstaltning. Det absolutte antal kvinder er dog naturligvis faldende med det faldende antal dømte kvinder. Der er en tydelig tendens til færre anbringelser pr. kvinde (1967-68: 2,5 i gennemsnit). Til gengæld er anbringelseshyppigheden pr. anbragt kvinde noget længere (gen-

0 Der kan herom bl.a. henvises til kriminalforsorgsudvalgets 1. betænkning (nr. 400/1965), kapitel 2, og udvalgets 2. betænkning (nr. 519/1969) om vilkår ved betingede domme og prøveløsladelser.

Tabel 2.
 Antal anbringelser og disses varighed

	Antal anbringelser				Anbringelsernes varighed (63-68)							Opholdsdage pr. anbringelse			
	63-64	65-66	67-68	ialt	1-2	3-7	8-14	15-21	22-30	1-2 mdr.	3-6 mdr.	over 6 mdr.	63-64	65-66	67-68
Unge Kvinders Vel ..	53	19	6	78	20	24	13	9	5	2	3	2	13	21	4
Kana	37	15	1	53	-	8	10	6	7	10	4	6	34	75	18
Engelsborg	4	18	20	42	2	5	7	1	5	7	4	6	92	111	56
KFUK's herberge og gæstehjem	-	3	-	3	-	-	1	-	2	-	-	-	-	18	-
Korsly	2	-	-	2	-	1	-	-	1	-	-	-	15	-	-
Kvindehjemmet, Jagtvej	3	-	-	3	-	-	-	-	-	1	1	1	74	-	-
Husholdningsskole	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	9	-	-
Forsorgshjem	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	10	-	-
Rudolph Bergs hospital	18	4	3	25	1	7	11	5	1	-	-	-	13	8	9
Statshospital el. psyk. afd.	9	3	-	12	1	3	4	1	-	-	2	1	16	87	-
Fødeafdel. el. mødre-hjem m.v.	6	5	-	11	-	5	3	-	1	2	-	-	12	14	-
Sygehuse el. rekonvalescenthjem	4	5	3	12	-	1	4	4	2	-	-	1	55	15	14
Ialt	138	72	33	243	24	54	55	26	24	22	14	17	23,5	56,0	38,3

nemsnitlig 3-4 mdr.), hvilket også gør sig gældende m.h.t. varigheden af de enkelte anbringelser (godt 1 måned i gennemsnit): ca. halvdelen af anbringelserne varer højst 14 dage, mellem 18 og 36 % over 1 måned. Ca. $\frac{2}{3}$ af de anbragte kvinder placeres i institution straks på dommens dato. I sammenhæng med det anførte står utvivlsomt, at et færre og færre antal kvinder (i 1967-68 kun én) overføres fra én institution til en anden. Det kan til gengæld konstateres, at procenten af bortgåede kvinder, der i årene 1963-66 var ca. 32, i årene 1967-68 er steget til 75; det absolutte tal er dog omtrent det samme som i den forudgående toårsperiode.

Det ses endvidere, at de tre specielt af kriminalforsorgen benyttede institutioner, Unge Kvinders Vel, Kana og Engelsborg, igennem seksårsperioden har en klart stigende betydning

Tabel 3
 Anbringelserne gennemsnitlige varighed (dage)

	1963-64	1965-66	1967-68	Ialt
Pr. anbringelse ..	23,5	55,9	37,6	35,1
Pr. anbr. kvinde	85,3	167,9	89,1	112,1
Opholdsdage ialt .	3.242	4.029	1.247	8.518

Tabel 4
 Tidspunktet for 1. anbringelse (1963-68)

	Domsdato	1. md.	løvrigt 2-6 mdr.	efter 6 mdr.	ialt	
Unge kvinders Vel	21	3	5	1	30	
Kana	12	2	3	-	17	
Engelsborg	12	3	1	-	16	
Rudolph Bergs hospital	3	-	5	-	8	
Statshospital el. psyk. afd.	1	-	-	1	2	
Andet	-	1	-	2	3	
Ialt kvinder	49	65 %	9	14	4	76

i sammenligning med de øvrige anbringelsesmuligheder. 1 procent af antallet af anbringelser er stigningen fra 68 til 81, i procent af opholdsdage fra 71 til 94. Af de tre institutioner er Engelsborg efterhånden blevet klart dominerende, idet institutionen i 1967-68 dækkede 91 % af det samlede antal opholdsdage.

De anførte oplysninger er formentlig udtryk for, at forsorgsselskabet i løbet af perioden har måttet koncentrere sig om den vanskeligere del af de prostituerede kvinder.

Som det fremgår af foranstående oversigt,

Tabel 5.
Årsagen til anbringelsernes ophør

	1963-64				1965-66				1967-68				Ialt 1963-68			
	Udskr.	Overf.	Bortg.	Ialt	Udskr.	Overf.	Bortg.	Ialt	Udskr.	Overf.	Bortg.	Ialt	Udskr.	Overf.	Bortg.	Ialt
Unge Kvinders Vel ..	24	10	19	53	11	1	7	19	1	-	5	6	36	11	31	78
Kana	14	9	14	37	11	3	1	15	-	-	1	1	25	12	16	53
Engelsborg	-	-	4	4	4	-	14	18	2	1	17	20	6	1	35	42
KFUK's herberge og gæstehjem	-	-	-	-	3	-	-	3	-	-	-	-	3	-	-	3
Korsly	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Kvindehjemmet, Jagtvej	2	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	3
Husholdningsskole	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Forsorgshjem	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Rudolph Bergs hospital	9	9*)	-	18	4	-	-	4	2	-	1	3	15	9	1	25
Statshospital el. psyk. afd.	1	6	2	9	2	-	1	3	-	-	-	-	3	6	3	12
Fødeafd.r el. mødre- hjem	2	3	1	6	5	-	-	5	-	-	-	-	7	3	1	11
Sygehuse el. rekonvales- centhjem	2	1	1	4	5	-	-	5	3	-	-	3	10	1	1	12
I alt	55	39	44	138	45	4	23	72	8	1	24	33	108	44	91	243

*) 1 til rekonvalescenthjem, 1 til Kana, 2 til Engelsborg, 5 til Unge Kvinders Vel

sker de fleste anbringelser nu i det af foreningen Unge Kvinders Vel drevne optagelseshjem i København og i forsorgsselskabets ungdomspension Engelsborg. Om førstnævnte hjem henvises til fremstillingen foran side 65, hvoraf også fremgår, at dette hjem navnlig anvendes af forsorgsselskabet i tilfælde, hvor anbringelsen på forhånd skønnes at blive af forholdsvis kort varighed.

Ungdomspensionen *Engelsborg* har efter en ombygning i 1961 plads til 24 unge kvinder, der indlogeres på eneværelser. Institutionen har, som det er nævnt i udvalgets 1. betænkning s. 20, tidligere i væsentlig omfang (15 pladser) stået til rådighed for børne- og ungdomsforsorgen; men efter den 1. januar 1967 har alene Dansk forsorgsselskabets klienter haft ophold i pensionen. Belægget har i de senere år været stadig faldende; medens det gennemsnitlige belæg i finansåret 1963/64 var 16,4 pladser, var det tilsvarende tal for finansåret 1967/68 11,6. Denne tendens blev kun midlertidigt modvirket ved, at man i marts 1967 har hævet maksimumsalderen for anbringelse i pensionen fra 25 til 30 år, og i marts 1971 har man indrettet halvdelen af pladserne til mandlige klienter

under forsorgsselskabet. Efter oprettelsen af en yderligere funktionærbolig er der herefter 11 pladser for kvinder.

Af de pågældende unge piger bliver nogle - men efter det oplyste forholdsvis få - anbragt i pensionen allerede i forbindelse med straffesagens behandling, således at opholdet træder i stedet for varetægtsfængsling. De øvrige af pigerne anbringes på institutionen i forbindelse med domsafsigelsen eller senere. Ca. halvdelen af pigerne har efter de af institutionen meddelte oplysninger ernæret sig ved utugt; har de ikke tillige begået andet strafbart forhold, bliver de dog som altovervejende regel først anbragt på institutionen under tilsynsforløbet.

De fleste af pigerne har arbejde i byen, medens de resterende - indtil de efter en kortere observationstid finder arbejde uden for pensionen — gennemgår en vis arbejdstrening bestående i bl.a. rengøring, vask, syning og madlavning i pensionens undervisningslokaler og skolekøkken. Der er derunder mulighed for at deltage i undervisning - bl.a. i maskinskrivning - ligesom pigerne har lejlighed til i særlige lokaler at drive hobbyvirksomhed, amatørteater, stoftryk m.v. samt høre radio og se TV.

Forstanderinden varetager under opholdet hvervet som tilsynsførende for de pågældende piger og har i denne egenskab samme kompetence som lederne af forsorgsselskabets afdelinger. Behandlingsarbejdet består i samtaler med pensionens fem medarbejdere, hvoraf ingen for tiden har nogen specifik, på dette arbejde rettet uddannelse; desuden besøges pensionen hver 14. dag af en psykiater, der har samtaler med alle de anbragte.

Opholdets varighed er i almindelighed omkring 6 måneder, for de prostituerede dog noget kortere, jfr. foranstående statistiske oplysninger. Varigheden har dog ret betydelige individuelle variationer, bl.a. afhængig af, om der søges gennemført en egentlig lære eller uddannelse.

Efter udskrivningen føres tilsynet med de i København bosiddende klienter sædvanligvis fra pensionen under anvendelse af forsorgsselskabets almindelige ressourcer.

Kvindehjemmet på Jagtvej i København er en selvejende institution, der for ca. 70 % vedkommende drives ved hjælp af tilskud fra det offentlige. Dets kapacitet er - foruden en særlig børneafdeling, der fortrinsvis er beregnet for de logerendes børn - 59 værelser, der i givet fald kan udvides med yderligere 10 værelser. Hjemmet fungerer som et herberg for kvinder, der på en eller anden måde er kommet i en vanskelig boligmæssig situation. Opholdets varighed er normalt begrænset til 3 måneder, selvom denne regel ikke følges rigoristisk. Kvinderne har normalt arbejde uden for hjemmet. De

kommer enten af sig selv til hjemmet eller anbringes af sociale myndigheder, politiet, forsorgsselskabet m.v. Der opstilles ingen aldersgrænse for anbringelse, men hovedparten er i aldersgruppen 18-25/30 år. Ved anbringelsen rådgives de af forstanderinden eller dennes stedfortræder om løsningen af deres problemer; om et egentligt tilsynsarbejde er der dog ikke tale, selvom hjemmet kan påtage sig visse opgaver for en tilsynsførende, f.eks. administrering af antabus. Hjemmet har, som det fremgår af de af forsorgsselskabets meddelte oplysninger, optaget enkelte tidligere prostituerede og er fortsat villigt til i begrænset omfang at optage sådanne klienter under forudsætning af, at de ikke længere driver prostitution.

Kirkens Korshærs optagelsehjem »*Korsly*« optager logerende efter nogenlunde samme retningslinier som kvindehjemmet; det har dog kun plads til 17 kvinder, der betaler et noget større beløb (100 kr. ugentlig) for kost og logi. Opholdets varighed er maksimalt 3 måneder; der dispenseres i et vist omfang. Personalet består af 2-3 medarbejdere, der bistås af en socialrådgiverstuderende og af en psykiater fra statshospitalet i Glostrup. Hjemmet har erklæret sig villigt til i noget højere grad at modtage klienter fra Dansk forsorgsselskab, herunder kvinder under tilsyn for overtrædelse af straffelovens § 199.

Forsorgsselskabet har tidligere anbragt prostituerede på det private plejehjem »Kana« i Jørnlunde ved Slangerup. Plejehjemmet er imidlertid nedlagt i 1968.

Kriminalforsorgsudvalgets undersøgelse om prostituereede kvinders recidiv efter afsoning af straf

Til belysning af prostituerede kvinders recidiv efter afsoning af straf har udvalget indhentet oplysninger fra rigsregistraturen vedrørende de kvinder, der ifølge meddelelse fra Københavns politi og statsfængslet i Horserød i årene 1960, 1961 og 1966 blev indsat til afsoning af fængselsstraf for overtrædelse af straffelovens § 199, evt. i forbindelse med andet strafbart forhold. Selv om den foretagne opgørelse, der af praktiske grunde er begrænset til de nævnte kilder, ikke er aldeles udtømmende, tør den anses for repræsentativ for de kvinder, der er indsat til afsoning de pågældende år.

Tabel 1.
1960.

	§ 199	Strafbart forhold i øvrigt	Både § 199 og strafbart forhold i øvrigt
Tidligere alene idømt betinget straf ¹⁾	8	1	2
Tidligere afsonet			
1 fgsl.straf	9	—	—
2 — straffe	4	—	1 ²⁾
3 — —	1	—	1 ³⁾
4 — —	3	—	—
5 — — og			
derover	2	—	1 ⁴⁾
	27	1	5

Samlet antal indsættelser i 1960: 33.

- 1) Kun én af de indsatte havde ved første indsættelse for overtrædelse af straffelovens § 199 ikke været idømt betinget dom. 5 af de indsatte er recidiveret inden for året 1960 og er medtaget 2 gange.
- 2) Afsonet 1 straf for overtrædelse af § 199, 1 straf for overtrædelse af § 199 og tyveri i forbindelse hermed.
- 3) Afsonet 1 straf for overtrædelse af § 199, 1 straf for andet strafbart forhold, 1 straf for begge dele.
- 4) 6 straffe for overtrædelse af § 199, 1 for andet strafbart forhold.

Oplysningerne i tabel 1-3 kan umiddelbart sammenlignes med de tilsvarende tabeller for årene 1952 og 1953 - 5 a og 5 b - i prostitutionsudvalgets betænkning s. 46-48; disse tabeller omfatter dog alene kvinder, der har afsonet straf i statsfængslet i Horserød.

Det fremgår af tabellerne, at der af de til afsoning indsatte i 1960 var 22 eller 67 %, i 1961 15 eller 48 o/0 og i 1966 10 eller 48 o/0, der tidligere havde afsonet straf for overtrædelse af pålæg efter straffelovens § 199. Af de samme kvinder havde i 1960 13 (39%), i 1961 8 (25 o/0) og i 1966 6 (29 o/0) tidligere afsonet 2 eller flere straffe herfor.

Tabel 2.
1961.

	§ 199	Strafbart forhold i øvrigt	Både § 199 og strafbart forhold i øvrigt
Tidligere alene idømt betinget straf ¹⁾	12	1	2 ²⁾
Tidligere afsonet			
1 fgsl.straf	7	1	—
2 — straffe	1	—	—
3 — —	—	1	1 ³⁾
4 — —	1	—	—
5 — — og			
derover	4 ⁴⁾	—	1 ⁵⁾
	25	3	4

Samlet antal indsættelser i 1961: 32.

- 1) Alle havde ved indsættelsen været idømt betinget dom. 3 af de indsatte er recidiveret inden for året 1961 og er derfor medtaget 2 gange.
- 2) Begge 1 dom for overtrædelse af § 199 og 1 dom for strafbart forhold i øvrigt.
- 3) Afsonet 1 straf for overtrædelse af § 199 og 2 straffe for andet strafbart forhold.
- 4) Heraf havde 2 afsonet hver 7 straffe for overtrædelse af § 199.
- 5) Afsonet 2 straffe for overtrædelse af § 199, 3 straffe for andet strafbart forhold.

Tabel 3.
1966.

	§ 199	Strafbart forhold iøvrigt	Både § 199 og strafbart forhold iøvrigt
Tidligere alene idømt betinget straf 1)	7	2	—
Tidligere afsonet			
1 fgsl.straf	4	1	—
2 — straffe	1	1	2 ²⁾
3 — —	2	—	—
4 — —	—	—	—
5 — — og	—	—	—
derover	1	—	—
	15	4	2

Samlet antal indsættelser i 1966: 21.

- 1) Alle de indsatte havde ved første indsættelse for overtrædelse af straffelovens § 199 været idømt betinget dom. En af de indsatte er recidiveret inden for året 1966 og er medtaget to gange.
- 2) Heraf havde
1 fange afsonet **1 straf** i henhold til § 199 og **1 straf** for andre forseelser
1 fange afsonet **2 straffe** på hver 1 års fængsel for alvorlig berigelseskriminalitet i forbindelse med § 199.

Af afsonerne var i 1960 22 (67 o/o), i 1961 26 (81 o/o) og i 1966 15 (72 o/o) under 25 år. Henholdsvis 6 (18 o/o), 6 (19 o/o) og 5 (24 o/o) var i alderen 18-21 år.

Den aktuelle kriminalitet bestod i hvert af årene 1960 og 1961 kun i 2 af tilfældene (6 o/o) i andet strafbart forhold foruden i overtrædelse af straffelovens § 199. Den tilsvarende procent var i 1966 steget til 24% (5 tilfælde). Medens af de øvrige tilfælde i 1960 næsten lige mange blev straffet med fængsel i mindre end 3 måneder og med strengere straf (henholdsvis 16 og 17), blev i 1966 13 af 16 straffet med fængsel under 3 måneder.

I sammenligning med 1952 og 1953 er det tydeligt, at praksis har været mere tilbageholdende med at anvende fængselsstraf i gentagne tilfælde. Medens i 1952-53 mellem $\frac{1}{3}$ og $\frac{1}{2}$ af de indsatte kvinder var straffet 2 eller flere gange for overtrædelse af § 199, er dette nu kun tilfældet for godt $\frac{1}{4}$'s vedkommende. Hertil kommer, at det samlede antal indsættelser udviser et voldsomt fald fra 56 i 1952 over 33 i 1960 til 21 i 1966, en samlet nedgang på 62,5 %¹⁾. Disse forandringer har ikke givet

0 Det bemærkes herved, at de to sidstnævnte tal er noget mere omfattende end tallet for 1952, jfr. foran.

sig udslag i nogen ændret aldersfordeling blandt de indsatte, der i 1966 var praktisk taget den samme som i 1952.

For de i 1960 og 1961 indsatte kvinder kan på grundlag af rigsregistraturattester meddeles nedenstående oplysninger om deres recidiv efter den (eller de) i vedkommende år afsonede straf(fe).

Tabel 4.

Antal straffe 1961-65 for overtrædelse af § 199 (de i 1960 indsatte kvinder)

Ved afsoningen i 1960 tidl. anset med	Senere straffe						Ialt
	1	2	3	4	5	Ingen	
Betinget straf	2	1	—	—	—	6	9
1 straf	—	—	1	—	—	6	7
2 straffe	1	—	—	—	—	3	4
3 —	—	—	1	—	—	1	2
4 —	1	2	—	—	—	—	3
5 —	—	—	—	—	—	3	3
Ialt	4	3	2	—	—	19	28

Tabel 5.

Antal straffe 1962-66 for overtrædelse af § 199 (de i 1961 indsatte kvinder)

Ved afsoningen i 1961 tidl. anset med	Antal straffe 1962-66						Ialt
	1	2	3	4	5	Ingen	
Betinget straf	5	2	1	—	—	4	12
1 straf	1	1	—	—	—	6	8
2 straffe	—	1	—	—	—	—	1
3 —	—	—	—	—	—	2	2
4 —	—	1	—	—	—	—	1
5 —	1	—	—	—	—	4	5
Ialt	7	5	1	—	—	16	29

Det fremgår af oplysningerne i tabel 4 og 5, at af ialt 57 indsatte kvinder i 1960 og 1961 var 35 eller 61 pct. ikke påny straffet i de følgende 5 år. Af de ialt 21 kvinder, der ved indsættelsen ikke tidligere havde afsonet fængselsstraf, var dette tal 10 eller 48 pct. Af de 15 kvinder, der havde afsonet 1 straf, undgik 12 eller 80 pct. at blive straffet påny. Af 8 kvinder, der havde afsonet 5 straffe og derover, blev 7 eller 88 pct. ikke straffet i den nævnte periode.

Tallene i de to tabeller viser en tendens til at undgå et større antal gentagne afsoninger for overtrædelse af § 199. Af de ialt 57 indsatte kvinder er indtil udgangen af den nævnte peri-

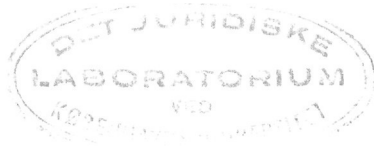
ode således 29 eller lidt over halvdelen ikke indsat til afsoning for overtrædelse af § 199 mere end 2 gange ialt, og kun 15 eller ca. $\frac{1}{4}$ har afsonet mere end 4 fængselsstraffe.

Derimod kan man ikke af de anførte tal slutte, at kvinderne i samme forhold har afholdt sig fra en livsførelse, der indebærer overtrædelse af § 199. Medregnes således de sager, hvor de pågældende kvinder er sigtet for overtrædelse af § 199 eller er meddelt pålæg for overtrædelse af denne bestemmelse, er det kun 20 af 57 eller 35 pct., der ikke ifølge de af rigsregistraturen flydende oplysninger har fortsat deres livsførelse. For de kvinder, der ikke tidligere havde afsonet straf for overtrædelse af

§ 199, er den tilsvarende procent 19 (4 af 21). Af de kvinder, der tidligere havde afsonet 1 straf, er 9 af 15 eller 60 pct. ikke senere registreret for sager vedrørende overtrædelse af § 199. Af 8 kvinder, der havde afsonet 5 eller flere straffe, er 4 eller 50 pct. registreret påny.

Det må yderligere antages, at en del kvinder har fortsat deres livsførelse, uden at dette er kommet til politiets kendskab.

Undersøgelsen har således bestyrket den i prostitutionsudvalgets betænkning, s. 46-47, anførte konklusion, hvorefter straffen gennemgående må antages at være lidet egnet til at hidføre en resocialisering af dette klientel.

Kriminalforsorsudvalgets undersøgelse vedrørende de af Københavns sædelighedspoliti i 1966 indbragte kvinder

Materialet omfatter ialt 314 kvinder, som af sædelighedspolitiet i København blev indbragt til politistationen i 1966 som mistænkte for overtrædelse af straffelovens § 199, politivedtægtens § 9 eller straffelovens § 233; hertil kommer kvinder, som i samme periode blev indbragt sigtet for overtrædelse af et vilkår i betinget dom for overtrædelse af straffelovens § 199.

Oplysningerne er tilvejebragt på grundlag af en gennemgang af de pågældende sagsakter med udgangspunkt i en række af en arbejdsgruppe under underudvalget stillede spørgsmål og er behandlet med bistand af stud. psych. Lili Lynnerup, Kriminalistisk Institut ved Københavns Universitet¹⁾.

I. De indbragtes personlige forhold

a) Alder ved 1. anholdelse i 1966:

14-17 år	50	(16 %)
18-20 -	108	(34 %)
21-24 -	85	(27 %)
25-30 -	54	(17 %)
31- -	17	(5 %)
	<u>314</u>	(99%)

Disse oplysninger kan sammenholdes med

b) Alder ved 1. anholdelse overhovedet:

14-17 år	83	(26 %)
18-20 -	123	(39 %)
21-24 -	66	(21 %)
25-30 -	29	(9 %)
31- -	13	(4 %)
	<u>314</u>	(99 %)

¹⁾ Fru Lynnerup har benyttet materialet ved besvarelsen af en specialopgave i psykologi, der foreligger i duplikeret form: »Prostituerede Kvinder«, København 1969.

Det fremgår heraf, at den overvejende del - mellem 50 og 65 % - af de pågældende kvinder ligger i aldersgruppen under 21 år, medens kun forholdsvis få - mellem 13 og 22 % - er ældre end 24 år og næsten ingen er ældre end 30 år.

Der er i hver af aldersgrupperne - bortset fra de 25-30 årige — overvejende sandsynlighed for, at de pågældende er debuteret i samras aldersgruppe (procenttal):

Debutalder	Alder 1966				
	14-17	18-20	21-24	25-30	31-
14-17 år	100	19	12	4	0
18-20 -	-	81	29	18	6
21-24 -	-	-	59	28	6
25-30 -	-	-	-	50	12
31- -	-	-	-	-	76
	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>

Det er i overensstemmelse hermed, når det af undersøgelsen fremgår, at 56 % af de indbragte (177) er indbragt for første gang, medens 14 % (44) er indbragt første gang i det foregående år - ialt altså 70 %. Kun 9 % (29) er indbragt første gang mere end 5 år tidligere.

Medens ancienniteten naturligvis er stigende med de pågældende kvinders alder, er det bemærkelsesværdigt, at den kulminerer i aldersgruppen 25-30 år, hvor kun 35 % (19 af 54) var indbragt første gang, 11 % første gang i det foregående år - ialt 46 %. 29 % - niere end $\frac{1}{4}$ - var indbragt første gang mere end 5 år tidligere. Af de 17 kvinder over 30 år var 11 - 65 % - indbragt første gang i 1966 - 76 % ikke tidligere end 1964.

Som det fremgår af nedenstående summariske opstilling (procenttal), er første anholdelse sket senere for kvinder opvokset i provinsen

end for kvinder opvokset i hovedstadsområdet eller i udlandet:

	Hoved- stad	Provins- byer	Land	Ud- landet
14-17 år	32	18	18	21
18-20 -	42	40	26	42
21-24 -	16	28	43	21
25-30 -	7	14	9	8
31-	3	0	4	8
[alt	92	43	23	91

De foran gengivne oplysninger viser en tydelig forskydning mod de yngste aldersgrupper sammenlignet med de i *Betænkning 1955* side 31 meddelte oplysninger om københavnske kvinder, der var anholdt i 1952-53 eller indgik i professor Tage Kemps i 1936 offentliggjorte undersøgelse. Procenten af anholdte under 21 år er således steget fra 37 % til 50 %, og medens i 1930'erne henholdsvis 6 % og 43 % blev anholdt første gang i alderen under 18 og 18-20 år. er de tilsvarende procenter nu 26 o/o og 39 %.

c) Kvindernes *civilstand* fremgår af denne oversigt:

Gift.	37	(12 o/o)
Separeret eller skilt	54	(17 o/o)
Enke.	3	(1 «o)
	94	(30 o/o)
Ikke tidligere gift.	220	(79 o/o)

Af de gifte kvinder levede kun 18, altså knapt 50 %, sammen med manden. Medregnes gruppen separerede-skilte, falder procenten til 20 (18 af 91); medens gruppen fra 18 til 30 år nogenlunde ensartet ligger på 21 å 24%» falder procenten til 7 for kvinderne på 31 år og derover. Af hele materialet havde kun 63, ca. 20 o/o, en mand, med hvem de levede sammen; denne procent varierer ret betydeligt i aldersgrupperne og synes at kulminere i alderen 25-30 år (18-20 år: 18 o/o; 21-24 år: 20 o/o; 25-30 år: 39 o/o; 31- år 29 o/o).

Oplysningerne svarer nøje til de i *Betænkning 1955* side 36 refererede oplysninger.

d) Nationalitet

223 kvinder (71 o/o) var danske statsborgere. Af de resterende 91 kvinder (29 %) var 55

(18 o/o) fra Norge, 24 (8«/o) fra Sverige. Medens af de danske kvinder 50 % var under 21 år, var dette for de norske kvinders vedkommende tilfældet for 62 o/o (34 af 55), for de svenske kvinders vedkommende derimod kun 29 o/o (7 af 24). Baggrunden herfor er en koncentration af de norske kvinder i aldersgruppen 18-20 år (42 %), medens halvdelen af de svenske kvinder er i gruppen 21-24 år.

Procenten af udlændinge har ifølge Københavns politis statistik været jævnt stigende siden årene 1957-60, da den lå omkring 10%. Efter en kulmination omkring årene 1966-67 er der atter tendens til nedgang, procenten faldt i 1970 til 24.

e) Opvækststed

Af de 223 danske kvinder var 92 (41 o/o) opvokset i hovedstadsområdet, 43 (19%) i provinsbyer med over 5000 indbyggere, 23 (11 o/o) i landkommuner, medens 65 (29%) havde haft flere opvækststeder. Medens grupperne under 21 år i noget større udstrækning tenderer mod hovedstadsområdet (ca. 45 %), finder man for grupperne 21-30 år tilsvarende en vis tendens mod provinsbyerne (ca. 22 %) og landkommuner (ca. 14 o/o).

Oplysningerne svarer ret nøje til sædeligheds-politiets og overlæge Bredmoses i *Betænkning 1955* side 31-32 gengivne oplysninger for årene 1952-53 og til *Mortensson og Vestergaard*, N.T.f.K. 1961 side 22, hvorefter ca. 1/2 af de mentalobserverede kvinder var indfødts københavner, ca. 1/4 kom fra provinsbyer og ca. 1/4 fra landkommuner.

f) Kønssygdom

I overensstemmelse med praksis, jfr. ovenfor side 19, blev ca. 75 % - ialt 236 kvinder - undersøgt for kønssygdom i forbindelse med indbringelsen; 42 (13 %) blev tvangsindlagt på hospital i henhold til kønssygdomsloven. Resultatet af undersøgelsen blev, at 71 kvinder konstateredes at lide af kønssygdom; dette svarer til 34 o/o af de undersøgte eller 26 % af samtlige 314 indbragte kvinder.

Medens antallet af undersøgte kvinder var klart stigende med alderen, kulminerer antallet af konstaterede tilfælde af kønssygdom i aldersgrupperne omkring 21 år:

	Undersøgt	Kønssyge	Ialt
14-17 år	20 (40 %)	5 (10 %)	50
18-20 -	87 (81 %)	33 (31 %)	108
21-24 -	67 (79 %)	28 (33 %)	85
25-30 -	46 (85 %)	12 (22 %)	54
31- -	16 (94 %)	3 (18 %)	17
Ialt	236 (75 %)	71 (26 %)	314

53 af kvinderne (17 % af hele materialet, ca. 66 % af antallet af kønssyge) var udeblevet fra lægebehandling og/eller anmeldt som smittekilde i henhold til kønssygdomsloven. Også dette antal synes at kulminere i aldersgruppen 21-24 år.

Det fremgår af den af sædelighedspolitiet førte statistik, at procenten af kvinder, der fandtes lidende af kønssygdom, siden 1953 har ligget ret konstant på ca. $\frac{1}{3}$ af samtlige undersøgte kvinder. Langt de fleste af kvinderne lider af gonorrhoe, medens kun ganske enkelte - i de senere år 1-2 % - af de undersøgte alene eller tillige lider af syfilis.

De ved undersøgelsen fremkomne tal afviger væsentligt fra de af overlæge *Emma Vestergaard*, jfr. Betænkning 1955 side 36, *Mortenson og Vestergaard*, N.T.f.K., 1961 side 18, og *Vestergaard*, Vernelagsnytt 1963 nr. 3 side 27, meddelte oplysninger om det udsnit af kvinderne, der gennemgår mentalobservation, og hvoraf omkring 80 % ved undersøgelsen havde eller fornylig havde haft kønssygdom.

Det anføres af *Jersild*, Løstgite kvinder, 1962, s. 13, at der er stor spredning i procenten af kønssyge blandt de forskellige grupper indbragte. Medens således i 1956 52 % af nyhavnspigerne og 42 % af amerikanerpigerne var kønssyge, bevirker det forhold, at de mere professionelle piger på visse barer og på gadetræk kun sjældent er kønssyge, at det samlede gennemsnit for det pågældende år falder til 31 %.

g) Af nedenstående tabel fremgår, i hvilket omfang de indbragte kvinder var eller havde været undergivet børne- og særforsorg:

Alder	14-17	18-20	21-24	25-30	31-	Alle
Børneforsorg ..	34	24	14	2	0	74
Særforsorg	0	0	1	2	0	3
Intet	16	84	70	50	17	237
Ialt	50	108	85	54	17	314

Af de pågældende kvinder havde således kun ca. 25 % været undergivet børne- og særforsorg. Der er dog betydelig forskel mellem de enkelte aldersgrupper; medens procenten er 68 for de 14-17 åriges vedkommende, er den tydeligt faldende for de ældre aldersgruppers vedkommende for helt at forsvinde omkring 25 års alderen.

For så vidt angår de kvinder, der blev undergivet mentalobservation, oplyser *Mortenson og Vestergaard*, N.T.f.K. 1961 side 22, at $\frac{2}{3}$ af kvinderne havde været under børneforsorg i deres opvækst.

II. Tidligere og nuværende straffesager

a) Grundlaget for anholdelsen

Meddelelse af pålæg efter § 199	131	kvinder	(42 %)
Overtrædelse af politivedtægtens § 9	102	-	(32 %)
Overtrædelse af pålæg efter § 199	71		(23%)
Vilkårsovertrædelse af betinget dom for § 199 ..	2	-	(1 %)
Henvist fra anden afdeling	8	-	(3 %)
	314 kvinder (101 oo)		

Bortset fra aldersgruppen 14-17 år, hvor der ikke foreligger nogen anholdelse begrundet i overtrædelse af et pålæg efter § 199, er der ikke større forskelle mellem anholdelsesgrundlaget i de forskellige aldersgrupper. Der er dog grund til at bemærke, at medens der i de yngre aldersgrupper er klar overvægt for gruppen anholdelse med henblik på meddelelse af pålæg, går tendensen for de ældre kvinder i stigende grad fra denne gruppe til gruppen anholdelse for overtrædelse af politivedtægtens § 9, (d.v.s. gadetræk) jfr. følgende summariske oversigt, hvori tallene angiver procenter:

Alder	Med henblik på pålæg	Politi-vedtægten	Overtrædelse af pålæg	Antal ialt
14-17 år	60	34	0	50
18-20 -	44	27	25	108
21-24 -	37	33	28	85
25-30 -	32	39	20	54
31- -	35	41	24	17
(Samtlige)	42	32	23	314)

Samme tendens mod gadetrækkeri gør sig gældende, når talen er om gifte kvinder og andre kvinder, der lever sammen med en bestemt mand. Her angår ca. halvdelen af sagerne overtrædelse af politivedtægten, medens resten fordeler sig ligeligt i de to andre grupper.

Der er grund til at bemærke sig, at medens en forholdsvis meget stor del af de udenlandske kvinder anholdes med henblik på meddelelse af pålæg eller med sigtelse for en overtrædelse af et sådant (henholdsvis 60 og 17 0/0), er dette mere sjældent tilfældet for kvinder med dansk nationalitet (henholdsvis 34 og 25 0/0), og navnlig for kvinder opvokset i Hovedstadsområdet, af hvilke 40 0/0 anholdes for overtrædelse af politivedtægten.

b) Muligheden for indskriden over for de pågældende kvinder belyses ved hjælp af oplysningerne om sådanne foranstaltninger, som de var undergivet ved anholdelsen:

Børneforsorg ialt	40	(13 0/0)
Særforsorg	4	(1 0/0)
Pålæg efter § 199	63	(20 0/0)
Betinget dom efter § 199 samt sådant pålæg	12	(4 0/0)
(§ 199-foranstaltning ialt altså 75 eller 24 0/0).		
Betinget dom iøvrigt samt prøveløsladelsesvilkår	27	(9 0/0)
Ingen reaktioner	184	(59 0/0)
Ialt	330	(106 0/0)

Når antallet overstiger de 314 anholdte kvinder, skyldes dette, at 7 personer samtidig var undergivet § 199-pålæg og betinget dom m.v. for andet forhold end § 199, og at 6 og 3 personer foruden sådan betinget dom m.v. var undergivet henholdsvis børne- og særforsorg.

Kun for 20 pct. af kvindernes vedkommende var der tale om nogen løbende foranstaltning,

der ikke havde sin baggrund i straffelovens § 199, medens 59 pct. overhovedet ikke var undergivet nogen løbende foranstaltning.

Ser man alene på de 223 kvinder med dansk statsborgerskab, ændres billedet ikke i væsentlig grad: 23 pct. havde reaktioner uden baggrund i § 199, 27 pct. § 199-foranstaltninger, medens 53 pct. ingen løbende foranstaltninger havde.

Derimod har aldersfordelingen væsentlig betydning, jfr. tabel A (procenttal i parentes).

Det ses heraf, at henvend $\frac{2}{3}$ af de anholdte i aldersgruppen 14-17 år var undergivet en foranstaltning der ikke var begrundet i § 199, og at kun godt $\frac{1}{3}$ ikke var undergivet nogen foranstaltning overhovedet. Det ses endvidere, at forholdet mellem disse to grupper ændres radikalt med stigende alder, men at på den anden side mellem $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{3}$ af de ældre kvinder var undergivet § 199-foranstaltning, i hvert fald pålæg efter denne bestemmelse.

c) Kvindernes tidligere *prostitutions foranstaltninger*, herunder også de under b) nævnte endnu løbende foranstaltninger, belyses ved den følgende oversigt, der alene registrerer den strengeste reaktion, jfr. tabel B.

Gruppen af strengere foranstaltninger (I a-c) omfattede 27 pct. af samtlige indbragte kvinder og var naturligt nok procentvis stærkere repræsenteret med stigende alder for at kulminere med de 25-30 årige (48 pct.) for derpå at falde til 30 pct. blandt kvinderne over 30 år. Ser man alene på de 223 danske kvinder, udgør procenten 33, medens den for de 91 udlændinge kun udgør 15; 34 af de 36 (94 pct.) tidligere domsafgørelser vedrørte danske kvinder.

14 pct. af samtlige kvinder var omfattet af gruppe II, de mildere foranstaltninger. Endelig havde 59 pct. af kvinderne ikke været undergivet nogen af de nævnte reaktioner. Ten-

Tabel A

	Bf.	Sf.	Pålæg	Bet. dom § 199 + pålæg	Bet. dom m.v. iøvrigt	Ingen *)	Ialt kvinder
14-17 år	29 (58)	- (-)	1 (2)	0 (-)	5 (10)	19 (38)	50
18-20 -	10 (9)	- (-)	21 (19)	6 (6)	10 (9)	67 (62)	108
21-24 -	1 (1)	2 (2)	20 (24)	5 (6)	7 (8)	54 (64)	85
25-30 -	- (-)	2 (4)	17 (32)	1 (2)	3 (6)	33 (61)	54
31- -	- (-)	- (-)	4 (24)	0 (-)	0 (-)	13 (77)	17
Ialt	40	4	63	12	25	186	314

*) Heri inkluderet 2 kvinder med prøveløsladelsesvilkår, der ovenfor er medregnet under betinget dom m.v. i øvrigt.

Tabel B

	14-17	18-20	21-24	25-30	31-	Alle
Ia. Ubetinget straf	0	2	6	9	2	19
b. Betinget dom	0	6	7	3	1	17
c. Pålæg efter § 199	1	20	14	14	2	51
IIa. Gjort bekendt med § 199	2	2	1	1	0	6
b. Advarsel efter politivedtægten	0	1	1	0	1	3
c. Anholdt i øvrigt	12	7	10	5	0	34
III. Andre	35	70	46	22	11	184
	50	108	85	54	17	314

densen i disse grupper var i det væsentlige som i gruppe I. De udenlandske kvinder var dog forholdsvis væsentlig stærkere (18 pct.) repræsenteret i denne gruppe end de danske (12 pct.).

Medens kun godt halvdelen (55 pct.) af de danske kvinder ikke tidligere havde været i det mindste anholdt af sædelighedspolitiet, var dette tilfældet for to trediedele af de udenlandske kvinders vedkommende (67 pct.).

Blandt de kvinder, der var eller havde været undergivet børneforsorg, ialt 74 kvinder, havde ca. 38 pct. ikke tidligere været underkastet nogen af de nævnte reaktioner for prostitution, medens der for de øvrige kvinder var tale om ca. 65 pct. Denne difference mere end udlignes når man medregner gruppen »i øvrigt anholdt af politiet«.

d) Ser man på de indbragte kvinders tidligere — herunder løbende — reaktioner for anden kriminalitet, ligeledes fordelt efter strengeste reaktion, danner der sig et tilsvarende mønster, omend talmæssigt af noget mindre omfang:

	14-17	18-20	21-24	25-30	31-	Alle
1. Ubetinget dom.....	0	1	11	9	1	22
2. Betinget dom eller tiltalefrafald	2	15	8	8	4	37
(heraf tiltalefrafald mod børneforsorg) (0)	(8)	(1)	(1)	(2)	(12)	
3. Bøder.	1	5	7	5	0	18
4. Intet.	47	87	59	32	12	237
Ialt	50	108	85	54	17	314

Kun 22 eller 7 % var således tidligere straffet med en ubetinget dom. Det bemærkes dog herved, at 5 kvinder, der tillige blev straffet for overtrædelse af straffelovens § 199, rettelig burde være medtaget i denne statistik, hvis resultat således burde være 29 eller 9 %. - Antallet af betingede domme og tiltalefrafald var 37 sva-

rende til 12 0/0, og antallet af bøder som strengeste reaktion 18 eller 6 0/0. - Ikke mindre end 3/4 af de indbragte kvinder havde ingen reaktion for anden lovovertrædelse end prostitution.

På samme måde som under c) ovenfor topper kriminaliteten forholdsmæssigt med aldersgruppen 25-30 år, ligesom forholdsvis flest reaktioner fandtes blandt kvinder af dansk nationalitet; medens af de udenlandske kvinder 92 pct. ikke havde nogen tidligere reaktion af den nævnte art, var denne procent for de danske kvinders vedkommende 68. 5 af de udenlandske kvinder - svarende til 6 pct. - havde en tidligere ubetinget dom.

e) Sammenholder man de under c) og d) fundne resultater, finder man en tydelig sammenhæng mellem tidligere reaktion for prostitution og anden kriminalitet. Denne sammenhæng, som ensartet genfindes i de enkelte aldersgrupper, kan sammenfattes i følgende tabel:

Prostitutionsforanstaltning	Reaktion for anden kriminalitet				
	Ubetinget dom	Betinget dom m.v.	Bøde	Andre	Ialt
Ubetinget dom.....	3	3	4	9	19 *)
Betinget dom.....	2	1	1	13	17
Pålæg.....	7	13	7	24	51
Gj. bek. § 199.....	0	0	0	6	6
Advarsel politivedtægten § 9.....	0	1	1	1	3
I øvrigt anholdelse..	2	7	1	24	34
Andre.....	8	12	4	160	184
Ialt.....	22 *)	37	18	237	314

*) Som nævnt foran under pkt. d) er 5 ubetingede domme for både § 199 og anden kriminalitet alene henført under § 199.

Det ses heraf bl.a., at medens hyppigheden af ubetinget og betinget dom samt pålæg for straf-

felovens § 199 blandt samtlige indbragte kvinder er ca. 27 pct., er den tilsvarende procent ca. 55 pct. for kvinder, der har en ubetinget dom for anden kriminalitet, ca. 46 pct. for kvinder med betinget dom m. v. og ca. 67 pct. for kvinder med bødestraf for anden kriminalitet. - Omvendt bemærkes, at medens hyppigheden af ubetinget dom, betinget dom m.v. og bøder for anden kriminalitet var henholdsvis 7, 12 og 6 pct blandt samtlige kvinder, var de tilsvarende procenttal 14, 20 og 14 blandt kvinder, der havde ubetinget eller betinget dom eller pålæg for straffelovens § 199.

f) *Arten* af den kriminalitet (bortset fra prostitution) der tidligere havde været tale om, belyses af denne opstilling:

1) Tyveri	39 kvinder
2) Berigelsesforbrydelse i øvrigt ..	6 -
3) Både 1 og 2	6 -
4) Anden straffelovsovertrædelse ..	4 -
5) Både 2 og 4	7 -
6) Både 2 og særlovsovertrædelse ..	6 -
7) Særlovsovertrædelse alene	17 -
Ialt	85 kvinder

Som det ses, har 68 kvinder — svarende til 80 pct. af de pågældende - gjort sig skyldig i straffelovsovertrædelser, heraf 64 (75 pct.) i berigelsesforbrydelser, hvoraf igen 45 (53 pct.) i tyveri. Kun 20 pct. havde alene begået særlovsovertrædelser.

g) Af de 237 kvinder, der ikke tidligere havde modtaget nogen reaktion for anden kriminalitet, havde 35 (11 pct. af samtlige indbragte kvinder) haft sager vedrørende sådant forhold, der var henlagt uden reaktion; kun 4 af disse havde 2 eller flere sluttede sager. Langt det overvejende antal (34) var overtrædelser af straffeloven, og ligesom under f) spillede anden kriminalitet end berigelsesforbrydelser en forholdsvis underordnet rolle (ca. 18 pct.)

h) De reaktioner, som blev anvendt overfor de indbragte kvinder i anledning af den aktuelle sag, belyses af tabel C.

Det fremgår af tabel C, at der i 25 pct. af samtlige sager ikke forelå tilstrækkeligt bevis til at anvende nogen reaktion, medens et næsten lige så stort antal tilfælde blev afsluttet uden nogen reaktion, uanset der forelå bevismæssigt grundlag for en sådan. Af de her om-

Tabel C

	14-17	18-20	21-24	25-30	31-	Ialt	Heraf danske
1. Sluttet, da ikke tilstrækkeligt bevis	7	28	21	16	6	78	(59)
2. Sluttet uanset tilstrækkeligt bevis	34	14*)	10**)	4	2	64	(49)**)
3. Pålæg efter § 199	9	57	45	24	8	143	(92)
4. Betinget dom	-	7	3	5***)	1	16	(11)
5. Ubetinget dom	-	2	6	5	-	13	(12)
Ialt	50	108	85	54	17	314	(223)

*) heraf 1 indenretlig advarsel (løbende betinget dom).

**) heraf 1 indenretlig advarsel og 1 politimæssig advarsel (begge løbende betinget dom).

***) heraf 1 uden tilsyn.

handlede 141 kvinder blev dog 19 gjort bekendt med straffelovens § 199, 23 blev advaret med hensyn til politivedtægten § 9, og 13 blev indskærpet begge bestemmelser, medens 3 kvinder, der var undergivet en løbende betinget dom, blev advaret for overtrædelse heraf enten af politiet eller indenretligt.

En lidt større gruppe - 143 kvinder (46 pct.) fik pålæg efter straffelovens § 199, medens kun ca. 10 pct. af de indbragte kvinder (29) blev straffet - betinget eller ubetinget - for overtrædelse af § 199.

Det fremgår endvidere af tabellen, at medens

kun 14 pct. af sagerne sluttes på bevisets stilling i aldersgruppen 14-17 år, stiger procenten gennem de ældre aldersgrupper til 35 pct. for kvinderne over 31 år.

Ser man bort fra disse sager, ligger hovedvægten i praksis for den yngste aldersgruppe på *slutning* af sagen *uden reaktion*, idet 79 pct. af sagerne faldt i denne kategori, medens denne afgørelsesmåde kun blev anvendt for 13-16 pct. i de følgende aldersgrupper, hvor omvendt 63-71 pct. af kvinderne fik meddelt *pålæg* for overtrædelse af § 199. Antallet af *domme* for overtrædelse af bestemmelsen stiger ligeledes

fra 0 pct. i aldersgruppen 14-17 år til en kulmination i gruppen af 25-30 årige, hvor 26,5 pct. bliver domfældt, hvoraf halvdelen - 13 pct. - med en ubetinget straf. Kun i ét af 16 tilfælde, hvor betinget dom er anvendt, er der ikke truffet bestemmelse om tilsyn.

Sammenholder man reaktionsmønstreret overfor de 223 danske og de 91 udenlandske kvinder, er der en tydelig tendens til mildere reaktioner indenfor den danske gruppe; medens 26 pct. af sager mod danske frafaldes på bevisets stilling, og medens 34 pct. af den resterende del af de danske kvinder, der ikke havde løbende pålæg, henlagdes uden pålæg, er de tilsvarende reaktioner for de udenlandske kvinders vedkommende 20 og 21 pct.

Den følgende tabel viser reaktionsmønstreret set i relation til anholdelsesgrundlaget:

Den følgende tabel viser reaktionsmønstreret set i relation til anholdelsesgrundlaget:

Anholdelsesgrundlag	Med henbl. på § 199	Politivedtægten	Overtr. § 199	Overtr. vilkår	Henvist fra 2. afd.	Ialt
1. Sluttet (ej bevis)	19	29	29	—	—	77*)
2. Sluttet (uanset bevis)	29	26	4	2	3	64
3. Pålæg	83	47	9	—	5	144*)
4. Betinget dom	—	—	16	—	—	16
5. Ubetinget dom	—	—	13	—	—	13
Ialt	131	102	71	2	8	314

*) Ved bearbejdelsen er opstået en uvæsentlig uoverensstemmelse i forhold til foregående skema.

Det ses heraf, at medens kun 15 pct. af sagerne mod kvinder, der blev indbragt med henblik på meddelelse af pålæg efter § 199, blev henlagt på grund af utilstrækkeligt bevis, var dette tilfældet for 41 pct. af de kvinder, der var sigtet for at have overtrådt et sådant pålæg.

I de sager, hvor der forelå tilstrækkeligt bevismæssigt grundlag for meddelelse af pålæg, blev sådant pålæg anvendt overfor 74 pct. af de kvinder, der var indbragt med henblik på meddelelse heraf. Af kvinder indbragt for overtrædelse af politivedtægten, blev pålæg meddelt i 64 pct. af tilfældene.

Endelig fremgår det af oversigten med hensyn til de 42 kvinder, der med bevismæssigt grundlag var sigtet for overtrædelse af § 199, at 10 pct. af sagerne blev henlagt uden tiltale, og 21 pct. afgjort med nyt pålæg, medens betinget dom blev anvendt i 38 pct. og ubetinget dom i 31 pct. af tilfældene.

Endelig viser den følgende opstilling en fordeling af de indbragte kvinder fordelt efter de foranstaltninger, de var undergivet ved anholdelsen.

Tabellen viser, at den forholdslemæssige andel af sager, hvor det bevismæssige grundlag ikke holder, er betydelig højere for så vidt angår de kvinder, der i forvejen har fået meddelt pålæg efter § 199 eller er idømt en betinget dom. Da det forhold, at de overhovedet indbringes

Løbende foranstaltning

Aktuelle afgørelser	pålæg	pålæg bet. dom	pålæg bet. dom	Ialt
	-	+-	++	
1. Sluttet, ej bevis	45	27	5	77
2. Sluttet, uanset bevis	57	4	3*)	64
3. Pålæg	135	9	—	144
4. Betinget dom	—	15	1	16
5. Ubetinget dom	—	10	3	13
Ialt	237	65	12	314

*) 2 indenretligt advaret, 1 advaret af politiet.

af politiet, kunne tyde på, at de fortsat lever som prostituerede, bør resultatet ikke tages til indtægt for en antagelse om de tidligere reaktioners effekt. Snarere må det antages, at de som følge af den trussel, den tidligere reaktion indebærer, har sørget for at dække sig ind med et vist arbejde - evt. et skinjob.

Som det fremgår af den følgende opstilling, blev fængselsstraffen i de ubetingede domme gennemsnitlig udmålt til omkring 60 dage:

Fængsel i 30 dage	1 tilfælde
— i 40 —	1 —
— i 60 —	5 —
— i 70 —	1 —
— i 80 —	1 —
— i 3 mdr.	1 —
— i 4 —	3 —

Ialt 13 tilfælde

i) Hvorledes der rent faktisk blev forholdt med kvinderne, efter at sagen, i anledning af hvilken de var indbragt, var færdigbehandlet, fremgår af følgende opstilling:

1. Blot løsladt	136
2. Rapporteret til børneværnet	5
3. do. til D.F.	8
4. Afleveret til eller afhentet af forældre	14)
5. Afleveret til børneværnet	16
6. Undvigere afleveret til børneforsorgsinstitution	15
7. Afleveret til Unge Kvinders Vel	61**)
8. Afleveret til D.F.	18
9. Undvigere afleveret til ungdomspensionen Engelsborg	6
10. Afleveret til særforborg	4
11. Afleveret til afsoning	10
12. Hjulpet hjem til udlandet	21***)

*) 10 tillige indrapporteret til børneværnet.
 **) 2 tillige indrapporteret til D.F., 4 til børneværnet.
 ***) 5 med tilhold.

Naturligvis blev langt den overvejende del af de kvinder, der var eller nu blev undergivet en *betings dom*, afgivet til Dansk Forsorgsselskab, og den overvejende del af de *ubetinget dømte* kvinder blev umiddelbart hensat til afsoning af straffen.

Godt halvdelen af de kvinder, som fik meddelt et *pålæg* efter § 199 eller blot forblev undergivet et sådant pålægs retsvirkninger, blev løsladt uden videre (94 af 182), medens knap 30 pct. blev afleveret til institutionen Unge Kvinders Vel (52 af 182); af de resterende

blev praktisk taget alle enten indberettet eller afleveret til børneværnet eller forsorgsselskabet. Der henvises i øvrigt til nedenstående oversigt, der tillige medtager de 102 kvinder, som hverken havde eller fik meddelt et pålæg efter § 199; blandt disse blev henvend halvdelen på den ene eller anden måde sat i forbindelse med børneværnet eller forsorgsselskabet, medens godt en trediedel blev løsladt uden videre. Det må dog ved bedømmelsen af tallene erindres, at oversigterne i dette afsnit medtager også de 77 kvinder, med hensyn til hvilke der ikke forelå tilstrækkeligt bevis til reaktion, jfr. afsnit h):

	Pålæg eller forbliver undergivet pålæg	Ikke pålæg
Løsladt	94	38
Til forældrene	1	13**)
Til børneværnet	11	39
Til D.F.	14	5
Til U.K.V.	52*)	8***)
Til særforborg	—	4
Til udlandet	10	8
Ialt	182	102

*) 1 tillige børneværnet, 1 tillige D.F.
 **) 10 tillige børneværnet.
 ***) 3 tillige børneværnet.

Efter sagens natur er de pågældendes alder afgørende for, om det er børneværnet eller Dansk forsorgsselskab, der må yde den sociale støtte overfor dette klientel. Forholdet belyses gennem følgende opstilling:

Alder	Indberettes eller afleveres til D.F.	Do. til børneforsorg	Ingen	Ialt
14-17 år	3 (6 ⁰ / ₀)	42 (84 ⁰ / ₀)	5 (10 ⁰ / ₀)	50
18-20 -	19 (18 ⁰ / ₀)	8 (8 ⁰ / ₀)	81 (75 ⁰ / ₀)	108
21-24 -	8 (10 ⁰ / ₀)	1 (1 ⁰ / ₀)	76 (89 ⁰ / ₀)	85
25-30 -	5 (9 ⁰ / ₀)	— (-)	49 (91 ⁰ / ₀)	54
31- -	1 (6 ⁰ / ₀)	— (-)	16 (94 ⁰ / ₀)	17
Ialt	36 (11 ⁰ / ₀)	51 (17 ⁰ / ₀)	227 (72 ⁰ / ₀)	314

j) I forbindelse med undersøgelsen er indhentet oplysninger om, i hvilket omfang der i form af personundersøgelse, jfr. retsplejelovens § 800 a, eller mentalundersøgelse, jfr. retsplejelovens § 800 b, er tilvejebragt *oplysninger om de indbragte kvinders personlige forhold*. Det

fremgår heraf, at af de 314 kvinder var ialt 27 kvinder mentalundersøgt i 1966 eller tidligere, ialt 46 personundersøgt (hvoraf 25 tillige figurerer i tallet for mentalundersøgelser), medens 202 ikke var undersøgt, og der manglede oplysninger for 64 kvinders vedkommende.

Antallet af undersøgte stiger naturligvis med alderen.

Medens således i gruppen 14—17 år ingen var eller blev undersøgt, blev 18 pct. undersøgt i gruppen 18-20 år (16 af 91) og i 25-30 års gruppen 35 pct. (14 af 40).

Dette billede, hvorefter ca. 80 pct. af de kvinder, om hvilke der forelå oplysninger, ikke var undersøgt, præges dog naturligvis i væsentlig grad af det betydelige antal kvinder, der hverken tidligere havde været eller nu blev undergivet nogen mere indgribende reaktion for prostitutionsforhold. Sætter man tallene i

relation til de tidligere eller nu meddelte reaktioner, bliver billedet et andet:

Tidl. reaktioner	Undersøgt ialt	(Mentalunders.)	Ikke undersøgt	Uoplyst	Ialt
Ubetinget dom	16	(15)	0	3	19
Betinget dom..	15	(9)	0	2	17
Pålæg	15	(3)	16	20	51
Andre	2	(0)	186	39	263
Ialt	48	(27)	202	64	314

Nuværende reaktioner	Undersøgt ialt	(Mentalunders.)	Ikke undersøgt	Uoplyst	Ialt
Ubetinget dom	11	(8)	0	2	13
Får eller forbliver på betinget dom....	17	(5)	0	2	19
Får nyt eller forbliver på pålæg	10	(7)	17	18	45
Får pålæg 1. gang	8	(6)	98	29	135
Andre	2	(1)	87	13	102
Ialt	48	27)	202	64	314

Det fremgår heraf, at der — med det forbehold, der ligger i de ret få uoplyste tilfælde - sker (er sket) personundersøgelse i alle sager, der *nu* resulterer i en betinget eller ubetinget dom. Af de ubetinget dømte har mere end $\frac{3}{4}$ af de undersøgte personer været undergivet mentalundersøgelse, medens dette kun er tilfældet for knap 30 pct. af de betinget dømte. Det synes, som om der tidligere er foretaget mentalundersøgelse i betydeligt større omfang. Ser man nemlig på de *tidligere* ubetinget og betinget dømte, er en sådan undersøgelse foretaget i henholdsvis 94 og 60 pct. af sagerne. - Er talen alene om en reaktion i form af § 199-pålæg, falder procenten af undersøgte til omkring 10 i de oplyste tilfælde; atter her synes der at være sket en indskrænkning i forhold til de tidligere, hvor 15 af 31, dvs. knapt halvdelen, var undersøgt.

Det er nærliggende at forestille sig, at den mere tilbageholdende linie overfor person- og mentalundersøgelser af dette klientel har sammenhæng med den neddæmpning af de anvendte reaktioner, der samtidig er sket. Når der kun er tale om i det højeste en meget kortvarig frihedsstraf, er tilskyndelsen til at anvende betydelige ressourcer på undersøgelser nok mindre.

III. Recidiv

I forbindelse med undersøgelsen er tilvejebragt oplysninger om, i hvilket omfang de pågældende kvinder senere er indbragt for prostitutionsforhold inden for 1 år fra datoen for 1. anholdelse i 1966.

Det fremgår af materialet, at 71 pct. af kvinderne ikke påny blev indbragt af politiet inden for den nævnte periode. Sammenhængen med tidligere prostitutionsforanstaltninger og de i anledning af den nuværende sag pålagte reaktioner belyses af de følgende opstillinger:

a) Tidligere prostitutionsforanstaltninger

	Ingen ny indbr.	1 eller flere	Ialt
Ubetinget dom...	11 (58%)	8 (42%)	19
Betinget dom.....	11 (65%)	6 (35%)	17
Pålæg	38(75%)	13 (25%)	51
Iøvrigt anh.	29 (67%)	14 (33%)	43
Andre	135 (73%)	49 (27%)	184
Ialt	224(71%)	90 (29%)	314

Den første tabel belyser det mindretal, der allerede inden anholdelsen i 1966 havde været udsat for en reaktion. Selv om tallene er små, kan der ses en tendens til, at den tidligere

b) Nuværende reaktioner

	Ingen ny indbr.	1 eller flere	Ialt
Ubetinget dom	10 (77%)	3 (23%)	13
Betinget dom (forbliver på betinget dom)	9 (47%)	10 (53%)	19
Nyt pålæg (forbliver på pålæg)	34 (76%)	11 (24%)	45
Pålæg for 1. gang	94 (70%)	41 (30%)	135
Andre	77 (76%)	25 (24%)	102
Ialt	224 (71%)	90 (29%)	314

ubetinget dømte har et større recidiv. Medens recidivet for dem, der allerede før 1966 havde været genstand for i hvert fald anholdelse på grund af prostitution, lå på ca. 1/3, steg det for de tidligere ubetinget dømte til 42 pct. Størst grund er der måske til at hæfte sig ved, at selv for denne gruppe, der tidligere har været genstand for en samfundsreaktion på grund af prostitution, og som nu påny i 1966 har været anholdt for prostitution, er det klart mindre end halvdelen, der derefter anholdes indenfor det følgende år. Forholdet kan hænge sammen med, at de pågældende kvinder dels efterhånden glider ud af reaktionssystemet som »uhelbredelige«, dels i kraft af større erfaring er i stand til i længere perioder at holde sig uden for politiets rækkevidde.

På samme måde kan man tolke den anden tabel, der belyser recidivet i forhold til den reaktion, der blev anvendt i forbindelse med sagen i 1966. Medens recidivet her i øvrigt ligger på ca. 1/4, er det for de betinget dømte over halvdelen, som politiet påny griber ind overfor. Det vil næppe være berettiget fra dette at slutte noget om henholdsvis den ubetingede frihedsstrafs og den betingede reaktions

evne til at modvirke prostitution. Efter de oplysninger, der foreligger om politiets anholdelsespraksis, jfr. side 18, er det rigtigere at se opgørelsen som en bekræftelse af den udtalte utilbøjelighed, der efterhånden er til at anvende flere ubetingede frihedsstraffe overfor en vedvarende prostitueret.

Recidivrisikoen - risikoen for politiets fornyede indskriden - koncentrerer sig som ventelig om de yngre aldersgrupper:

Alder	Ingen	1 eller flere	Ialt
14-17 år	31 (62%)	19 (38%)	50
18-20 -	77 (71%)	31 (29%)	108
21-24 -	57 (67%)	28 (33%)	85
25-30 -	45 (83%)	9 (17%)	54
31-	14 (82%)	3 (18%)	17
Ialt	224 (71%)	90 (29%)	314

Om antallet af tilbagefald kan endelig henvises til følgende tabel, hvoraf fremgår, at også hyppigheden af nye indbringelser er størst i de yngre aldersgrupper. Det bemærkes, at tabellen i modsætning til de øvrige i dette afsnit nævnte oplysninger har relation til perioden fra 1. indbringelse i 1966 til udgangen af 1967, dvs. en periode af gennemsnitlig ca. 1 1/2 år.

Alder	Ingen	1	2	3	4 eller flere	Ialt
14-17 år	27	15	3	3	2	50
18-20 -	72	19	9	6	2	108
21-24 -	54	20	8	1	2	85
25-30 -	44	9	0	1	0	54
31- -	14	2	1	0	0	17
Ialt	211	65	21	11	6	314

12. juli 1972.

Notat

om mulighederne for opsøgende social bistand efter en eventuel ophævelse af straffelovens bestemmelser om prostitution

1° I det omfang der finder en afkriminalisering sted af prostitution, opstår spørgsmålet om mulighederne for som alternativ at kunne tilbyde social bistand inden for rammerne af det eksisterende sociale system, eller om der i givet fald må etableres særlige regler for opsøgende virksomhed.

Yderligere må det overvejes, om det bistandsregister, man har at spille på, giver mulighed for fremsættelse af adækvate tilbud om bistand.

2° Det er et principielt og ofte diskuteret spørgsmål, om samfundets sociale bistand kun skal udløses ved aktivitet fra borgernes side, derved at det overlades til dem selv at tage initiativ til at søge denne bistand, eller om samfundet har pligt til at udøve en opsøgende virksomhed, dvs. selv søge at formidle kontakt til dem, der skønnes at have behov for bistand.

3° Når og så længe socialpolitikken kun har det begrænsede formål at sikre de borgere, der ikke kan klare sig selv, et eksistensminimum, må svaret herpå være, at samfundet kan tillade sig at stille sig afventende, fordi den konkrete trangssituation i sig selv vil være et tilstrækkeligt incitament for borgeren til at søge hjælp.

Kun i situationer, hvor særlige hensyn til klienterne på baggrund af f.eks. ung alder eller særligt massive handicap gør sig gældende, vil det være påkrævet ud fra specielle beskyttelsesmæssige hensyn at fravige dette grundlæggende princip, hvilket gennem adskillige år har været tilfældet inden for børne- og ungdomsforsorgen og inden for særfor sorgen, hvor der endda efter omstændighederne har været mulighed for at iværksætte bistand i form af tvangsmæssige foranstaltninger.

4° Ds omtalte retningslinier har været retningsgivende for iværksættelse af den sociale bistandsproces indtil begyndelsen af tresserne; fra dette tidspunkt har der udviklet sig en videregående socialpolitisk målsætning, der kan sammenfattes i et ønske om via socialpolitiske foranstaltninger ikke blot at sikre borgerne det nødvendige, men at kunne bidrage til at sætte den enkelte i stand til, så vidt det er muligt, at fungere i samfundet. Dette princip har klarst fundet udtryk gennem revalideringsloven, men er senere fulgt op inden for andre områder, bl.a. ved etableringen i 1965 af den såkaldte familievejledning, der dels fremtræder som et stående tilbud om bistand til familier med børn, dels i tilspidsede situationer forudsætter, at familievejledningen på eget initiativ opsøger de truede familier.

5° Det ligger i sagens natur, at en videregående socialpolitisk målsætning, som omtalt ovenfor under 4°, kun effektivt vil kunne realiseres, såfremt det lykkes at opnå kontakt med klienterne på et så tidligt tidspunkt som muligt. De sociale myndigheder vil derfor ikke fortsat kunne nøjes med at indtage en afventende position.

Dette er hidtil, bl.a. inden for børne- og ungdomsforsorgen, revalideringen og særfor sorgen, søgt opnået ved udformningen af et system af indberetningsregler suppleret med en direkte udrykkende funktion fra de sociale myndigheder, jfr. herved bl.a. socialministeriets cirkulære af 25. januar 1971 om familievejledning, tilsynsværgemål og efterværn.

6° I forbindelse med gennemførelsen af socialreformen er det hensigten at drage konsekvenserne af de positive erfaringer, man hidtil

har indhøstet inden for familievejledningsrådet, til opbygning af en generel opsøgende funktion inden for det sociale felt i videre forstand.

7° På denne baggrund kan det forudses, at der pr. 1. april 1974, når den sociale bistandslov, om hvilken der skal fremsættes forslag i folketingssamling 1972/73, kan forventes at træde i kraft, vil være etableret en opsøgende institution inden for det sociale område, der skulle kunne imødekomme behovet for den tidligst mulige kontakt også med den personkreds, der i særlig grad må anses for udsat i relation til prostitution.

8° I praksis må en kontaktfunktion opbygges dels på en indberetningspligt fra personer, myndigheder og institutioner, der opnår forbindelse med de pågældende, dels i form af en direkte opsøgende markarbejderpræget virksomhed; indtil den ovenfor under 7° omtalte bistandslov træder i kraft, kan det eventuelt overvejes i et vist omfang at udbygge den eksisterende familievejledning.

9° Det næste problem, der melder sig, er, om der inden for det sociale område er mulighed for at give tilbud om bistand, der kan anses for tilstrækkeligt relevante i forhold til det her omtalte klientel.

Hertil kan bemærkes, at de eksisterende bistandsmuligheder næppe fuldt ud opfylder den nævnte forudsætning; dette hænger sammen med, at det sociale system i dag er meget lidt fleksibelt i den forstand, at de forskellige former for bistand i høj grad er betinget af et tilhørsforhold til bestemte risiko- eller transgrupper; er vedkommende således under 18 år, vil der være tale om ét sæt bistandsmuligheder, er vedkommende enlig moder om et andet, er vedkommende fysisk, psykisk eller socialt erhvervshæmmet om et tredje osv.

Såfremt den bistandslov, der for tiden be-

handles i socialreformkommissionen, efter planerne gennemføres pr. 1. april 1974, vil det nævnte forhold på afgørende vis blive ændret, idet de forskellige former for bistand da i princippet vil være anvendelige uanset årsagen til behovet for bistand.

10° I tiden indtil 1. april 1974 vil forholdet være det, at unge under 18 år via lovgivningen om børne- og ungdomsforsorg og enlige mødre via mødrehjælpslovgivningen vil have den videstgående adgang til bistand; en ændring af dette forhold i form af en midlertidig lovgivning, der direkte tager sigte på prostituerede, er næppe hverken påkrævet eller mulig og bør i alt fald prioriteres lavere end en midlertidig udbygning af en opsøgende virksomhed, der som nævnt f.eks. vil kunne ske ved en vis udbygning af den eksisterende familievejledning.

11° Der kan være anledning til at understrege, at forudsætningerne for fremsættelse af adækvate tilbud om bistand til prostituerede ikke alene vil være afhængig af udbygningen af de sociale bistandsmuligheder i traditionel forstand, men i lige så høj grad vil bero på udviklingen inden for andre samfundsområder og her ikke mindst inden for boligområdet. Af de faktorer, der medvirker til at fremme risikoen for prostitution, må dårlige boligforhold formodes at have en væsentlig betydning.

12° Sammenfattende kan det herefter fastslås, at forudsætningerne for en opsøgende virksomhed i forhold til det ovenfor omhandlede klientel må skønnes at ville være til stede, når den sociale bistandslov træder i kraft pr. 1. april 1974, og at man i tiden indtil da kan overveje at gennemføre midlertidige ændringer, bl. a. ved udbygning af den eksisterende familievejledning.

Mulighederne for bistand vil ligeledes blive væsentligt udbygget, når den ny bistandslov træder i kraft.

12. august 1972.

Notat

om anvendelsen af kønssygdomsloven over for kvinder indbragt for utugt

I henhold til § 15, stk. 1, i den gældende lov om bekæmpelse af kønssygdomme, jfr. lov nr. 193 af 4. juni 1947 som ændret senest ved lov nr. 195 af 24. maj 1972, kan fremstilling for læge til undersøgelse for kønssygdom bl. a. ske ved politiets foranstaltning i tilfælde, hvor en person med føje sigtes for overtrædelse af straffelovens §§ 199 eller 233 eller bestemmelser i politivedtægt om modarbejdelse af offentlig usædelighed. Efter § 17, stk. 1, litra b) kan de nævnte personer om fornødent ved politiets foranstaltning tvangsindlægges på sygehus til undersøgelse eller behandling for smitsom kønssygdom. Det indgår i politiets rutine, at personer, der indbringes for prostitutionsforhold, fremstilles til lægeundersøgelse, forinden løsladelse finder sted. På den anden side udgør dette klientel den langt overvejende, i de senere år praktisk taget udelukkende del af de personer, der i det hele taget tvangsfremstilles for læge. Antallet af fremstillede personer har derfor været jævnt faldende siden midten af 1950'erne (1955: 739, 1956: 573, 1960: 413, 1965: 322, 1970: 214). Samtidig har et forholdsvis nogenlunde konstant antal af disse personer vist sig intet at fejle (godt 2/3). I absolutte tal udgjorde antallet af kønssyge fremstillede personer i midten af 1950'erne omkring 250 årlig, hvilket tal siden da er faldet til under 1/4 heraf (1970: 63). Det

bør i denne sammenhæng bemærkes, at det samlede antal kønssygdomme i Københavns kommune, der i perioden 1953-1967 udgjorde mellem 3.800 og 5.000 tilfælde årlig, senere er steget til 6.616 i 1970, af hvilket antal tilfælde altså mindre end 1 % er konstateret under tvangsundersøgelse i henhold til kønssygdomslovens § 15.

I sundhedsmyndighedernes arbejde med bekæmpelsen af kønssygdommene lægges i stigende grad vægt på at sidestille det forebyggende og behandlende arbejde med den tilsvarende indsats over for sygdomme generelt, således at man fortrinsvis satser på et oplysningsarbejde samt på patientens frivillige medvirken. I konsekvens heraf arbejder indenrigsministeriet med planer om at ændre loven om bekæmpelse af kønssygdomme, således at tvangsfremstilling begrænses til tilfælde, hvor et af embedslægen meddelt pålæg ikke efterkommes, og således at de gældende særregler for personer mistænkt for prostitutionsforhold m. v. ophæves. Ligeledes tænkes adgangen til tvangsendlæggelse - generelt - foreslået ophævet.

Gennemføres forslaget, vil dette indebære, at politiets praksis over for indbragte prostituerede i det væsentlige måtte ændres til en videregivelse af de pågældendes navne til embedslægen.

14. august 1972.

Notat om beværterlovens regler

I lov om restaurations- og hotelvirksomhed, lov nr. 121 af 25/3 1970, findes forskellige bestemmelser, der kan tjene til at modvirke, at restauranter anvendes som kontaktsteder for prostitutionen. Loven bygger på den af handelsministeriets beværterlovsudvalg i oktober 1969 afgivne betænkning (nr. 539/1969). Repræsentanter for underudvalget har på et møde den 16. december 1968 overfor beværterlovudvalget givet udtryk for sine synspunkter, der i det væsentlige er taget til følge ved formuleringen af de nævnte bestemmelser. Navnlig følgende bestemmelser har betydning for det af udvalget behandlede spørgsmål:

a) »§ 18 ... Hvis virksomheden drives på en sådan måde at drukkenskab, utugt, uterlighed eller strafbare handlinger derved vil kunne fremmes, og politiet tidligere har advaret bevillingshaveren, kan landsbevillingsnævnet bemyndige politiet til at stille vilkår, der er egnede til at hindre de nævnte forhold. Overtrædes sådanne vilkår, kan nævnet efter forslag fra politiet fratage bevillingshaveren hans bevilling.« Nævnets afgørelse kan efter nærmere fastsatte regler indbringes for retten.

Bestemmelsen svarer i hovedsagen til § 35, stk. 4, i den tidligere beværterlov. Efter de oplysninger, der er meddelt udvalget af Københavns politi er der i årene 1964-69 i gennemsnit meddelt godt 2 advarsler om måneden, bl.a. med baggrund i mandlig og kvindelig prostitution fra virksomhedens lokaler. Advarslerne synes at have haft en ordensfremmende virkning på grund af den bagved liggende trussel om strengere forholdsregler. Da det imidlertid i de ganske få tilfælde, hvor bestemmelsen i § 35, stk. 4 er blevet anvendt ved retten, har givet anledning til tvivl, i hvilket omfang restauratørens subjektive forhold (overholdelse af tilsynspligten) har kunnet virke disculperende, er

det ved ændringen tydeliggjort, at det afgørende for anvendelsen af bestemmelsen er den måde, hvorpå virksomheden objektivt drives, d. v. s. om virksomheden rent faktisk kan virke fremmende på bl. a. utugt og uterlighed.

De vilkår, der kommer på tale efter § 18, kan f. eks. være ændringer i lukketider eller lokaleindretning eller etablering af et særligt tilsyn. Generelle regler om indretning og benyttelse af lokaler, herunder om størrelse af serveringslokaler og om antallet af gæster, en restauration må modtage ad gangen, kan fastsættes af handelsministeren i medfør af lovens § 25. I de af § 18 omfattede tilfælde kan der efter omstændighederne være anledning til i form af vilkår konkret at skærpe disse almindelige regler.

b) »§ 31. Politiet kan under særlige forhold forbyde restauratører og hotelværter at lade personer under 18 år opholde sig som gæster i vedkommende virksomhed.«

Bestemmelsen blev indføjet i beværterloven i 1958 på grundlag af en indstilling fra politidirektøren i København, der havde henledt opmærksomheden på, at navnlig en vis kategori af dansebarer blandt deres stampublikum om aftenen havde et ikke uvæsentligt antal personer under 18 år, navnlig 16-17-årige piger, som i disse omgivelser nemt blev drevet ud i prostitution eller i kriminelle forhold. Bestemmelsen er ifølge oplysning fra politidirektøren i tiåret fra bestemmelsens ikrafttræden til udgangen af februar 1969 benyttet i ialt 26 tilfælde, hvoraf 15 forbud stadig var gældende ved periodens udløb. Baggrunden har været tilsidesættelse af forbudet mod udskænkning af stærke drikke til personer under 18 år og beværtingens karakter i relation til loven om euforiserende stoffer, ligesom bestemmelsen har været anvendt over for beværtinger, der i sær-

lig grad har været søgt af amerikanske orlovsoldater og mindreårige kvinder, eller af homoseksuelle personer, og hvor forholdene har måttet skønnes at fremme hetero- eller homoseksuel prostitution blandt mindreårige.

c) § 31, stk. 2: »Politiet kan forbyde personer, der søger fortjeneste ved utugt, eller som tidligere i forbindelse med restaurationsbesøg har gjort sig skyldig i strafbare handlinger, at opholde sig som gæster i bestemte virksomheder. Politiet kan tillige forbyde de pågældende restauratører at modtage disse personer som gæster.«

Bestemmelsen er i realiteten en videreførelse af den hidtidige bestemmelse i § 26, stk. 1. Politidirektøren i København har om dennes anvendelse oplyst, at forbud i perioden fra 1. januar 1964 til 1. marts 1969 er meddelt i 24 tilfælde med henblik på at hindre mandlige og kvindelige prostituerede i at opholde sig i bestemte beværtninger, hvorfra de tidligere har

drevet deres ulovlige virksomhed. Anvendelsen af bestemmelsen har været stærkt begrænset derved, at det i de enkelte tilfælde konkret har skullet påvises, at vedkommende »søger fortjeneste ved utugt«, medens en begrundet formodning herom ikke er tilstrækkeligt grundlag for at skride ind efter bestemmelsen. Hertil kommer, at flere forbud rettet til en enkelt beværtning synes at svække effektiviteten af kontrollen fra restauratørers og disses personales side, ligesom andre praktiske forhold kan spille begrænsende ind (manglende fotos etc.).

Politidirektøren i København har overfor udvalget oplyst, at Københavns politis bevillingskontor i anvendelsen af de nævnte bestemmelser i beværterloven har handlet i snævert samarbejde med de afdelinger af politiet, der i de nævnte perioder har været beskæftiget med den mandlige og kvindelige prostitution såvel som loven om euforiserende stoffer.

14. august 1972.

Straffelovens regler om prostitutionens bagmænd og disse reglers anvendelse

1. Reglerne findes i straffelovens §§ 228, 229, 231 og 236. stk. 2-4, der er sålydende:

§ 228. Den, der

1) forleder nogen til at søge fortjeneste ved kønslig usædelighed med andre.

2) for vindings skyld forleder nogen til kønslig usædelighed med andre eller afholder nogen, der driver erhverv ved kønslig usædelighed, fra at opgive det, eller

3) holder bordel.

straffes for rufferi med fængsel indtil 4 år.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der tilskynder eller bistår en person under 21 år til at søge erhverv ved kønslig usædelighed, samt den, der medvirker til en persons befordring ud af riget, for at denne i udlandet skal drive erhverv ved kønslig usædelighed eller benyttes til sådan usædelighed når den befordrede person er under 21 år eller uvidende om formålet.

§ 229. Den, der fremmer kønslig usædelighed ved for vindings skyld eller i oftere gentagne tilfælde at optræde som mellemmand, eller som udnytter en andens erhverv ved kønslig usædelighed, straffes med fængsel indtil 3 år eller under formildende omstændigheder med hæfte eller bøde.

Stk. 2. Den, der udlejer værelse i hotel eller gæstgiveri til benyttelse til erhvervsmæssig utugt, straffes med hæfte eller med fængsel indtil 1 år eller under formildende omstændigheder med bøde.

Stk. 3. Med fængsel indtil 4 år straffes den mandsperson som helt eller delvis lader sig underholde af en kvinde, der driver utugt som erhverv.

Stk. 4. Med fængsel indtil 1 år straffes den mandsperson, som imod politiets advarsel deler bolig med et kvinde, der driver utugt som erhverv. En af politiet meddelt advarsel har gyldighed for 5 år.

Stk. 5. De i stk. 3 og 4 givne straffebestemmelser finder ikke anvendelse på mandspersoner under 18 år, overfor hvem kvinden har underholdspligt.

§ 231. Har den, som skal dømmes efter §§ 228, 229 eller 230, tidligere været dømt for nogen i disse bestemmelser omhandlet forbrydelse eller for løsgænger, eller har han for en berigelsesforbrydelse været dømt til fængsel, kan straffen forhøjes med indtil det halve.

§ 236.

Stk. 2. Der vil derhos ved dommen kunne gives personer, der dømmes efter de i stk. 1 nævnte paragraffer eller efter §§ 228 og 229, pålæg om, at de ikke må lade børn under 18 år tage ophold i deres bolig eller uden politiets tilladelse selv tage ophold hos personer, hos hvem der opholder sig børn under nævnte alder. Pålægget gælder dog ikke med hensyn til børn, overfor hvilke den domfældte har forsørgelsespligt.

Stk. 3. Når der er forløbet 3 år efter straffens udståelse, kan den dømte forlange spørgsmålet om ophævelse af et pålæg efter stk. 1 eller 2 forelagt retten. Begæringen fremsættes over for anklagemyndigheden, der snarest muligt indbringer spørgsmålet for retten. § 59, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse. Afgørelsen træffes ved kendelse. Tages begæringen ikke til følge, kan den dømte ikke fremsætte ny begæring, før der er forløbet 3 år fra kendelsens afsigelse. Når særlige omstændigheder taler derfor, kan

justitsministeren tillade, at indbringelse for retten sker før udløbet af denne frist.

Stk. 4. Overtrædelse af de i henhold til stk. 1 og 2 meddelte pålæg straffes med hæfte eller med fængsel indtil 4 måneder.

2. Om anvendelsen af de nævnte bestemmelser henvises til nedenstående tabeller, der vedrører Københavns politikreds. Forekomsten af sådanne sager i politikredsene uden for Køben-

¹⁾ For samtlige tabeller gælder det, at 1971-tallene alene dækker tiden indtil 1. juni, jfr. ovenfor s. 18.

Tabel 1
§ 228, stk. 1*)

	Sigtelser	Sluttet uden tiltale	Tiltale rejst	Afg. til fremmed jurisdiktion	Dømt	Deraf bet. dom	Frifundet
1948	1	0	1	0	1	0	0
1949	1	0	1	0	1	0	0
1950	2	1	1	0	1	0	0
1951	0	0	0	0	0	0	0
1952	0	0	0	0	0	0	0
1953	2	2	0	0	0	0	0
1954	3	1	2	0	2	0	0
1955	0	0	0	0	0	0	0
1956	0	0	0	0	0	0	0
1957	1	0	1	0	1	0	0
1958	2	2	0	0	0	0	0
1959	0	0	0	0	0	0	0
1960	2	0	2	0	2	0	0
1961	2	0	2	0	2	0	0
1962	0	0	0	0	0	0	0
1963	1	0	1	0	1	1	0
1964	1	0	0	1	0	0	0
1965	0	0	0	0	0	0	0
1966	0	0	0	0	0	0	0
1967	0	0	0	0	0	0	0
1968	0	0	0	0	0	0	0
1969	10	2	7	1	7	1	0
1970	1	0	1	0	1	0	0
1971	0	0	0	0	0	0	0

*) Pr. 1 juli 1961 blev § 228, stk. 1, udvidet til også at omfatte de i nr. 1) nævnte tilfælde.

havn er i forhold hertil ganske ubetydelig.¹⁾

Det ses af tabellerne, at navnlig bestemmelserne i § 229, stk. 3 og 4, om alfonseri spiller en talmæssig rolle af nogen betydning. Sagerne fremkomst må antages at stå i nær sammenhæng med politiets behandling af sagerne mod de for prostitutionsforhold indbragte kvinder. Sammenholdes tallene med antallet af indbragte kvinder, jfr. ovenfor s. 18, ses det, at de udgør mindre end ca. 10 % af disse tal.

Tabel 2
§ 228, stk. 2*)

	Sigtelser	Sluttet uden tiltale	Tiltale rejst	Heraf dømt	Frifundet
1948	0	0	0	0	0
1949	0	0	0	0	0
1950	0	0	0	0	0
1951	1	0	1	1	0
1952	0	0	0	0	0
1953	1	0	1	1	0
1954	0	0	0	0	0
1955	1	0	1	1	0
1956	2	0	2	2	0
1957	1	0	1	0	1
1958	0	0	0	0	0
1959	0	0	0	0	0
1960	2	1	1	1	0
1961	0	0	0	0	0
1962	3	1	2	2	0
1963	4	1	3	2	1
1964	2	1	1	1	0
1965	3	0	3	3	0
1966	5	0	5	5	0
1967	4	1	3	3	0
1968	1	1	0	0	0
1969	2	0	2	2	0
1970	0	0	0	0	0
1971	0	0	0	0	0

*) Det skal bemærkes, at straffelovens § 228, stk. 2, den 1. juli 1961 blev ændret, således at det derefter blev strafbart at bistå og tilskynde en person under 21 år til kønslig usædelighed. Tidligere var denne grænse 18 år.

Tabel 3
§ 229, stk. 1*)

	Sigtelser	Sluttet uden tiltale	Tiltale rejst	Dømt	Heraf bet. dom	Frifundet
1948	7	3	4	4	0	0
1949	25	11	14	11	0	3
1950	16	4	12	11	1	1
1951	13	10	3	3	0	0
1952	10	6	4	4	0	0
1953	4	3	1	1	1	0
1954	11	6	5	5	0	0
1955	6	5	1	1	0	0
1956	8	3	5	5	0	0
1957	10	2	8	6	1	2
1958	15	8	7	7	1	0
1959	4	2	2	2	1	0
1960	8	1	7	7	2	0
1961	12	8	4	4	1	0
1962	1	1	0	0	0	0
1963	1	1	0	0	0	0
1964	0	0	0	0	0	0
1965	2	0	2	2	1	0
1966	7	3	4	3	1	1
1967	7**)	3	3	3	0	0
1968	5	0	5	4	0	1
1969	4	0	4	3	1	1
1970	12	6	6	6	2	0
1971	0	0	0	0	0	0

*) Pr. 1. juli 1961 blev bestemmelsen bl.a. udvidet til også at omfatte oftere gentagne tilfælde af mellemmandsvirksomhed.

***) hvoraf 1 er afgivet til fremmed jurisdiktion.

Tabel 4
§ 229, stk. 2

	Sigtelser	Sluttet uden tiltale	Tiltale rejst	Dømt	Heraf bet. dom	Frifundet
1961*)	12	7	5	5	0	0
1962	12	4	8	6	0	2
1963	15	2	13	10	4	3
1964	3	1	2	2	2	0
1965	2	2	0	0	0	0
1966	2	2	0	0	0	0
1967	0	0	0	0	0	0
1968	0	0	0	0	0	0
1969	4	3	1	1	0	0
1970	4	0	4	1	1	1
1971	0	0	0	0	0	0

*) 2. halvår.

Tabel 5
§ 229, stk. 3*)

	Sigtelser	Sluttet uden tiltale	Tiltale rejst	Afg. til fremmed jurisdiktion	Verserer stadig	Dømt	Heraf betinget dom	Frifundet
1948	51	22	29	0	0	25	0	4
1949	58	18	40	0	0	34	1	6
1950	52	25	26	1	0	21	1	5
1951	56	24	32	0	0	31	1	1
1952	56	16	40	0	0	36	1	4
1953	55	24	31	0	0	30	1	1
1954	39	17	22	0	0	20	2	2
1955	40	9	31	0	0	29	2	2
1956	45	14	31	0	0	27	1	4
1957	38	8	30	0	0	28	1	2
1958	54	21	33	0	0	33	5	0
1959	49	24	25	0	0	23	3	2
1960	60	26	31	3	0	28	1	3
1961	71	27	44	0	0	44	4	0
1962	67	25	40	2	0	38	3	2
1963	63	25	36	2	0	35	0	1
1964	71	29	37	4	1	35	2**)	2
1965	69	25	42	2	0	40	8	2
1966	57	25	30	2	0	28	0	2
1967	45	16	26	3	0	23	1	3
1968	65	22	38	4	1	32	1	6
1969	58	23	33	2	0	31	7	2
1970	56	23	28	5	0	26	3	2
1971	12	7	5	0	0	3	2	2

*) Indtil 1/7 1961 stk. 2.

***) + 1 komb. straf.

Tabel 6
§ 229, stk. 4*)

	Advarsler	Sigtelser	Tiltale rejst	Dømt	Frifundet
1948	46	2	2	2	0
1949	60	0	0	0	0
1950	50	0	0	0	0
1951	59	0	0	0	0
1952	44	0	0	0	0
1953	43	0	0	0	0
1954	42	0	0	0	0
1955	38	1	1	0	1
1956	41	2	2	2	0
1957	32	2	2	2	0
1958	45	0	0	0	0
1959	39	0	0	0	0
1960	36	0	0	0	0
1961	55	0	0	0	0
1962	44	0	0	0	0
1963	38	0	0	0	0
1964	42	0	0	0	0
1965	53	0	0	0	0
1966	45	1	1	1	0
1967	25	1	1	1**)	0
1968	45	1	1	1	0
1969	35	0	0	0	0
1970	29	0	0	0	0
1971	4	0	0	0	0

*) indtil 1. juli 1961 stk. 3.

**) betinget dom.

